

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY SKAŁA

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Skale
z dnia

EDYCJA DO WYŁOŻENIA DO PUBLICZNEGO WGLĄDU

TOM I

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

ZESPÓŁ AUTORSKI

3MAJ s.c. M. Czechowska, M. Fajkosz, J. Michniowski
al. Dygasińskiego 5, 30-820 Kraków

GŁÓWNY PROJEKTANT:

- mgr inż. arch. Magdalena Czechowska - uprawniona do sporządzania SUiKZP i MPZP na podstawie art. 5 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, członek byłej Południowej Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Katowicach nr KT – 376

ZESPÓŁ PROJEKTOWY:

- mgr inż. arch. Magdalena Fajkosz - członek Małopolskiej Okręgowej Izby Architektów MP-1561 uprawnienia nr MPOIA/065/2009
- mgr Jakub Biegun
- mgr inż. Aleksandra Józefaciuk
- mgr inż. Marta Błoniarz
- mgr inż. Monika Rysak
- inż. Karolina Jelonek

SPIS TREŚCI

1	Przedmiot opracowania i USTALENIA OGÓLNE	7
1.1	WPROWADZENIE	7
1.1.1	PODSTAWA PRAWNA I FORMALNA.....	7
1.1.2	ROLA STUDIUM W SYSTEMIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO.....	7
1.1.3	CEL OPRACOWANIA	9
1.1.4	ZAKRES I METODA OPRACOWANIA	10
1.2	ZAWARTOŚĆ STUDIUM.....	11
1.3	MATERIAŁY WYJŚCIOWE.....	12
2	POWIĄZANIA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNE.....	13
2.1	PODSTAWOWE INFORMACJE I DANE O GMINIE.....	13
2.1.1	ADMINISTRACYJNE POŁOŻENIE OBSZARU GMINY	13
2.1.2	WYBRANE DANE STATYSTYCZNE.....	16
2.1.3	POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE OBSZARU GMINY	17
2.2	CHARAKTERYSTYKA POWIĄZAŃ FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNYCH	17
2.2.1	POWIAZANIA WYNIKAJĄCE Z NATURALNYCH POWIĄZAŃ ŚRODOWISKOWYCH.....	17
2.2.2	ZWIĄZKI Z OŚRODKAMI O DOMINUJĄCYCH FUNKCJACH, MAJĄCYCH WPŁYW NA GMINĘ.....	17
2.2.3	POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE.....	18
2.2.4	POWIAZANIA W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	18
3	PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE, UŻYTKOWANIE TERENU	21
3.1	PRZEZNACZENIE TERENU	21
3.2	ZAGOSPODAROWANIE TERENU	21
3.3	STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	22
3.4	DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU OSADNICTWA I ZAGOSPODAROWANIA TERENU	23
4	STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY	24
5	ANALIZA WNIOSKÓW ZŁOŻONYCH DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	26
5.1	ANALIZA WNIOSKÓW	26
5.2	ANALIZA WNIOSKÓW – PODSUMOWANIE.....	28
6	STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU ORAZ WYMOGI JEGO OCHRONY	29
6.1	ZASOBY ŚRODOWISKA NATURALNEGO	29
6.1.1	RZEŹBA W POWIĄZANIU Z BUDOWĄ GEOLOGICZNĄ	29
6.1.2	SUROWCE MINERALNE I OBIEKTY HYDROGEOLOGICZNE.....	31
6.1.3	KLIMAT	32

6.1.4	WARUNKI AEROSANITARNE	32
6.1.5	ZASOBY WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH	35
6.1.6	PRZYRODA OŻYWIONA	37
6.2	STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	40
6.3	WALORY KRAJOBRAZOWE.....	40
6.4	OCHRONY PRZYRODY.....	41
6.4.1	ZASIĘG FORM OCHRONY PRZYRODY	41
6.4.2	PARK NARODOWY	42
6.4.3	OBSZARY NATURA 2000.....	43
6.4.4	PARK KRAJOBRAZOWY	43
6.4.5	POMNIKI PRZYRODY	45
6.5	DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZASOBÓW I STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO.....	47
7	STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	47
7.1	ZASOBY KULTUROWE.....	47
7.1.1	RYS HISTORYCZNY	47
7.1.2	OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTEKÓW	49
7.1.3	OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTEKÓW	50
7.1.4	STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	54
7.1.5	KRAJOBRAZ KULTUROWY.....	63
7.1.6	DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	63
7.2	DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ ZABYTEKÓW	64
7.3	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSEK ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	65
8	WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA	65
8.1	SYTUACJA DEMOGRAFICZNA WRAZ Z PROGNOZĄ	65
8.2	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	69
8.2.1	ROLNICTWO.....	69
8.2.2	GOSPODARKA LEŚNA.....	69
8.2.3	DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	70
8.3	RYNEK PRACY	73
8.4	MIESZKALNICTWO.....	76
8.5	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	77
8.5.1	EDUKACJA I WYCHOWANIE	77
8.5.2	KULTURA, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE ORAZ INICJATYWY SPOŁECZNE	

8.5.3	SPORT, REKREACJA, TURYSTYKA	79
8.5.4	OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA	81
8.6	OBSZARY ZDEGRADOWANE I OBSZARY REWITALIZACJI	82
8.7	DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY	85
9	POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	87
10	ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	87
10.1	ZAGROŻENIA NATURALNE.....	87
10.1.1	ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI	87
10.1.2	ZAGROŻENIA POWODZIOWE.....	87
10.2	ZAGROŻENIA ANTROPOGENICZNE	87
10.2.1	ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA	87
10.2.2	ZANIECZYSZCZENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH	88
10.2.3	KLIMAT AKUSTYCZNY	90
10.2.4	GOSPODARKA ODPADAMI	92
10.2.5	NISZCZENIE POWIERZCHNI ZIEMI I GLEBY	92
10.2.6	PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	93
10.2.7	ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA ROŚLINNEGO I ZWIERZĘCEGO	93
10.3	ZAGROŻENIA MAJĄCE SVOJE ŹRÓDŁA W CZYNNIKACH SPOŁECZNYCH	94
10.4	DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	94
11	WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	95
12	WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	96
12.1	UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN.....	96
12.2	ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH	96
13	WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	97
14	STAN SYSTEMU KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	97
14.1	SYSTEM KOMUNIKACJI	97
14.2	SYSTEMY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	102
14.2.1	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	102
14.2.2	ELEKTROENERGETYKA	107
14.2.3	GAZOWNICTWO	107
14.2.4	CIEPŁOWNICTWO	108
14.2.5	ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	108
14.2.6	TELEKOMUNIKACJA	108
14.2.7	GOSPODARKA ODPADAMI	108

14.3	DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	109
15	STAN PRAWNY GRUNTÓW	110
15.1	STRUKTURA WŁASNOŚCI.....	110
15.2	DIAGNOZA UWARUNKOWAŃ WYNIKAJĄCYCH ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	112
16	NAJWAŻNIEJSZE CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ	112
16.1	WPROWADZENIE - ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH 112	
16.2	UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU WYNIKAJĄCE PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO (UCHWALONEGO UCHWAŁĄ NR XLVII/732/18 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO Z DNIA 26 MARCA 2018 R. W SPRAWIE ZMIANY UCHWAŁY NR XV/174/03 Z DNIA 22 GRUDNIA 2003 R.).....	113
16.3	UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2011-2020 PN. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA „MAŁOPOLSKA 2030” (UCHWAŁA NR XXXI/422/20 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO Z DNIA 17 GRUDNIA 2020 R.)	117
16.4	UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU WYNIKAJĄCE ZE „STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY SKAŁA”	118

1 PRZEDMIOT OPRACOWANIA I USTALENIA OGÓLNE

1.1 WPROWADZENIE

1.1.1 PODSTAWA PRAWNA I FORMALNA

Obowiązek sporządzenia i uchwalenia dokumentu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynika z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 503). Niniejsze opracowanie stanowi realizację Uchwały Nr XXXIII/350/21 Rady Miejskiej w Skale z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” miasta i gminy Skala.

1.1.2 ROLA STUDIUM W SYSTEMIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym, strategicznym dokumentem planistycznym każdej gminy. Jest ono klasyfikowane jako tzw. akt kierownictwa wewnętrznego - dokument, który nie jest aktem prawa miejscowego a jego celem jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, po uprzednim rozpoznaniu uwarunkowań rozwoju gminy. Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych. Studium ma charakter ogólny i kierunkowy, stwarzając ramy dla swobody planowania miejscowego, przy uwzględnieniu warunków i potrzeb lokalnych.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) sporządzanie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego należy do zadań własnych gminy.

Zasadnicze regulacje prawne dotyczące Studium, jego problematyki a także trybu sporządzania zawarte zostały w ustawie z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z aktem wykonawczym - rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. 2004 nr 118 poz.1233). Zakres problematyki Studium wynika także z wielu innych ustaw, w tym ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2021 poz. 247 z późn. zm.), która określa także zasady i elementy strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokonywanej w ramach sporządzania projektu Studium, ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o ochronie przyrody, ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawy Prawo wodne oraz innych ustaw i przepisów wykonawczych.

Studium stanowi podstawę dla władz samorządowych gminy do prowadzenia polityki i strategii działań nie tylko w sferze zagospodarowania przestrzennego, ale także w sferze społeczno - gospodarczej i ekologicznej, które pośrednio lub bezpośrednio wpływają na kształtowanie struktury przestrzennej i układu funkcjonalno - przestrzennego. Kierunki rozwoju gminy określone w Studium stanowią będą wytyczne koordynacyjne dla prowadzenia dalszych prac, w szczególności sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dokument Studium (część tekstowa i graficzna) składa się z dwóch zasadniczych części określających uwarunkowania rozwoju, o których mowa w art. 10 ust. 1 ww. ustawy oraz ich wpływ na kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego gminy, określone w art. 10 ust. 2 ustawy.

Uwarunkowania rozwoju, które uwzględnia się w Studium w zakresie szczegółowo określonym w art. 10 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obejmują w syntetycznym ujęciu uwarunkowania wynikające m.in. z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy;
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia, oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w rozumieniu przepisów odrębnych, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem;
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności: analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje na obszarach funkcjonalnych w rozumieniu przepisów odrębnych, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz uwzględniających bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- stanu prawnego gruntów;
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego, które należy określić w sporządzanym dokumencie Studium, w zakresie ustalonym w art. 10 ust. 2, 2a i 3a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obejmują – w zależności od lokalnych uwarunkowań rozwoju - m.in.

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego oraz kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy – przy uwzględnieniu bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej;

- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- obszary zdegradowane;
- granice terenu zamkniętego i jego strefy ochronnej, w tym stref ochronnych wynikających z decyzji lokalizacyjnych wydanych przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów w związku z realizacją inwestycji w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa;
- obszary, na których przewiduje się lokalizację urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW i ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, z wyłączeniem urządzeń określonych w art. 10 ust. 2a pkt 1 i 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- obszary, na których przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² (zgodnie z art. 10 ust. 3a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Bezpośrednią podstawę prawną przystąpienia do prac nad projektem nowej edycji dokumentu stanowiła Uchwała Nr XXXIII/350/21 Rady Miejskiej w Skale z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” miasta i gminy Skala.

Niniejszy dokument opracowano zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 503).

1.1.3 CEL OPRACOWANIA

Potrzeba sporządzenia nowego Studium jest podyktowana zmieniającymi się uwarunkowaniami zarówno prawnymi jak i faktycznymi, mającymi wpływ na zawartość merytoryczną, realizację polityki przestrzennej gminy, określenie zasady zabudowy i zagospodarowania terenów oraz celów, którym dokument Studium powinien służyć.

Celami polityki przestrzennej zapisanej w niniejszym Studium są w szczególności:

1. stworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju gminy i poprawa warunków zamieszkiwania ludności gminy, m.in. poprzez stworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego, odpowiednie doposażenie terenów osadniczych w zakresie infrastruktury technicznej, racjonalny rozwój infrastruktury społecznej;
2. ochrona walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych gminy;
3. ochrona i poprawa stanu środowiska;
4. stworzenie warunków przestrzennych dla aktywizacji rozwoju gospodarczego, tj. wzmocnienia i poszerzenia bazy ekonomicznej i w konsekwencji ograniczenie bezrobocia, przede wszystkim poprzez dalszy rozwój drobnej i średniej przedsiębiorczości z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury technicznej i porolniczego majątku trwałego oraz kwalifikacji miejscowej siły roboczej, zasobów surowców;
5. poprawa powiązań komunikacyjnych - zewnętrznych i wewnętrznych gminy;
6. ograniczanie potencjalnych konfliktów pomiędzy urbanizacją a środowiskiem przyrodniczym.

Studium nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych, natomiast jako podstawowy dokument dla koordynacji działań samorządu lokalnego winno uwzględniać potrzeby społeczności lokalnej, koordynować przyszłe prace planistyczne i zapewniać spójność opracowywanych planów miejscowych.

1.1.4 ZAKRES I METODA OPRACOWANIA

Pierwszym etapem sporządzania Studium było zebranie i opracowanie materiałów wyjściowych, obejmujących między innymi opracowanie ekofizjograficzne oraz szereg analiz dotyczących stanu zagospodarowania gminy, złożonych wniosków, obowiązujących opracowań planistycznych oraz innych analiz w zakresie środowiska przyrodniczego i krajobrazu, uwarunkowań kulturowych, ekonomicznych oraz stanu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z infrastrukturą społeczną, techniczną i komunikacyjną obszaru.

W Studium uwzględniono w szczególności ustalenia i wnioski wynikające między innymi z:

- Opracowania ekofizjograficznego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skała,
- Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego (uchwała Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r.) – w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,
- Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” (uchwała Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.),
- „Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2014-2020” – przyjęta Uchwałą XLIX/365/14 Rady Miejskiej w Skale z dnia 24 czerwca 2014 r.
- Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Skała na lata 2018-2021z perspektywą do roku 2025 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i raportami z wykonania POŚ,
- Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Skała na lata 2017-2023 (uchwała Nr XXVIII/209/16 Rady Miejskiej z dnia 29 grudnia 2016 r.)
- raportów o stanie gminy Skała,
- analizy wniosków zgłoszonych przez mieszkańców oraz zainteresowane osoby prywatne i prawne,
- propozycji zawartych w wytycznych instytucji a także wytycznych i wniosków władz gminnych,
- planowanych inwestycji celu publicznego.

W związku z kluczowymi zmianami przepisów prawnych wprowadzającymi do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zapisy rozszerzające zakres zagadnień określanych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy m.in. poprzez:

- ustawę z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. 2015 poz. 774 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. 2021 poz. 485),

w ramach zmiany Studium konieczne stało się wskazanie brakujących zagadnień dokumentu jednolitego. Zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt 1 lit. a i b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w Studium określa się w szczególności - uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego,
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy.

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego.

Do czasu uchwalenia przez sejmik województwa audytu krajobrazowego, o którym mowa w art. 38a i art. 38b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym - przepisy wprowadzone ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu - nie jest możliwe obecnie określenie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów z uwzględnieniem rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym, w tym określonych w audycie granic krajobrazów priorytetowych.

Na podstawie art. 38b ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Zarząd Województwa Małopolskiego przystąpił do sporządzenia projektu audytu krajobrazowego.

Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy.

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, obok nowych narzędzi regulujących kwestię rewitalizacji, wprowadziła także istotne zmiany w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, co przekłada się na procedury sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W art. 10 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadzono zapisy obligujące w ramach opracowania projektu Studium lub jego zmiany do uwzględnienia potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:

- analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
- prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje na obszarach funkcjonalnych w rozumieniu art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

W praktyce oznacza to, iż określenie kierunków rozwoju poszczególnych terenów na obszarze gminy winno zostać poprzedzone dodatkowymi analizami określającymi maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę. Dopiero w sytuacji, w której zapotrzebowanie to przekroczy sumę powierzchni użytkowej zabudowy szacowanej według chłonności aktualnych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie, istnieje możliwość wprowadzania nowych terenów budowlanych o poszczególnych funkcjach. Ustawa nie określa jednoznacznie metod sporządzania bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę ani niezbędnych materiałów wyjściowych, ograniczając się jedynie do sprecyzowania procedury sporządzania opracowania i sposobu interpretowania wyników analizy. Ze względu na zróżnicowany zasób materiałów, jakimi dysponują poszczególne gminy, sposób opracowywania bilansu powinien być dostosowany do rodzaju otrzymanych materiałów oraz powinien stanowić jak najbardziej rzetelny obraz potrzeb i możliwości gminy.

1.2 ZAWARTOŚĆ STUDIUM

Elaborat Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skąła składa się z:

- części tekstowej obejmującej:
 - tom I zatytułowany „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”;
 - tom II zatytułowany „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”;
- części graficznej na mapach topograficznych w skali 1:10'000 obejmującej:

- rysunek Studium zatytułowany – „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”;
- rysunek Studium zatytułowany – „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”;
- uzasadnienia zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń Studium.

1.3 MATERIAŁY WYJŚCIOWE

Materiałami wyjściowymi do opracowania niniejszej zmiany Studium był wypis i wyrys ustaleń ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skała zatwierdzonego Uchwałą Nr XVII/116/99 Rady Miejskiej w Skale z dnia 21 grudnia 1999 roku oraz obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego przyjęte Uchwałą Nr XXXVIII/328/05 Rady Miejskiej w Skale z dnia 19 grudnia 2005 r. sołectwa: Barbarka, Gołyszyn, Minoga, Nowa Wieś, Poręba Laskowska, Przybysławice, Rzeplin, Sobiesęki, Stoki, Szczodrkowice, Zamłynie oraz Uchwałą Nr LIV/432/18 Rady Miejskiej w Skale z dnia 16 października 2018 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na działkach nr 3108, 3109, 3110, 3111, 3112, 3113, 3114, 3115, 3116, 3117, 3118, 3119, 3120, 3121, 3122, 3123, 3124, 3125, 3126, 3127, 3128, 2497/2, 2496/9, 2511/2 w Skale Gmina Skała.

Wykorzystano także obowiązujący w latach 2018- 2021 dokument Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skała, przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Skale nr LIII/414/18 z dnia 25 września 2018r w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skała, który w związku z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie sygn. akt II SA/Kr 912/20 z dnia 25 lutego 2021r stwierdzono niezgodność z prawem w/w uchwały przywracając tym samym stan sprzed jego uchwalenia.

Ponadto część danych informacji zaczerpnięto m.in. z następujących opracowań:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego - zatwierdzony przez Sejmik Województwa Małopolskiego Uchwałą Nr XLVII/732/18/2018 z dnia 26 marca 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Małop. z dnia 18 kwietnia 2018 r., poz. 3215);
- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” - zatwierdzona przez Sejmik Województwa Małopolskiego Uchwałą Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.;
- „Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2014-2020” – przyjęta Uchwałą XLIX/365/14 Rady Miejskiej w Skale z dnia 24 czerwca 2014 r.
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Skała na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025, SoftGIS, Wrocław 2016;
- „Raport o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2017 roku” - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, Kraków 2017 r.;
- „Raport o stanie gminy 2021 r.”, Burmistrz Miasta i Gminy Skała, Skała 2022 r.,
- „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Skała na lata 2017 – 2023” przyjęty uchwałą Uchwały nr XXVIII/209/16 Rady Miejskiej z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji Gminy Skała;
- „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Skała”, ECOvidi, 2016;
- Mapa podziału hydrograficznego Polski – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej;
- Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w skali 1: 500000, PIG;
- Regionalna geografia fizyczna Polski”, praca zbiorowa pod red. A. Riechlinga, Poznań 2021 r.;
- Mapy topograficzne w skali 1: 10 000;
- Baza Danych Topograficznych;
- Baza Danych Ewidencyjnych;

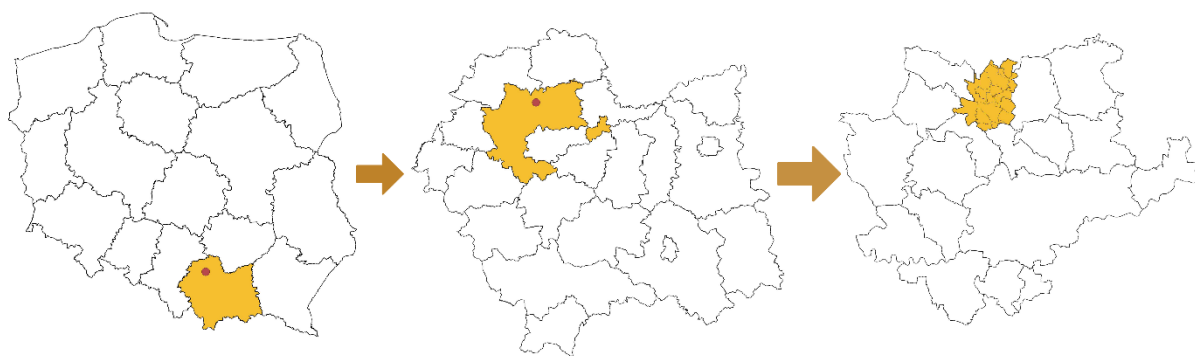
- Centralna Baza Danych Geologicznych – strona internetowa PIG (<http://baza.pgi.gov.pl>);
- Pięcioletnie oceny jakości powietrza za lata 2014-2018 dostępne na portalu „Jakość Powietrza” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie;
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2021, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie;
- Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (www.gdos.gov.pl),
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie (www.krakow.pios.gov.pl),
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie (www.krakow.rdos.gov.pl);
- Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie (<http://www.pgi.gov.pl>),
- Państwowej Służby Hydrologicznej w Warszawie (<http://www.psh.gov.pl>);
- Plan Ochrony Ojcowskiego Parku Narodowego - Operat Zagospodarowania przestrzennego – Wytyczne do planów zagospodarowania przestrzennego gmin;
- Strona internetowa OPN (<http://www.ojcowskiparknarodowy.pl>)
- Informacje z Dyrekcji Ojcowskiego Parku Narodowego;
- Rejestr zabytków nieruchomości województwa małopolskiego z uwzględnieniem podziału na powiaty i gminy. Stan czerwiec 2017 r. – Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie, strona internetowa: <http://www.wuoz.malopolska.pl>;
- Materiały AZP pochodzące z zasobów Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie;
- Gminna ewidencja zabytków (<https://skala.pl/wykaz-obiektow-zabytkowych-z-terenu-gminy-skala/>);
- Strona internetowa Zarządu Dróg Powiatowych w Krakowie (<http://zdpk.krakow.pl/>);
- Strona internetowa Zarządu Dróg Wojewódzkich (<http://www.zdw.krakow.pl/>);
- Decyzje Starosty Krakowskiego w sprawie pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód podziemnych wydanych dla ujęć wód na terenie gminy Skała;
- Wykaz dróg gminnych będących w zarządzie Burmistrza Miasta i Gminy Skała przyjęty uchwałą Nr XLVIII/367/18 Rady Miejskiej w Skale z dnia 29 maja 2018 r.;
- Wykaz wniosków o zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego od 2007 r.;
- Wykaz warunków zabudowy o znaczeniu lokalnym w latach 1998 – 2017;
- Informacje z Urzędu Gminy Skała;
- Inne materiały;
- Wizja terenowa.

2 POWIĄZANIA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNE

2.1 PODSTAWOWE INFORMACJE I DANE O GMINIE

2.1.1 ADMINISTRACYJNE POŁOŻENIE OBSZARU GMINY

Gmina Skała jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowej części Polski, w północno-zachodniej części województwa małopolskiego. Administracyjnie przynależy do powiatu krakowskiego, gdzie funkcję ośrodka powiatowego pełni miasto Kraków. W latach 1975-1988 gmina Skała administracyjnie należała do województwa krakowskiego.

Ryc. 1. Lokalizacja gminy Skała na tle Polski, województwa małopolskiego oraz powiatu krakowskiego.

Źródło: opracowanie własne.

Gmina Skała leży przy północnej granicy powiatu krakowskiego, w odległości 21 km od Krakowa, 24 km na wschód od Olkusza, 20 km na południe od Wolbromia i 17 km na zachód od Słomnik. Sąsiaduje z siedzioma innymi gminami:

- od północy z gminami wiejskimi Gołcza (powiat miechowski) i Trzyciąż (powiat olkuski),
- od wschodu z gminą wiejską Iwanowice,
- od południa z gminą wiejską Zielonki,
- od zachodu z gminami wiejskimi Wielka Wieś, Jerzmanowice-Przeginia, Sułoszowa.

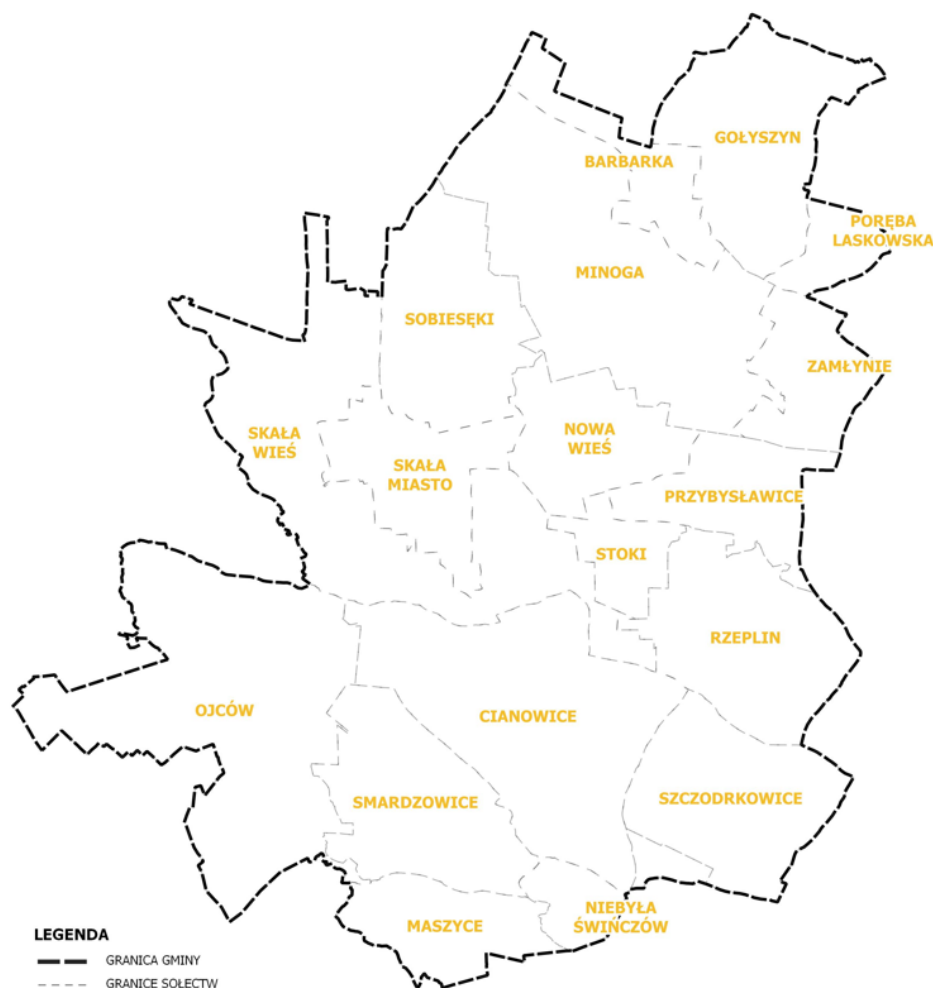
W skład gminy Skała wchodzi 17 jednostek administracyjnych: Skała (siedziba Urzędu Gminy), Ojców, Minoga, Cianowice, Gołyszyn, Rzeplin, Sobiesięki, Smardzowice, Szczodrkowice, Nowa Wieś, Przybysławice, Zamłynie, Maszyce, Barbarka, Niebyła-Świńczów, Stoki, Poręba Laskowska.

Tab. 1. Powierzchnia i procentowy udział poszczególnych sołectw w powierzchni całkowitej Gminy Skała.

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia [ha]	Procentowy udział w powierzchni gminy [%]
1	Ojców	967,1	12,9
2	Minoga	864,6	11,6
3	Cianowice	785,7	10,5
4	Gołyszyn	461,5	6,2
5	Rzeplin	448,9	6,0
6	Sobiesięki	426,5	5,7
7	Smardzowice	424,4	5,7
8	Szczodrkowice	419,9	5,6
9	Skała	1145,6	15,3
10	Nowa Wieś	281,5	3,8
11	Przybysławice	253,1	3,4

12	Maszyce	234,5	3,1
13	Zamłyńnie	218,5	2,9
14	Barbarka	191,7	2,6
15	Niebyła Świńczow	133	1,8
16	Stoki	127,6	1,7
17	Poręba Laskowska	98,3	1,3

Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 2. Podział gminy Skala na sołectwa.

Źródło: opracowanie własne

Całkowita powierzchnia gminy wynosi 7492,76 ha (co stanowi 6,1% powierzchni powiatu krakowskiego i 0,49% powierzchni województwa małopolskiego). Miejscowość Skala (sołectwa Skala Wieś i Skala Miasto) jest największym z sołectw i zajmuje powierzchnię 1145,6 ha, co stanowi 15,3% powierzchni gminy. Najmniejszym sołectwem jest Poręba Laskowska o powierzchni 98,3 ha, czyli zaledwie 1,3% terytorium gminy.

Ryc. 3. Położenie administracyjne gminy Skala.

Źródło: opracowanie własne

2.1.2 WYBRANE DANE STATYSTYCZNE

Gminę Skala na dzień 31.12.2021 r. zamieszkiwało 10 604 mieszkańców co stanowi około 3,7% mieszkańców powiatu małopolskiego, z tego 50,7% stanowią mężczyźni, a 49,3% kobiety (dane BDL GUS). W latach 2002-2021 liczba mieszkańców wzrosła o 10,9%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,3 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Gęstość zaludnienia wyniosła 141 osób/km².

Gmina Skala ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -14. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,32 na 1000 mieszkańców gminy. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,93 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Gmina Skala charakteryzuje się społeczeństwem -regresywnym co oznacza, iż na terenie Gminy przeważają osoby w wieku produkcyjnym, natomiast najmniej jest osób w wieku poprodukcyjnym. Na rok 2021 ilość osób w wieku produkcyjnym stanowiła 60,4%, w wieku przedprodukcyjnym 19,7% a w wieku poprodukcyjnym 19,9%.

W 2020 roku zarejestrowano 114 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 91 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Skala 23. W tym samym roku 1 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

Mimo ujemnego przyrostu naturalnego, saldo migracji wewnętrznych na przestrzeni ostatnich lat cały czas pozostaje dodatnie. Dzięki temu liczba osób w gminie z roku na rok stopniowo wzrasta. Może to być spowodowane bardzo wysoką atrakcyjnością terenu gminy Skała na mieszkalnictwo, ze względu na walory przyrodnicze oraz bliskość Krakowa.

Suma wydatków z budżetu gminy Skała wyniosła w 2020 roku 57,4 mln złotych. Oznacza to wzrost wydatków o 4.1% w porównaniu do roku 2019. Największa część budżetu gminy Skała - 27% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (17.1%) oraz na Dział 750 - Administracja publiczna (8,9%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 6,1 mln złotych, czyli 10,6% wydatków ogółem.

2.1.3 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE OBSZARU GMINY

Gmina Skała jest położona w południowej części Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej, w północno-zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie krakowskim. Gmina Skała usytuowana jest na północ od Krakowa. Gmina w całości znajduje się w granicach Wyżyny Olkuskiej. Zachodnia część gminy znajduje się w granicach Ojcowskiego Parku Narodowego.

Gmina położona jest w odległości 21 km od Krakowa, 24 km na wschód od Olkusza, 20 km na południe od Wolbromia i 17 km na zachód od Słomnik. Zasadnicza część gminy położona jest na wododziale między dorzeciami Prądnika i Dłubni. Południowo – zachodnią część gminy zajmuje Dolina Prądnika, chroniona w granicach Ojcowskiego Parku Narodowego (OPN), który zajmuje ponad 16 % powierzchni gminy (1 223 ha). Oprócz Parku na terenie Gminy Skała znajduje się fragment Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego.

2.2 CHARAKTERYSTYKA POWIĄZAŃ FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNYCH

2.2.1 POWIĄZANIA WYNIKAJĄCE Z NATURALNYCH POWIĄZAŃ ŚRODOWISKOWYCH

Na obszarze gminy znajdują się formy ochrony przyrody, które są chronione przed niszczącą działalnością człowieka. Tereny gminy są objęte przede wszystkim:

- Ojcowski Park Narodowy wraz z otuliną,
- Natura 2000 „Dolina Prądnika” – PLH120004:
- Dłubniański Park Krajobrazowy wraz z otuliną
- Korytarze ekologiczne ECONET PL

Dodatkowo na terenie gminy występują pomniki przyrody oraz otulina Parku Narodowego oraz otulina Parku Krajobrazowego.

Funkcjonujący system powiązań struktur przyrodniczych i antropogenicznych wymaga zachowania oraz działań kompensacyjnych wzbogacających bioróżnorodność i wzmacniających stabilność równowagi przyrodniczej.

2.2.2 ZWIĄZKI Z OŚRODKAMI O DOMINUJĄCYCH FUNKCJACH, MAJĄCYCH WPŁYW NA GMINĘ

Gmina Skała, wraz z pozostałymi gminami powiatu krakowskiego, położona jest w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym, - powiązana - z Krakowem, jako ośrodkiem wojewódzkim – ponadregionalnym, głównie w obszarach wojewódzkiej administracji samorządowej i rządowej oraz wysoko specjalistycznych usług publicznych (kliniki, uczelnie wyższe, usługi kultury). Kraków jest również ośrodkiem powiatowym dla gminy Skała w zakresie usług administracji szczebla powiatowego, szkolnictwa ponadpodstawowego, lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego oraz szeroko pojętych

usług publicznych. Spora liczba mieszkańców znajduje też zatrudnienie w samym mieście bądź jego sąsiedztwie.

Ze względu na obecność Ojcowskiego Parku Narodowego Gmina stanowi miejsce bazy turystycznej i letniskowej.

2.2.3 POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

Podstawowy szkielet sieci drogowej w Skale podporządkowany jest drogom wojewódzkim klasy głównej o numerach 773 oraz 794, które rozprowadzają ruch pojazdów w kierunkach wschód-zachód i północ-południe oraz obwodnicy Skały – drodze wojewódzkiej nr 79, wpisanej w ciąg drogi wojewódzkiej nr 794. Obecnie komunikacja zarówno samochodów osobowych jak i ciężarowych na trasach Sieniczno-Wesoła koncentruje się w rynku miasta tworząc „wąskie gardło”, co wpływa negatywnie na przepustowość w rejonie centrum. Komunikacja na trasie Koniecpol-Kraków odbywa się oddaną do użytku w styczniu 2018 roku obwodnicą miasta Skała, wyprowadzającą częściowo ruch tranzytowy z centrum miasta.

Tab. 2. Wykaz dróg na terenie gminy Skała

l.p.	Zarządca drogi	Klasa drogi	Nazwa drogi	Nr drogi	Długość odcinka w granicach Gminy [km]
1.	Województwo	Główna	-	794	4,6
2.	Województwo	Główna	ul. Olkuska / ul. Słomnicka	773	7,869
3.	Województwo	Główna	ul. Wolbromska / ul. Krakowska	794	8,369
4.	Powiat	Zbiorcza	ul. Sobiesęcka	1155K	2,878
5.	Powiat	Zbiorcza	-	1156K	6,436
6.	Powiat	Zbiorcza	Wysocice-Barbarka	1171K	2,999
7.	Powiat	Zbiorcza	Gr.woj.-Iwanowice-Zerwana	1172K	0,300
8.	Powiat	Zbiorcza	Grzegorzowice-Podgaje-Januszowice	1173K	0,046
9.	Powiat	Zbiorcza	Przybysławice-Smardzowice-Świńczów	2133K	5,014
10.	Powiat	Zbiorcza	Sąsów-Ojców-Grodzisko	2134K	4,069
11.	Powiat	Zbiorcza	Poręba Laskowska-Sieciechowice Przestańko	2137K	1,233
12.	Powiat	Zbiorcza	Cianowice-Przybysławice	2143K	5,002

Zauważa się dysproporcję w uporządkowaniu oraz ilości dróg pomiędzy wschodnią, zurbanizowaną, a zachodnią częścią gminy, gdzie naturalną barierą dla rozwoju sieci drogowej jest Ojcowski Park Narodowy. Mimo to na zachodzie, szczególnie w obrębach administracyjnych Cianowice, Ojców, Skała-wieś oraz Smardzowice widoczny jest deficyt dróg wyższej klasy o charakterze równoleżnikowym.

2.2.4 POWIĄZANIA W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Sieć wodociągowa w gminie Skała jest dobrze rozbudowana. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) w 2020 r. składała się z odcinków o łącznej długości 115,9 km czynnej sieci rozdzielczej. Od 2010 roku wzrosła o 11,1 km długości. Rozbudowa sieci wodociągowej postępuje sukcesywnie z roku na rok. Każda miejscowość w gminie Skała ma dostęp do wodociągu. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego w 2020 roku wynosiła 3811 sztuk. W tym samym roku z sieci wodociągowej korzystało 10352 osoby na terenie gminy Skała.

Tab. 3. Rozwój sieci wodociągowej w gminie Skała w latach 2010-2020 roku

	Jednostka miary	Rok										
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	104,8	104,9	105,4	106,3	107,4	111	112	113,4	114,5	115,3	115,9
przylączy prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3441	3520	3597	3629	3687	3640	3708	3748	3695	3748	3811
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	300	297	293	298,6	290	323,7	309,1	302,4	319,4	305,5	330,5
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m3	30,1	29,4	28,6	28,9	27,9	30,8	29,4	28,7	30,3	28,9	31,2
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	9304	9446	9572	9651	10268	10275	10319	10322	10347	10373	10352

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Na terenie gminy Skała w 2020 roku istniała sieć kanalizacyjna o długości 130,2 km. Od roku 2010 jej długość zwiększyła się ponad dwukrotnie. Dzięki temu liczba osób korzystających z kanalizacji sanitarnej wzrosła z 4813 w 2010 roku do 7094 w 2020 roku. Pozostali mieszkańcy gminy odprowadzają ścieki socjalno-bytowe do bezodpływowych zbiorników, często nieszczelnych lub przydrożnych rowów.

Tab. 4. Rozwój kanalizacji w gminie Skała w latach 2010 - 2020 roku

	Jednostka miary	Rok										
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	53,2	61,7	110,4	110,4	121,8	100,5	100,5	101,4	101,4	124,9	130,2
przylączy prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 734	1 830	2 089	2 100	2 287	2 274	2 371	2 391	2 291	2 620	2 674
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam3	142	147	166	168,0	182,0	212,0	212,0	217,0	223,0	221,0	419,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	4 813	5 118	5 756	5 810	6 294	6 339	6 519	6 529	6 553	7 062	7 094

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Położenie Gminy Skała we wschodniej części zlewni rzeki Dłubni, w strefie ochronnej dla wody pitnej dla Krakowa oraz w zachodniej części zlewni rzeki Prądnik, głównego ciekę Ojcowskiego Parku Narodowego, przy równoczesnym objęciu gminy siecią wodociągów zbiorczych – nakłada na władze samorządowe obowiązek realizacji kanalizacji zbiorczej, zakończonej urządzeniami oczyszczającymi o bardzo wysokim stopniu redukcji zanieczyszczeń.

Na terenie objętym strefą ochronną ujęcia wody na rzece Dłubni – obowiązuje zasada bezwzględnego odprowadzania ścieków do kanalizacji zakończonej urządzeniami oczyszczającymi (Program Ochrony Środowiska dla Gminy Skała na lata 2018-2021 z Perspektywą do 2025 roku).

Cały obszar gminy Skała jest zelektryfikowany, a sieć elektryczna w miarę potrzeb i możliwości modernizowana. Zaopatrzenie odbiorców w energię elektryczną odbywa się z podstawowych źródeł zasilania leżących poza terenem gminy. W samej Skale zlokalizowana jest napowietrzna rozdzielnia średniego napięcia stanowiąca punkt węzłowy układu zasilania po stronie średniego napięcia. Zasilanie rozdzielni po stronie średniego napięcia wykonane jest linią magistralną wyprowadzoną z GPZ „Słomniki”.

Gmina Skała nie posiada centralnego systemu ciepłowniczego. Potrzeby grzewcze w gminie zaspokajane są przez małe kotłownie i kotłownie domowe. Budynki mieszkalne posiadają indywidualne systemy zasilania budynków, w tym małe, lokalne kotłownie i ogrzewanie piecowe. Budynki użytkowania publicznego, budynki usługowe oraz budynki przemysłowe ogrzewane są częściowo za pomocą przyjaznych dla środowiska nowoczesnych kotłowni gazowych lub ogrzewania elektrycznego. Część budynków, w tym głównie stara zabudowa korzysta z pieców kaflowych lub przenośnych urządzeń grzewczych. Gmina Skała w niewielkim stopniu korzysta z alternatywnych źródeł energii w zakresie zaspokojenia potrzeb ciepłych. W celach grzewczych wykorzystywany jest gaz płynny LPG i propan. Aktualnie na tereny gminy odbywa się wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych - biomasa i paliwa gazowe.

Na obszarze gminy Skała znajduje się gazociąg wysokiego ciśnienia DN500 PN63 relacji Łukanowice-Śledziejowice-Zederman. Zlokalizowane są tu także sieci gazowe średniego ciśnienia dostarczające gaz do poszczególnych miejscowości.

Według danych udostępnionych przez GUS w 2020 roku dostęp do sieci gazowej miało 64,8% mieszkańców całej gminy Skała. Łącznie przyłączonych do sieci gazowej jest 2712 budynków mieszkalnych i niemieskalnych. W podziale na miasto i wieś to ludność wiejska ma większy odsetek osób korzystających z sieci gazowej. Poniższa tabela przedstawia rozwój sieci gazowej na przełomie ostatnich 10 lat.

Tab. 5. Rozwój sieci gazowej w gminie Skała w latach 2010-2020 roku

	Jednostka miary	Rok										
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci	km	139,2	140,2	140,4	141,7	143,0	151,6	151,0	152,5	153,8	154,1	155,1
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieskalnych	szt.	2 440	2 482	2 503	2 557	2 599	2 433	2 518	2 589	2 634	2 665	2 712
odbiorcy gazu	liczba gosp.	1 567	1 723	1 758	1 803	1 857	1 887	1 934	1 967	2 039	2 087	2 224
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	liczba gosp.	590	792	827	871	927	966	1 007	1 045	1 128	1 178	1 329
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	5 154	5 594	5 649	5 768	5 947	5 986	6 129	6 182	6 352	6 474	6 834

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Obszar gminy Skała zgazyfikowany jest w całości siecią średniego ciśnienia w zakresie średnic dn 25 PE do dn 160 PE oraz DN 200 stal, które zasilane są ze stacji redukcyjnej I stopnia w Wielkiej Wsi poprzez sieci magistralne śr. dn 200 PE, dn 350 Pe oraz DN 150 stal, jak również średnioprężne sieci przesyłowe. Rozbudowa sieci gazowej możliwa będzie w oparciu o istniejące gazociągi średniego ciśnienia.

Obsługę telekomunikacyjną mieszkańców gminy Skała w zakresie łączności zapewnia kilku właścicieli sieci i urządzeń telefonii komórkowej:

- Orange Polska;
- Plus;
- Play;
- T-Mobile.

W ostatnich latach duże znaczenie uzyskała bezprzewodowa obsługa telekomunikacyjna. Połączenia między urządzeniami mobilnymi a siecią zapewniane są za pomocą stacji przekaźnikowych (stacji bazowych) wyposażonych w antenę i zwykle umieszczonych na wysokim maszcie lub innym obiekcie budowlanym. Zgodnie z bieżącym wykazem pozwoleń radiowych, na terenie gminy znajdują się następujące stacje bazowe różnych operatorów i technologii:

- stacja bazowa GSM900;

- stacja bazowa GSM1800
- stacja bazowa LTE1800
- stacja bazowa LTE2100
- stacja bazowa LTE2600
- stacja bazowa LTE800
- stacja bazowa UMTS2100;
- stacja bazowa UMTS900.

Zgodnie z danymi Urzędu Komunikacji Elektronicznej 4 stacje bazowe zlokalizowane są w obrębie Skała-miasto, oraz po jednej w Ojcowie, Smardzowicach i Porębie Laskowskiej.

Należy podkreślić, iż stacje bazowe różnych technologii i właścicieli często znajdują się w tych samych lokalizacjach.

*Dane pochodzą z serwisu beta.btsearch.pl, stan aktualności: czerwiec 2022r. W zestawieniu wyszczególniono zarówno istniejące fizycznie jak i planowane lokalizacje stacji bazowych na terenie gminy.

3 PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE, UŻYTKOWANIE TERENU

3.1 PRZEZNACZENIE TERENU

Pierwotny dokument Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skała, przyjęty uchwałą Nr XVII/116/99 Rady Miejskiej w Skale z dnia 21 grudnia 1999 roku zastąpiony został uchwałą Rady Miejskiej w Skale nr LIII/414/18 z dnia 25 września 2018r w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skała. Jednak w związku z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie sygn. akt II SA/Kr 912/20 z dnia 25 lutego 2021r stwierdzono niezgodność z prawem w/w uchwały przywracając tym samym stan sprzed jego uchwalenia.

Gmina Skała nie jest w całości pokryta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Plany obowiązują tylko w północno-wschodniej części gminy. i obejmują swoim zasięgiem 11 sołectw: Barbarka, Gołyszyn, Minoga, Nowa Wieś, Poręba Laskowska, Przybysławice, Rzeplin, Sobiesęki, Stoki, Szczodrkowice, Zamłynie. oraz Strefę Aktywności Gospodarczej w Skale. Zostały przyjęte Uchwałą Nr XXXVIII/328/05 Rady Miejskiej w Skale z dnia 19 grudnia 2005 r. sołectwa: Barbarka, Gołyszyn, Minoga, Nowa Wieś, Poręba Laskowska, Przybysławice, Rzeplin, Sobiesęki, Stoki, Szczodrkowice, Zamłynie oraz Uchwałą Nr LIV/432/18 Rady Miejskiej w Skale z dnia 16 października 2018 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na działkach nr 3108, 3109, 3110, 3111, 3112, 3113, 3114, 3115, 3116, 3117, 3118, 3119, 3120, 3121, 3122, 3123, 3124, 3125, 3126, 3127, 3128, 2497/2, 2496/9, 2511/2 w Skale Gmina Skała.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, funkcjonującym w obszarze gminy, zostało określone m.in. przeznaczenie terenów (wskazano tereny przeznaczone do zainwestowania i chronione przed zainwestowaniem), sprecyzowano zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, zasady ochrony środowiska, przyrody, krajobrazu, dziedzictwa kulturowego, zabytków, dóbr kultury a także zasady oraz parametry kształtowania zabudowy i wskaźniki zagospodarowania terenu. Uwzględniono też między innymi zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy.

3.2 ZAGOSPODAROWANIE TERENU

Osadnictwo na obszarze gminy Skała jest bardzo stare, a początki miasta Skały sięgają XIII wieku. Akt lokacyjny na prawie średzkim wydano 10 listopada 1267 roku. Jako miasto klasztorne

lokowane zostało na dość ważnym szlaku handlowym biegnącym z Krakowa na Śląsk i dalej do Wielkopolski. Już w 1257 roku istniała tutaj komora celna.

Miasto Skała zachowało układ przestrzenny otrzymany w średniowieczu, który wyraźnie wykazuje miejski charakter, z czytelnie zachowanym podziałem w obszarze centrum i dużym rynkiem pośrodku, na którym znajduje się pochodzący z ok. 1800 r. posąg kamienny św. Floriana.

Charakterystyczną cechą sieci osadniczej gminy Skała jest występowanie jednej dużej miejskiej jednostki osadniczej, wokół której zlokalizowane są wsie, w których zamieszkuje większość mieszkańców gminy. Obecnie funkcje centralne najsilniej są reprezentowane w miejscowości Skała, która jest największą miejscowością gminy i jednocześnie siedzibą jej władz samorządowych.

Pod względem kompozycyjno-przestrzennym, charakterystyczną cechą gminy jest stosunkowo duży stopień rozproszenia terenów zainwestowanych. Zdecydowana większość terenów osadniczych, to stosunkowo małe układy przestrzenne o mniej lub bardziej intensywniej zabudowie. Rozproszona pojedyncza zabudowa, w tym związana z gospodarką rolniczą, odgrywa dość istotną rolę w układzie przestrzennym i w krajobrazie gminy. Znaczny stopień rozproszenia osadnictwa, a więc liczne przypadki oderwania zabudowy od głównych układów osadniczych, to niekorzystna cecha przestrzeni gminy z różnych punktów widzenia: gospodarczego, społecznego, komunikacyjnego, krajobrazowego, a także ekologicznego. Powoduje to powstawanie zabudowy na terenach do tego niedostosowanych, czyli niewystarczająco wyposażonych w infrastrukturę techniczną i społeczną, z drugiej – obniżenie atrakcyjności terenów zurbanizowanych, czyli takich, które taką infrastrukturę już mają. Występuje tu zjawisko degradacji ładu przestrzennego i funkcji przestrzeni.

Na obszarze gminy Skała dominuje indywidualne budownictwo mieszkaniowe, w większości zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Zabudowa wielorodzinna skupiona jest głównie wokół centrum miasta Skała, gdzie historyczna zabudowa przeplata się z budynkami współczesnymi. Zdecydowanie brakuje tu spójności w charakterze i formie zabudowy, która nie przejawia dominującego trendu w którejś z wyodrębnionych cech. Na przemian występują budynki małe, duże, parterowe, wielopiętrowe, o różnych typach dachów, dowolnej kolorystyce elewacji czy połaci dachowych. Typy, formy, kolorystyka i wysokości ogrodzeń również wyglądają na realizowane w sposób dowolny. Jedynym z nielicznych pozytywnych aspektów związanych z układem przestrzennym zabudowy jaki można tu zauważyć jest kontynuacja linii zabudowy sąsiadujących ze sobą budynków.

Wsie charakteryzują się występowaniem historycznej zabudowy zagrodowej o różnej formie, która współistnieje z budynkami jednorodzinnymi o charakterze historycznym jak i współczesnym. Podobnie jak w mieście Skała, tutaj również widoczny jest brak spójności cech zabudowy, które mogłyby nadać jednolitego charakteru przestrzeni wsi i pozytywnie wpłynąć na jej odbiór przez mieszkańców jak i turystów.

3.3 STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

W strukturze użytkowania terenów gminy Skała zdecydowanie przeważają tereny otwarte – ok 96% powierzchni gminy. Wśród nich dominują użytki rolne oraz tereny lasów i zadrzewień.

Pod względem struktury użytkowania gruntów w gminie przeważają użytki rolne – ok.75% oraz lasy i grunty leśne – ok. 21%. Wśród użytków rolnych największy odsetek stanowią grunty orne – ok. 67%, sady – ok. 2%, pastwiska – ok. 1% oraz łąki – poniżej 1 %,.

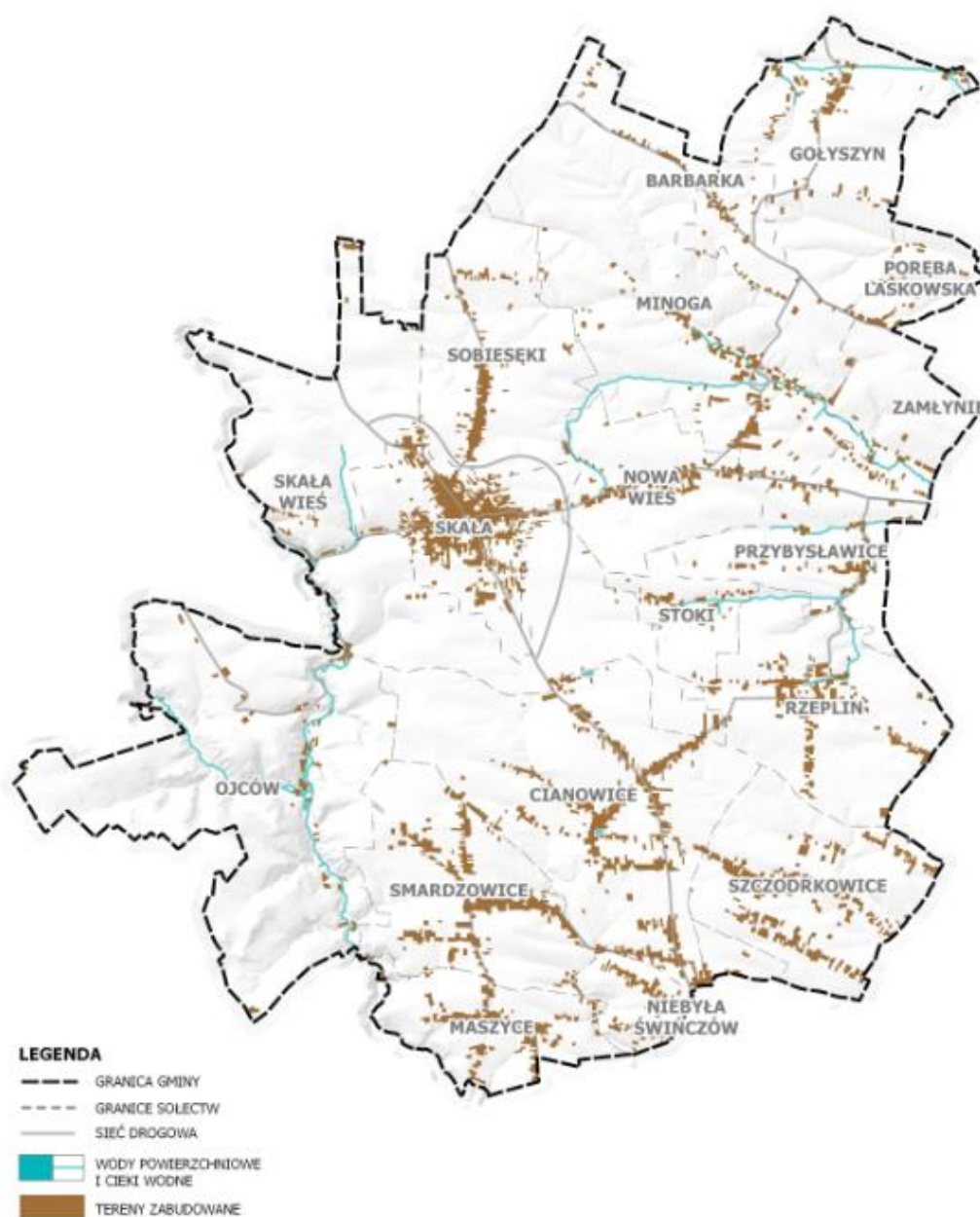
Wśród terenów zainwestowanych, zajmujących nieco ponad 4% powierzchni gminy, dominują tereny komunikacyjne stanowiące ponad 2% powierzchni gminy a następnie tereny mieszkaniowe – 1%. Tereny Zabudowane i zurbanizowane razem stanowią prawie 4% powierzchni gminy.

Niewielki jest natomiast udział terenów przemysłowych – 0,08% oraz rekreacyjno-wypoczynkowych – zaledwie 0,15%. Tereny zurbanizowane niezabudowane zajmują około 0,04% powierzchni gminy a nieużytki – 0,16%.

3.4 DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU OSADNICTWA I ZAGOSPODAROWANIA TERENU

Z uwagi na duże rozproszenie zabudowy istniejącej oraz tej, która jeszcze nie powstała a wydano już dla niej decyzje administracyjne w tym pozwolenia na budowę, przed władzami gminy stoi duże wyzwanie związane z zapewnieniem ładu przestrzennego przy uwzględnieniu zasad zrównoważonego rozwoju. Oprócz samej kompozycji i estetyki zabudowy, równie istotne jest zagwarantowanie na terenie Gminy Skała warunków zrównoważonego rozwoju, co oznacza taką organizację przestrzenną, która eliminuje konflikty między ochroną środowiska i dóbr kultury a rozwojem gospodarczym i działaniami na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców – w tym rozwoju mieszkalnictwa. Należy zmodyfikować dotychczasowe trendy rozwoju przestrzennego zainwestowania w taki sposób aby przyhamować nadmierne rozproszenie zabudowy na rzecz jej rozwoju na terenach już zainwestowanych.

Przyrost terenów osadniczych o charakterze mieszkaniowym powinien polegać przede wszystkim na dopełnianiu i intensyfikacji zagospodarowania istniejących układów, a następnie dopiero na dodawaniu nowych terenów zainwestowanych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących terenów osadniczych. Niedopuszczalne jest rozpraszanie nowej zabudowy poza skupione układy osadnicze. Na nowo wyznaczonych terenach dla zabudowy przyrost zabudowy powinien również mieć charakter zwarty a nie rozproszony, z zastrzeżeniem konieczności uwzględnienia umożliwienia swobodnej migracji zwierząt.

Ryc. 4. Tereny zabudowane w gminie Skala.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10 000.

4 STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

Definicja „ładu przestrzennego” została określona w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jako „ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczne, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne”. Nawiązując do definicji, zakres wymienionych w niej czynników stanowi o zawartości niniejszej części dokumentu Studium analizującej uwarunkowania rozwoju Gminy Skala.

Zmiany zachodzące w środowisku obszaru gminy wynikają przede wszystkim z oddziaływań antropogenicznych - realizacji nowych inwestycji. Zmiany polegają na przekształcaniach pokrywy glebowej i pokrywanie jej nawierzchniami nieprzepuszczalnymi, wzrastaniu poboru wody i ilości odprowadzanych ścieków. Te niekorzystne zmiany wiążą się z realizacją nowej zabudowy i infrastruktury, co samo w sobie jest nieuchronne. Ważne jest, aby rozwój gminy odbywał się z uwzględnieniem uwarunkowań środowiska.

Dotychczasowy sposób użytkowania obszaru gminy generalnie jest zgodny z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi. Obiekty najbardziej cenne pod względem przyrodniczym objęte są ochroną i podlegają określonym zasadom w zagospodarowaniu. Zabudowa generalnie koncentruje się przy ważniejszych ciągach komunikacyjnych, co jest naturalne i korzystne. Potencjalnym zagrożeniem może być tendencja wchodzenia zabudowy rozproszonej na tereny otwarte i eksponowane widokowo. Niekorzystna i niezgodna z uwarunkowaniami przyrodniczymi jest lokalizacja zabudowy w terenach, w których może dochodzić do lokalnych podtopień i powodzi, w korytarzach ekologicznych,. Ponadto negatywne zmiany w środowisku są powodowane brakiem wyposażenia w sieci infrastruktury technicznej w tym zwłaszcza kanalizacji. Innym zagrożeniem jest zanieczyszczenie powietrza.

Ochrona ładu przestrzennego polega też m.in. na odpowiednim rozmieszczeniu funkcji gospodarczych, które bezkonfliktowo sąsiadują ze sobą i zapewniają optymalne wykorzystanie przestrzeni. Istotnym jest też zagwarantowanie właściwej struktury pionowej (zachowanie proporcji wysokości, występowanie dominant) i poziomej (odpowiednie użytkowanie terenu i kształtowanie wielkości działek, rozłogi).

Gmina Skała, jako gmina miejsko-wiejska posiada w swojej strukturze przestrzennej ośrodek miejski, który jest siedzibą władz gminy, oraz rozproszone wokół niego wsie. Dla mieszkańców gminy pełni ono funkcję ośrodka centralnego, który zaspokaja potrzeby wyższego rzędu na obszarze gminy.

Skała jest obecnie siedzibą gminy i dekanatu. Mieszczą się tu drobne zakłady usługowo – handlowe. W mieście swoje obiekty posiadają: Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, Bank Spółdzielczy, Oddział Banku Państwowego PKO, Sąd Hipoteczny, Pogotowie Ratunkowe, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Notariat, Gminna Spółdzielnia „SCH”, Komisariat Policji, Poczta, Rejonowy Urząd Telekomunikacji, Posterunek Energetyczny, Posterunek Gazowy, Lecznica Zwierząt, Ochotnicza Straż Pożarna. Istnieje Dom Kultury, Biblioteka, a także placówki oświatowe: Szkoła Podstawowa, Liceum Ogólnokształcące i Przedszkole Samorządowe.

Zasięg rynkowy tych usług wydaje się być osiągalny i akceptowalny przez mieszkańców pozostałych miejscowości w gminie. Funkcje niższego rzędu, takie jak sklepy spożywcze czy małe lokale gastronomiczne, mają niewielki zasięg rynkowy i niewielki próg sprzedaży. Ma to swoje odzwierciedlenie w strukturze funkcjonalnej gminy i usługi tego typu świadczone są także w mniejszych ośrodkach wiejskich. Można zatem stwierdzić, że potrzeby mieszkańców w zakresie dostępu do usług są zapewnione i spełniają ich wymagania. Gmina położona jest w sąsiedztwie miasta Krakowa, które stanowi ośrodek zaspokajający potrzeby mieszkańców gminy Skała na najwyższym poziomie hierarchii usług. Znajdują się tam wyspecjalizowane usługi medyczne, szkolnictwo wyższe, nauka, kultura i sztuka, bankowość, ubezpieczenia, lokowanie kapitału, obsługa prawna i finansowa, doradztwo prawne i finansowe, biura projektowe, consulting, reklama, usługi w zakresie public relations, łączność, usługi związane z zarządzaniem gospodarką i państwem (wyższe szczeble administracji państwowej).

Przedstawiony faktyczny sposób zagospodarowania w gminie oraz rozpoznane warunki dla możliwości zagospodarowania terenów na podstawie obowiązujących planów pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków:

- Na terenie gminy dominuje mieszkaniowy charakter zabudowy. Należy dążyć do zachowania odpowiednich proporcji wielkości planowanych terenów zabudowy do terenów faktycznie zabudowanych,
- Należy wykorzystać potencjał gminy, która posiada zróżnicowane i bogate walory krajobrazowe, zarówno pod względem przyrodniczym jak i kulturowym.,
- Ewentualne poszerzenia terenów pod zabudowę poza zasięgi wyznaczone w dotychczasowym Studium i planach miejscowych muszą uwzględniać wyniki analiz

ekonomicznych, środowiskowych i społecznych, o których mowa w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,

- Ukształtowanie warunków dla nowej zabudowy należy prowadzić z zachowaniem tożsamości miejsca, ochrony wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy, jak również rozwiązania konfliktów społeczno-przestrzennych,
- Należy uwzględnić możliwość rozwoju miejsc publicznych z rekreacją, wypoczynkiem i usługami kultury,
- Należy zapewnić dogodny, czytelny układ sieci drogowej do obsługi nowych terenów mieszkaniowych i terenów usługowych,
- Należy zachować tradycyjny charakter zabudowy, w tym tradycyjne formy architektoniczne oraz utrzymywać i poszerzać typowe funkcje usługowe w centrach sołectw,
- Należy umacniać pozycję ośrodków wiejskich jako lokalnych centrów usług,
- Należy zapewnić możliwość rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznej poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego gminy Skała.

5 ANALIZA WNIOSKÓW ZŁOŻONYCH DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

5.1 ANALIZA WNIOSKÓW

Po ogłoszeniu i obwieszczeniu o przystąpieniu Gminy Skała do sporządzenia niniejszego opracowania, do projektu studium zostało złożone 1 302 wnioski od podmiotów prywatnych, w tym 1 283 wniosków w terminie określonym w ogłoszeniu i obwieszczeniu o przystąpieniu do sporządzenia studium. Zdecydowana większość wniosków dotyczyła przekształcenia działki rolnej na działkę budowlaną, pojedyncze wnioski dotyczyły m.in. umożliwienia dojazdów do działek, przeznaczenia pod produkcję, usługi i mieszkalnictwo czy zmian parametrów w części tekstowej.

Na 43 instytucji opiniujących i uzgadniających projekt, do których zostały przesłane zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Skała, odpowiedziało 13 z nich. Najbardziej obszerne wnioski złożyły organy: Zarząd Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatu Krakowskiego Ojcowski Park Narodowy Tauron Dystrybucja S.A oraz SYSTEM S.A..

Zarząd Województwa Małopolskiego wnioskował m.in. o:

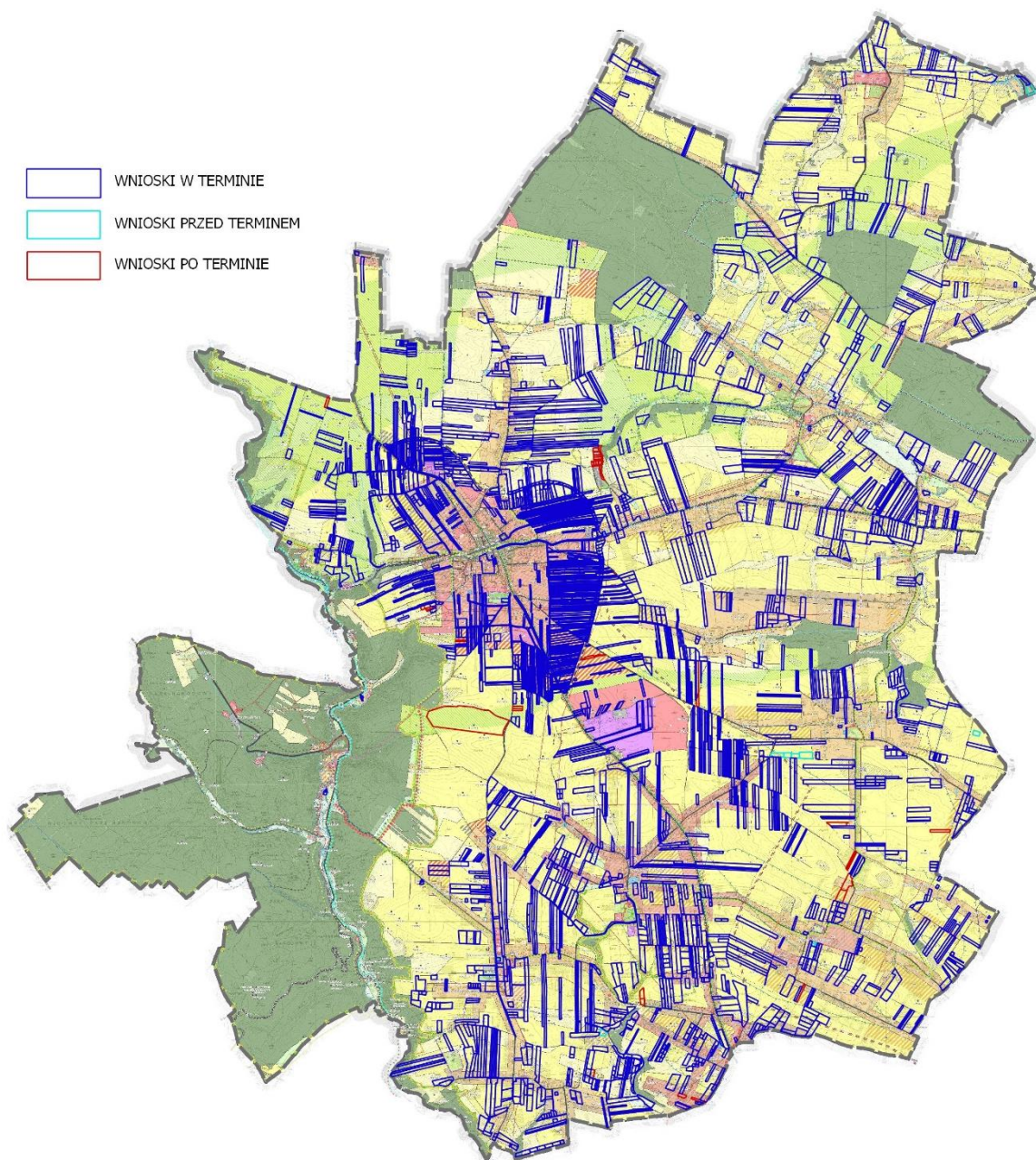
- zapobieganie rozproszaniu osadnictwa,
- ochronę i właściwe gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego,
- podnoszenie retencyjności dorzeczy i zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- rozwój zagospodarowania turystycznego w harmonii z ochroną przyrody,
- ochronę dziedzictwa kulturowego,
- poprawę sprawności systemów infrastruktury technicznej szczególnie w obszarach intensywnie zainwestowanych,
- dobrze rozwinięty system powiązań komunikacyjnych, w tym uwzględnienie zapisów mających na celu poprawę klimatu akustycznego w środowisku.

Starostwo Powiatu Krakowskiego zawnioskowało o przestrzeganie przepisów odrębnych a także o utrzymanie zapisów istniejących w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, wraz z podaniem listy nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa.

Ojcowski Park Narodowy przekazał informacje na temat dokumentów, na podstawie których powinny zostać wprowadzone do studium zapisy dotyczące Ojcowskiego Parku Narodowego oraz jego otuliny. Przedstawiono stanowisko aby projekt studium w części kierunków zagospodarowania nie zawierał zapisów, które wzmogłyby napór inwestycyjny i użytkowy na Park Narodowy oraz jego sąsiedztwo.

Pozostałe instytucje wypowiedziały się m.in. w zakresie: istniejących cieków wodnych, dróg, infrastruktury, w tym istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia, urządzeń telekomunikacyjnych oraz inwestycji związanych z budową i przebudową linii elektroenergetycznych.

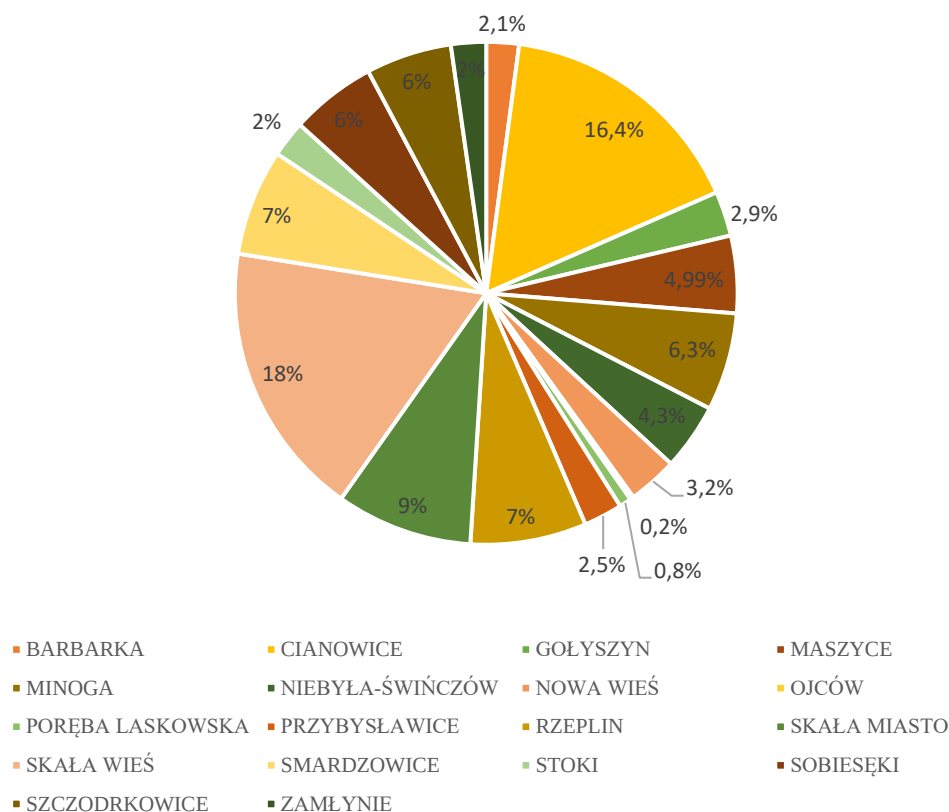
Wszystkie wnioski złożone do projektu studium zostały przeanalizowane, a większość z nich została pozytywnie rozpatrzona i uwzględniona w projekcie studium. Ponadto przeanalizowano także wydane pozwolenia na budowę, decyzje o warunkach zabudowy a także wnioski złożone przed procedurą sporządzania projektu studium gminy Skała.

Ryc. 5 Rozmieszczenie wniosków złożonych do zmiany studium w gminie Skała
źródło: opracowanie własne

5.2 ANALIZA WNIOSKÓW – PODSUMOWANIE

Ilość wniosków złożonych do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego świadczy o dużym zainteresowaniu mieszkańców osiedleniem, poprawą warunków bytowych a także inwestowaniem w gminie Skała. Najwięcej wniosków złożono w obrębach Skała Wieś, Skała Miasto oraz Cianowice. Analiza możliwości uwzględnienia wniosków wykazała, że część postulatów mieszkańców dotyczących wyznaczenia terenów budowlanych może potencjalnie zostać zrealizowana w całości lub w części. Należy jednak podkreślić, że sposób rozpatrzenia wniosków może ulegać zmianie na etapie procedury planistycznej, co zależne jest przede wszystkim od procedury opiniowania i uzgodnień.

Wykres 1 Procentowe zestawienie liczby wniosków w poszczególnych obrębach gminy Skała

źródło: opracowanie własne

Uwzględniając wnioski mieszkańców, koniecznym będzie wyznaczenie nowych terenów pod inwestycje, w szczególności pod zabudowę mieszkaniową, uzupełniającą istniejącą - rozwiniętą głównie wzdłuż dróg - zabudowę oraz w terenach rolnych, z uwzględnieniem przepisów odrębnych z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju oraz unikania rozproszenia zabudowy, możliwości zapewnienia dostępu do drogi publicznej i urządzeń infrastruktury technicznej, unikania nadmiernego przyrostu nowych terenów pod zabudowę ze względu na zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych, spełnienie wymagań wynikających z przepisów odrębnych.

6 STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU ORAZ WYMOGI JEGO OCHRONY

6.1 ZASOBY ŚRODOWISKA NATURALNEGO

6.1.1 RZEŻBA W POWIĄZANIU Z BUDOWĄ GEOLOGICZNĄ

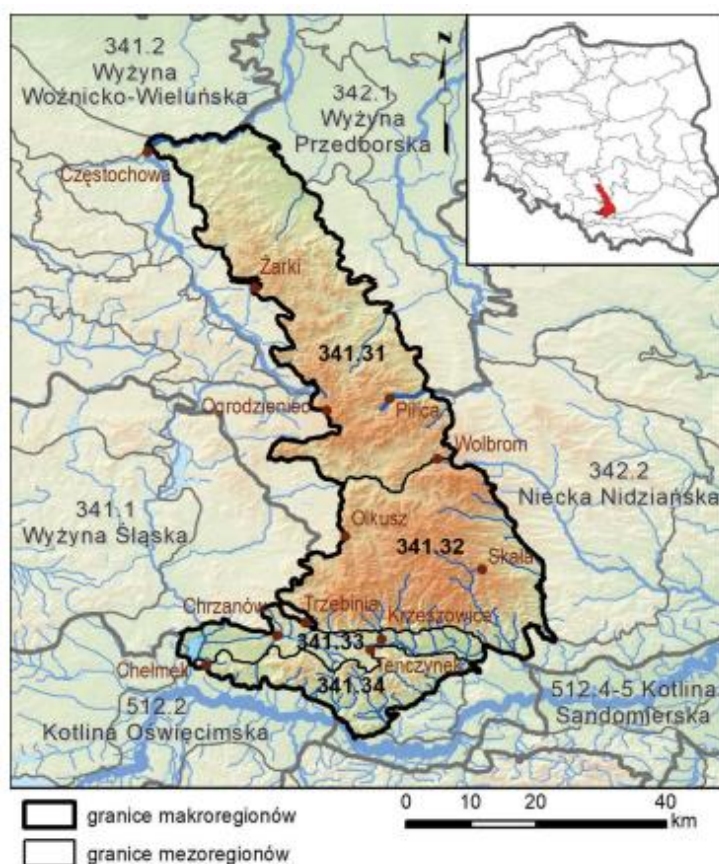
6.1.1.1 REGIONALIZACJA FIZYCZNO-GEOGRAFICZNA

Gmina Skała pod względem fizyczno-geograficznym, znajduje się w megaregionie Pozaalpejskiej Europy Środkowej, w prowincji Wyżyn Polskich – obszarze wyżynnym w południowej i południowo-wschodniej Polsce. Wyżyny Polskie stanowią słabo wypiętrzone przedmurze północnej części łuku karpackiego. Wbrew nazwie, wzniesione są zaledwie 200–300 m n.p.m.

Mniejszą jednostką fizyczno-geograficzną są podprowincja Wyżyna Śląsko-Krakowska, która jest asymetrycznym wypiętrzeniem tektonicznym, w którego podłożu występują struktury paleozoiczne, w tym karbońska niecka węglowa, na nich leży pokrywa skał mezozoicznych zapadających w kierunku północnemu wschodowi. Dzieli się ona na 3 makroregiony, a gmina Skała znajduje się w Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej.

Wyżyna Krakowsko-Częstochowska leży na pograniczu wielkich jednostek strukturalnych jakim są: zapadliska górnośląskiego i monokliny śląsko-krakowskiej. Rzeźba terenu wyraźnie nawiązuje do budowy geologicznej. Powierzchnia jest na ogół wyrównana, miejscami lekko falista. Urozmaicona przez suche doliny oraz wyróżniające się w krajobrazie wapienne ostańce skalne (tzw. skałki), tworzące pojedyncze formy a także zespoły i grupy. Skalne ostańce przyjmują zróżnicowane formy i kształty, takie jak: iglice, ambony, baszty, mury, kopy, kopuły, bramy. Formy skałkowe mają nawet do kilkudziesięciu metrów ponad zrównaną powierzchnią Wyżyny, stanowiąc krajobrazowy wyznacznik tego makroregionu. W obniżeniach terenu ulokowane zostały utwory piaszczyste ostatniego zlodowacenia, a liczne leje krasowe zostały ponownie zasypane tzw. piaskami formierskimi. Podprowincja dzieli się na mniejsze jednostki (mezoregiony) jest ich cztery Wyżyna Częstochowska, Rów Krzeszowski, Garb Teńczyński oraz Wyżyna Olkuska, w której położona jest Gmina Skała.

Wyżyna Olkuska jest wyraźnie wzniesionym zwartym płaskowyżem krasowym, o budowie monoklinalnej, zbudowaną ze zróżnicowanych wapieni górnajurajskich (oksford) oraz młodszych margli, szczególnie w części wschodniej. Obszar jest pochylony w kierunku północno-wschodnim, gdzie wapień zapadają pod ily i piaskowce kredowe Wyżyny Małopolskiej. Miejscami skały starsze przykryte są utworami lessowymi. Powierzchnia Wyżyny jest lekko pofalowana lub wyrównana, górują nad nią grupy i zespoły skałkowe oraz pojedyncze, odosobnione i stromościenne formy skalne, wznoszące się nawet do kilkudziesięciu metrów. Największe zgrupowanie, około osiemdziesięciu ostańców znajduje się w okolicy Jerzmanowic i Bębła. Obniżenia pomiędzy ostańcami wypełnione są ilasto-gliniastą zwietrzeliną paleogeńską z rumoszem buł krzemienych, stanowiącą rezydium po zwietrzałych wapieniach. Mezoregion obfituje w krasowe formy rzeźby: jaskinie, leje krasowe, ponory i ślepe dolinki. Powierzchnia płaskowyżu, pocięta jest palczasto rozgałęziającymi się dolinami rozłogowymi, rozchodzącymi się we wszystkich kierunkach. Szczególnie głęboko wcięty jest jar Prądnika. Formy skalne występują też w obrębie dolin, osiągając rozmiary dochodzące do 60 m (np. Sokolica, Okręt, Maczuga Herkulesa, Brama Bolechowicka.). Wody z regionu zbierają ponadto inne (poza Prądnikiem) dopływy Wisły – Dłubnia, Rudawa i Przemsza. Cechą charakterystyczną są źródła krasowe – wywierzyska o charakterze szczelinowym. Gleby Wyżyny to głównie bielice wykształcone na polodowcowych piaskach lub szkieletowe rędziny na wapieniach, rzadziej gleby brunatnoziemne na płatach lessowych.

Ryc. 6 Położenie makroregionu Wyżyna Krakowsko-Częstochowska (341.3) i podział na mezoregiony
 źródło: „Regionalna geografia fizyczna Polski”, praca zbiorowa pod red. A. Riechlinga, Poznań 2021 r.

6.1.1.2 GEOSTANOWISKA

Zgodnie z danymi Instytutu Badawczego Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie gminy występuje 1 **geostanowisko**:

- Igła Deotymy

Igła Deotymy jest to iglica o wysokości ok. 14 m zbudowana z wapieni skalistych jury - skałka ostaniec położona w Ojcowie, w pobliżu Panieńskich Skał, u wylotu Wąwozu Wrześnik. Dolna część skałki jest obrosnięta winobluszczem. Obok skałki, powstałej w wyniku procesów krasowych, znajdują się nieliczne domy zamieszkałe do dzisiaj. Nazwa skałki pochodzi od literackiego pseudonimu poetki polskiej - Jadwigi Łuszczewskiej (Deotyma), która odwiedzała dom obok Igły, gdzie pisała wiersze. Dzięki większej odporności, wapienie skaliste tworzą piękne formy i są charakterystyczne dla rzeźby terenu. Skałka zlokalizowana jest na szlaku turystycznym, gdzie jest dobrze wyeksponowana i posiada łatwy dostęp.

6.1.1.3 OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Możliwość powstania naturalnych zagrożeń geologicznych oraz ich nasilenie zależy od czynników wewnętrznych i zewnętrznych do których zaliczamy: budowę geologiczną, warunki hydrogeologiczne, ukształtowanie terenu, warunki atmosferyczno-klimatyczne, obciążenie dynamiczne oraz działalność budowlaną. Ruchy masowe ziemi są zjawiskami geologicznymi, związanymi przede wszystkim z działaniem sił przyrody, takimi jak gwałtowne opady deszczu, intensywne topnienie śniegu, podnoszenie się poziomu wód gruntowych oraz wezbrania rzek i potoków.

Według Państwowego Instytutu Geologicznego SOPO na terenie gminy Skala nie występują obszary osuwania się mas ziemnych.

6.1.1.4 OBIEKTY FIZJOGRAFICZNE

Obiekt fizjograficzny to wyodrębniony składnik środowiska geograficznego, w szczególności: nizina, wyżyna, wzgórze, pasmo górskie, góra, szczyt góry, przełęcz, dolina, kotlina, jaskinia, rzeka, kanał, jezioro, zatoka, bagno, staw, sztuczny zbiornik wodny, wodospad, las, kompleks leśny itp.

Gmina Skala w swym położeniu obejmuje fragment wierzchołki jurajskiej, czyli tzw. Paleogeńskiej powierzchni zrównania, wchodzącej w obręb dorzecza Prądnika i Dłubni. Podłoże geologiczne stanowią tu wapienie wieku górnourajskiego. Obszar gminy posiada urozmaiconą rzeźbę terenu, co jest wynikiem procesów erozyjnych i krasowych. Można tu wyróżnić: płaty wierzchołki jurajskiej, dwie doliny krasowe o typie wąwozów, wciosa stare i młode, terasy, stożki napływowe, małe formy krasowe i jurajskie. Wierzchołki jurajska, na której leżą: Skala, Cianowice, Szczodrkowice i Smardzowice, jest lekko falista. W zachodniej części obszaru opracowania wierzchołki pocięta jest głębokimi formami dolinnymi wciętymi przez potok Prądnik i Saspówka. Dolina Prądnika i Saspówki to typowe jary krasowe o wysokich, skalistych, prostopadłych zboczach i płaskich dnach. Na zboczach Doliny Prądnika można wyraźnie stwierdzić fragmenty wyższej i niższej terasy skalnej, które urywają się pionowymi ścianami dochodzącymi do den dolin. Wapień skalisty posiada tutaj pionowe spękania, które zostały poszerzone przez spływające z wyżyn potoki. W ten sposób powstały ciekawe formy morfologiczne w postaci bram czy iglic (Brama Krakowska, Igła Deotymy). W wyniku działania wód krasowych w dolinach ojcowskich powstał osobliwy krajobraz urozmaicony stromymi ścianami wąwozów, osiągającymi 120 metrów głębokości, oraz przeróżnymi formami skałkowymi i ostańcami. Znajduje się tu około 400 jaskiń, a do innych form krasowych należą wywierzyska, wciosa, rozłogi czy też leje krasowe. Do najdłuższych jaskiń na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego należą jaskinie: Łokietka (320 m), Ciemna (230 m) oraz Zbójcka (180 m).

Tab. Zestawienie najdłuższych jaskiń na terenie gminy Skala

Nazwa	Długość [m]	Głębokość [m]	Deniwelacja [m]	Wysokość bezwzględna [m n.p.m.]
Jama Ani	158	30,5	30,5	418
Jaskinia Biała	84	9	9	398
Jaskinia Ciemna	209	0	10	372
Jaskinia Krakowska	96	3	14	410
Jaskinia Łokietka	320	4	7	452
Jaskinia Okopy Górna	58	0	0	390
Jaskinia Okopy Wielka Dolna	138	8	8	379
Jaskinia Piętrowa	55	5	6	399
Jaskinia Potrójna	50	0	6,5	345
Jaskinia Saspowska	100	5	12	370
Jaskinia Zamieszkała	54	0	13	300
Jaskinia Zbójcka	189	15	15	370
Oborzysko Wielkie	46	0	0	369

źródło: opracowane na podstawie Państwowego Instytutu Geologicznego – Jaskinie Polski

6.1.2 SUROWCE MINERALNE I OBIEKTY HYDROGEOLOGICZNE

Według danych zawartych w Systemie Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS Państwowego Instytutu Geologicznego (stan na czerwiec 2022 r.) na obszarze gminy nie występują złoża surowców oraz obszary udokumentowanych złóż kopalin.

Eksploatacja jedynej w gminie Skala złoża surowców iglastych ceramiki budowlanej o powierzchni 2,69 ha została zakończona w 1996r., a złoża decyzją Wojewody Małopolskiego ŚR.V.KŻ.7411-3-04 z dn.2004-01-29 zostały skreślone z bilansu zasobów.

6.1.3 KLIMAT

Gmina Skała znajduje się w obrębie dzielnicy klimatycznej częstochowsko - kieleckiej w dwóch rejonach mezoklimatycznych:

- wierzchowin, które charakteryzują się łagodnymi warunkami termicznymi o wyrównanym przebiegu temperatur, rzadkich przymrozkach i mgłach, ale o silnych wiatrach,
- doliną Prądnika, odznaczającą się występowaniem dużych amplitud temperatur, dużą ilością dni z przymrozkami, mgłami oraz słabymi wiatrami.

Charakterystyczne cechy klimatu:

- średnia roczna temperatura powietrza, która waha się od 7,8 °C do 8,5 °C, okres bezprzymrozkowy wynoszący 155 dni, okres wegetacyjny wynoszący 222 dni,
- suma rocznych opadów atmosferycznych, która wynosi od 580 do 900 mm.

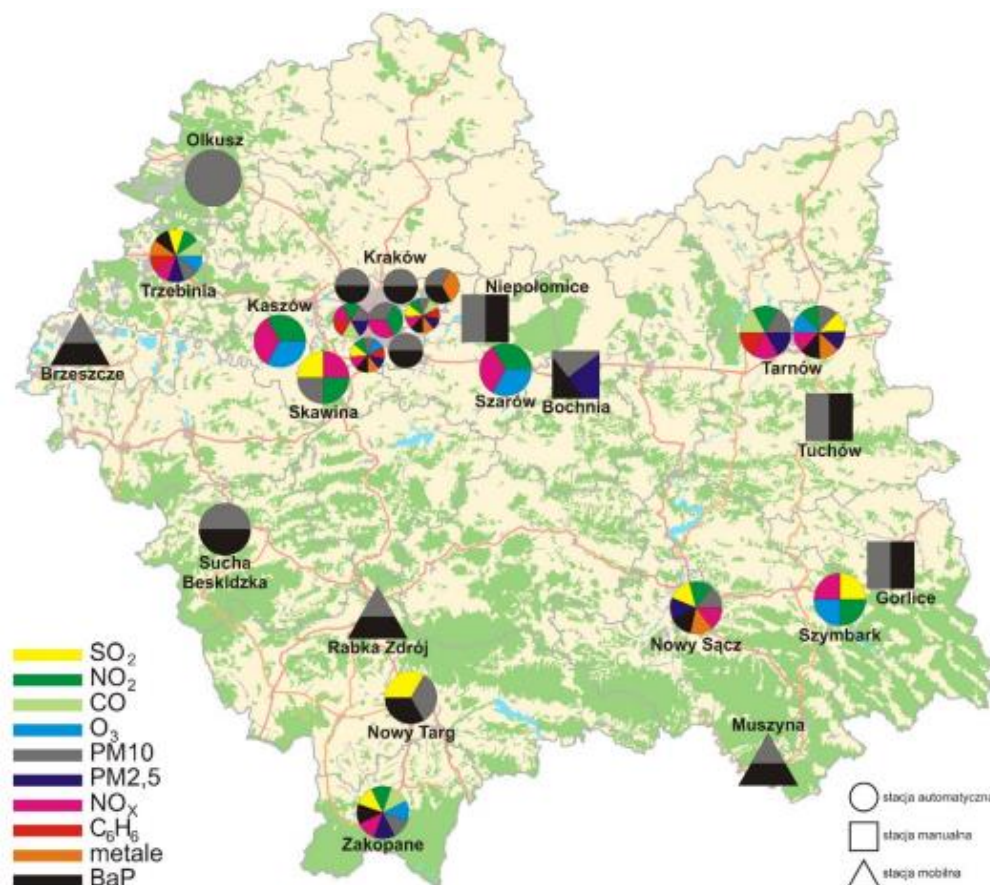
(Program Ochrony Środowiska dla Gminy Skała na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 roku)

6.1.4 WARUNKI AEROSANITARNE

Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2021 roku została wykonana w oparciu o wyniki pomiarów przeprowadzonych w stacjach automatycznych i manualnych (ryc), dla następujących substancji: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, O₃, pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, oraz zawartości metali: Pb, As, Cd, Ni i B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2021 roku wykonał Główny Inspektor Ochrony Środowiska według zasad określonych w art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 poz. 1973, z późn. zm.) z uwzględnieniem dokumentów prawnych w kraju tj:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r. poz. 845);
- rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2020 r. poz. 2279);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r. poz. 914).

Ryc. 7 Sieć monitoringu jakości powietrza w województwie małopolskim w 2017 roku

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2017 roku – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie

Strefę klasyfikuje się dla każdego zanieczyszczenia oddzielnie, na podstawie rejonów, gdzie stężenia są najwyższe na obszarze strefy. Rocznej oceny jakości powietrza dokonuje się na podstawie informacji dotyczących poziomów i przestrzennych rozkładów stężenia normowanych zanieczyszczeń (pomiary intensywne na stanowiskach Państwowego Monitoringu Środowiska; pomiary wskaźnikowe; obliczenia z wykorzystaniem matematycznych modeli, transportu i przemian substancji w powietrzu; obiektywne szacowanie, w oparciu o analizę informacji o emisji zanieczyszczeń i jej źródłach, sposobie zagospodarowania terenu, warunkach topograficznych i klimatycznych rozważanych obszarów).

Tab. 6. Zestawienie stref w województwie małopolskim

Lp.	Kod strefy	Nazwa strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km ²]	Liczba mieszkańców strefy	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia [tak/nie]	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin [tak/nie]
1	PL1201	Aglomeracja Krakowska	aglomeracja	327	779 966	tak	nie
2	PL1202	miasto Tarnów	miasto pow. 100 000 mieszk.	72	107 498	tak	nie
3	PL1203	strefa małopolska	reszta województwa	14 784	2 522 977	tak	tak

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2021 roku

Obszar gminy Skała zakwalifikowany został do strefy małopolskiej (PL1203) a najbliższe zlokalizowane stacje pomiarowe zlokalizowane są w Olkuszu i północnej części miasta Krakowa.

Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2015 roku wykonana wg zasad określonych w art. 89 ustawy – Prawo ochrony środowiska na podstawie obowiązującego prawa krajowego i UE, przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, zalicza Gminę Skała do obszarów przekroczeń stężeń zanieczyszczeń pyłu PM10 24 - godz. oraz B(a)P/rok. Do emitorów zanieczyszczeń powietrza zlokalizowanych na terenie Gminy Skała zaliczyć należy przede wszystkim niskosprawne piece i piony kominowe gospodarstw domowych na węgiel i drewno. Niska emisja jest źródłem takich zanieczyszczeń jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, pył w tym b(a)p, sadza, a więc typowych produktów reakcji spalania paliw stałych i gazowych. W przypadku emisji bytowej, związanej z mieszkalnictwem jednorodzinnym zanieczyszczenia uwalniane na niedużej wysokości często pozostają i kumulują się w otoczeniu źródła emisji. Ponadto na terenie Gminy zlokalizowane są jednostki produkcyjne i usługowe, które również są źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Tabela 1. Łączna emisja zanieczyszczeń w Gminie Skała w roku 2015.

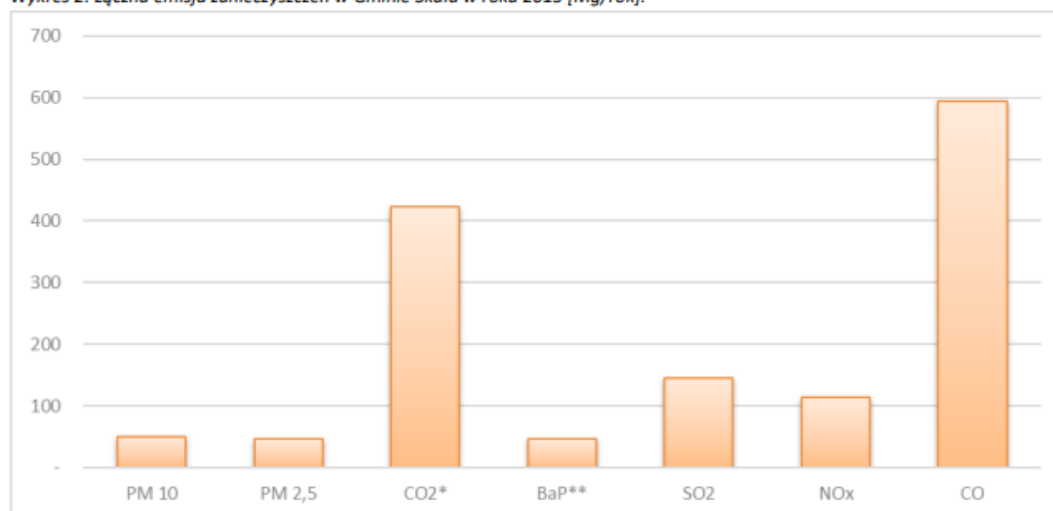
Sektor	Substancja						
	PM10	PM2,5	CO ₂	BaP	SO ₂	NO _x	CO
	Ilość [Mg/rok]						
Budynki mieszkalne	45,16	41,35	22 503,43	0,04	134,23	28,22	304,14
Budynki komunalne (gminne)	0,14	0,13	2 895,41	0,00	0,22	1,03	0,62
Budynki usługowo-użytkowe	3,64	3,34	1 399,49	0,00	10,50	2,13	23,82
Transport publiczny i prywatny	1,30	1,30	15 181,72	0,00	0,07	81,75	265,83
Oświetlenie uliczne	-	-	430,62	-	-	-	-
Łącznie	50,24	46,12	42 410,66	0,05	145,03	113,13	594,41

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie wskaźników emisji zanieczyszczeń (tabele 15 i 16)

Ryc. 8 Łączna emisja zanieczyszczeń w Gminie Skała w roku 2015

źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Skała

Wykres 2. Łączna emisja zanieczyszczeń w Gminie Skała w roku 2015 [Mg/rok].

* dla CO₂ ilość podana w setkach ton, ilość BaP podana w kg.

źródło: Opracowanie własne

Ryc. 9 Łączna emisja zanieczyszczeń w Gminie Skała w roku 2015

źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Skała

biegu Sąsówki to piękna kaskada (systemem małych wodospadów), które doprowadzają wodę do Prądnika w Ojcowie.

Wody podziemne

Wody podziemne na obszarze Gminy Skała zgromadzone są w trzech piętrach wodonośnych. Największą rolę w kształtowaniu stosunków hydro-geologicznych odgrywa piętro w wapieniach jurajskich, charakteryzujące się szerokim rozprzestrzenieniem i dużymi zasobami wód. Piętro kredowe pojawia się dopiero w okolicach Skały i ma znaczenie lokalne, a największą rolę odgrywa najwyższe piętro wodonośne - czwartorzędowe. Obszar Gminy Skała zalicza się do najzasobniejszych w województwie małopolskim w wody podziemne. Decydują o tym zasobne w wodę formacje skalne górnej jury oraz kredy i związane z nimi główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP). Charakterystykę dwóch głównych zbiorników wód podziemnych występujących na terenie Gminy Skała krakowskiego przedstawiono w tabeli 8. Wody gruntowe w utworach czwartorzędowych mają podrzędne znaczenie wynikające z lokalnego występowania. W dnie doliny Prądnika woda występująca w aluviach związana jest hydraulicznie z poziomem wód rzeki.

Tab. 7. Główne zbiorniki wód podziemnych występujące na terenie Gminy Skała.

NR ZBIORNIK A GZWP	NAZWA	POWIERZCHNIA [KM ²]	STAN UDOKUMENTOWANIA	ROK UDOKUMENTOWANIA	TYTUŁ DOKUMENTACJI	ROK REAMB	TYT REAMB	TYP OSROD
409	Niecka Miechowska (SE)	2891,40	udokumentowany	1998	DOKUMENTACJA HYDROGEOLOGICZNA GZWP 409 - NIECKA MIECHOWSKA (część SE)	2015	Dodatek do dokumentacji hydrogeologicznej Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) – nr 409 Niecka Miechowska (SE) w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 409 Niecka Miechowska (SE)	porowoszczeliny
326	Zbiornik Częstochowa (E)	3172,20	udokumentowany	2008	Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia obszarów ochronnych zbiornika wód podziemnych Częstochowa /E/ /GZWP nr 326/	-		szczelinowo-krasowy

Źródło: pgi.gov.pl – czerwiec 2022

Najistotniejszy w zachodniej części gminy jest zbiornik występujący w wapieniach jurajskich - Główny Zbiornik Wód Podziemnych "Zbiornik Częstochowa (E)" - szczelinowo-krasowy. Na obszarach gdzie wodonośne utwory jury górnej występują na powierzchni lub pod niewielkim przykryciem osadów czwartorzędowych, stopień zagrożenia jest bardzo wysoki, wysoki lub średni. Obszar zalegania poziomu wodonośnego pod utworami kredowymi cechuje bardzo niski i niski stopień zagrożenia jakości wód podziemnych. Wody zbiornika charakteryzują się zróżnicowaną jakością - wody dobrej jakości II klasy stanowią 38%, wody zadowalającej jakości III klasy stanowią 57%, a pozostałe 5% stanowią wody złej jakości (klasa V) występujące lokalnie i związane z wyraźnym wpływem działalności człowieka.

We wschodniej części gminy występuje zbiornik wód podziemnych w utworach kredowych GZWP - 409 "Niecka Miechowska (SE)", wody w partiach stropowych kredy górnej są często zawieszane na ilastej zwietrzelinie margli. Poniżej, do głębokości ok. 80–100 m na wzniesieniach i ok. 100–150 m w obniżeniach i dolinach rzek występuje jeden ciągły poziom wodonośny.

Zbiornik GZWP nr 326 "Zbiornik Częstochowa (E)" - obejmuje obszar wychodni formacji jurajskiej pod zróżnicowanym, głównie przepuszczalnym nakładem czwartorzędowym. Jest to przepływowy, odkryty, szczelinowo-krasowo-porowy zbiornik zbudowany z różnych litologicznie typów wapieni. Na skutek braku izolacji wody tego zbiornika łatwo ulegają degradacji. Główne zagrożenie pochodzi ze strony intensywnej gospodarki rolnej oraz innych zanieczyszczeń wielkoprzestrzennych.

Zbiornik GZWP nr 409 "Niecka Miechowska (SE)" – poziomem użytkowym jest kredowe piętro wodonośne związane z poziomem piaszczysto-piaskowcowo-zlepieńcowatych utworów oraz poziom spękanych margli, opok, wapieni i gez. Krążenie wód ma charakter szczelinowy. Jakość wody podziemnej wykazuje znaczące różnice w zależności od głębokości miejsc poboru. Woda z głębszych ujęć jest dobrej jakości. Zbiornik posiada jeszcze znaczne rezerwy zasobów do wykorzystania. Z uwagi na brak lub niewielką miąższość utworów izolujących kredowy horyzont wodonośny, większa część powierzchni zbiornika to obszary zagrożone i silnie zagrożone zanieczyszczeniem. Największym problemem, stwarzającym potencjalne zagrożenie dla jakości wód, jest niski stopień skanalizowania wsi na terenie zbiornika.

Jednolite Części Wód Podziemnych

Granica gminy obejmuje Jednolite Części Wód Podziemnych o nr JCWPd 131, które leżą w całości w województwie małopolskim. Położona jest w obrębie 5 powiatów: olkuskiego, miechowskiego, chrzanowskiego, krakowskiego oraz Miasta Kraków. Zajmuje on powierzchnię 834,5 km², leży w dorzeczu Wisły, a głównymi zlewniami są I-rzędowa Wisła oraz Rudawa, Prądnik i Dłubnia. JCWPd 131 składa się z 7 pięter wodonośnych. Piętro czwartorzędu, powstałe w czwartorzędzie, zbudowane z głównie z piasków, żwirów i piasków ze żwirem, z wodonoścem porowym. Piętro kredowe (występuje we wschodniej części JCWPd) powstałe w kredzie górnej, zbudowane z margli i opoków, z wodonoścem szczelinowym. Piętro jurajskie (rozprzestrzenia się na dużym obszarze w centralnej części JCWPd) powstało w jurze górnej, zbudowane z wapieni i margli, z wodonoścem szczelinowo-krasowym. Piętro triasowe (występuje w południowozachodniej części terenu) powstałe w triasie dolnym i środkowym, zbudowane z wapieni, margli oraz piaskowców, z wodonoścem szczelinowo-krasowym, szczelinowo-porowym. Piętro karbońskie (występuje w południowozachodniej części terenu) powstało w karbonie dolnym, zbudowane głównie z poaskowców z wodonoścem szczelinowo-porowym. Piętro dewońskie (występuje w południowozachodniej części terenu) powstałe w dewonie środkowym, zbudowane z wapieni i dolomitów, z wodonoścem szczelinowo-krasowym. Zwierciadła wody występujące w poszczególnych piętrach są swobodne, bądź swobodne (napięte). Typy chemiczne wód to głównie typy naturalne: HCO₃-Ca (wody wodorowęglanowo-wapniowe), HCO₃-Ca-Mg (wody wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowe). W piętrze czwartorzędu występują dodatkowo wody HCO₃-SO₄-Ca (wody wodorowęglanowo-siarczynowo-wapniowe).

6.1.6 PRZYRODA OŻYWIONA

6.1.6.1 SZATA ROŚLINNA

Flora

Obszar gminy, podobnie jak cały Płaskowyż Ojcowski, charakteryzuje się bardzo dużym bogactwem i różnorodnością szaty roślinnej oraz fauny w skali regionalnej, jak i ogólnokrajowej. Wynika to z dużej zmienności warunków siedliskowych oraz z przeszłej gospodarki człowieka.

Zbiorowiska roślinne to m.in.: zbiorowiska leśne pokrywające wierzchowiny i zbocza dolin, zbiorowiska zaroślowe w dolinie Prądnika, murawy, łąki, pola uprawne, zadrzewienia przydrożne i przydomowe. Wśród zbiorowisk leśnych, najbardziej rozpowszechnione są fitocenozy grądu, zajmujące strome, skaliste zbocza dolin oraz cieniste ich dna. W runie występują liczne gatunki roślin chronionych. Zbliżone do grądów, siedliska zajmują płaty buczyny karpackiej, również z licznymi gatunkami roślin chronionych w runie. Cenne są zbiorowiska naskalne, w tym zespoły zarośli kserotermicznych i ciepłolubne zarośla tarninowe oraz murawy kserotermiczne, zarówno ze względu na występowanie tu chronionych gatunków roślin jak i specyficzną faunę z rzadkimi, chronionymi gatunkami. W zadrzewieniach przydrożnych występują przede wszystkim drzewa liściaste, głównie są to robinie i kasztanowce.

Flora roślin naczyniowych (kwiatowych) w tej części Wyżyny Krakowskiej liczy około 1300 gatunków, co stanowi połowę flory polskiej. Występuje tu też około 800 gatunków grzybów wielkoowocnikowych, przeszło 400 gatunków mchów i podobna liczba porostów. Bardzo dużo gatunków podlega ochronie prawnej oraz mieści się na czerwonej liście roślin zagrożonych w Polsce.

Na bogatą florę Ojcowskiego Parku Narodowego składają się głównie gatunki środkowoeuropejskie (najliczniejsze), północnoeuropejskie i azjatyckie. Są to na ogół pospolite składniki flory Doliny Prądnika, tworzące runo lasów liściastych lub wchodzące w skład typowych zbiorowisk leśnych (m.in. buk, grab, dąb szypułkowy). Wśród ok. 50 gatunków górskich występuje tu grab, jodła, tojad smukły i mołdawski, żywiec gruczołowy i inne. Do rzadkich roślin w tej grupie należy chaber miękkowłosy rosnący w Dolinie Zachwyty. W runie lasów jaworowych na pn-wsch. stokach Chełmowej Góry i na skałach Czyżówki rośnie ceniolubny gatunek rzadkiej paproci – jęczyznik zwyczajny.

W OPN występują również gatunki kserotermiczne (ok. 200), a wśród nich tzw. pontyjskie, występujące głównie na obszarach stepowych otaczających od pn. i zach. Morze Czarne. Typowymi przedstawicielami flory stepowej są: ostnica Jana, porastająca kępami skałkę Jonaszówka u wylotu Doliny Sąspowskiej i Górę Koronną naprzeciwko Krakowskiej Bramy oraz wisienka karłowata mające swoje naturalne stanowisko w Grodzisku. Wybitnie kserotermicznym gatunkiem jest również aster gawędka.

Znaczna różnorodność warunków siedliskowych spowodowała, że na terenie Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego wykształciła się i zachowała z poprzednich okresów klimatycznych bardzo bogata szata roślinna. Według obliczeń niektórych przyrodników, znajduje się tu ponad 1600 gatunków roślin naczyniowych. Jednak główny zrąb roślinności wyżyny tworzy naturalny element środkowoeuropejski. Do górskich gatunków roślin naczyniowych występujących w Dłubniańskim Parku Krajobrazowym należą: chaber miękkowłosy i paprotnik ostry. Wśród gatunków ogólnogórskich znajdują się: kilka gatunków przywrotników, paproć zanokcica skalna i kozłek trójlistkowy. Do ciekawszych roślin z grupy gatunków kserotermicznych zalicza się m.in. dziewannę austriacką, macierzankę – wczesną i nagolistną, zawilca wielokwiatowego, koniczynę – dwukłosową, pagórkową i długokłosową oraz turzycę pagórkową. W Dłubniańskim Parku Krajobrazowym do naturalnych zespołów roślinnych należą: grąd, buczyna karpacka, murawy naskalne i kserotermiczne, ciepłolubne zarośla.

Ważne dla Wspólnoty Europejskiej gatunki roślin z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, w tym gatunki priorytetowe objęte ochroną w ramach obszaru Natura 2000 „Dolina Prądnika” to widłoząb zielony i obuwnik pospolity.

Grzyby

Na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego występuje 1200 gatunków grzybów, na co składa się ponad 700 grzybów wielkoowocnikowych i 450 mikroskopowych. Wśród znanych dotychczas stwierdzono wiele nowych dla mykoflory Polski. Za dużą osobliwość należy uznać purchawicę

olbrzymią, znaną tu trzykrotnie (1876, 1964 i 1991 r.), jeden z największych znanych grzybów na świecie. Oryginalną budową wyróżniają się gwiazdosz czteropromienny i soplówka jodłowa, a także sromotnik bezwstydnny, który rozmnaża się wykorzystując zjawisko zoochorii (rozsiewanie roślin za pośrednictwem zwierząt). Grzyby jadalne nie należą na terenie Parku do rzadkości. W ostatnich latach często można spotkać tu borowika szlachetnego, natomiast owocniki mlecza rydza są trudne do odnalezienia. Coraz radsze są maślaki i podgrzybki, a niektóre grzyby, jak np. smardz czy okazała żagwica listkowata zostały prawdopodobnie wyniszczone bezpowrotnie.

Na terenie Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego dużym bogactwem na wyżynie szczycą się również grzyby ok. 900 gatunków, ponadto występuje ponad 400 gatunków mchów oraz ok. 420 gatunków porostów.

6.1.6.2 FAUNA

Fauna omawianego obszaru Wyżyny Krakowskiej odznacza się szczególnym bogactwem i obejmuje ok 50 gatunków ssaków, ponad 170 gatunków ptaków (w tym około 150 lęgowych), ok 20 gatunków płazów i gadów oraz ok 25 gatunków ryb. Faunę zwierząt bezkręgowych reprezentuje ponad 1200 motyli, ok 700 gatunków chrząszczy, ok 250 gatunków pszczołowatych i ok 100 gatunków mięczaków. Podobnie jak wśród flory bardzo dużo gatunków fauny podlega ochronie prawnej oraz znajduje się na liście zwierząt zagrożonych w Polsce.

Przeważająca większość najcenniejszych zbiorowisk roślinnych oraz przedstawicieli chronionych i rzadkich gatunków flory i fauny występuje w części gminy objętej Ojcowskim Parkiem Narodowym, pozostały obszar gminy jest pod tym uboższy względem. Dotychczasowe badania wskazują na bytowanie na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego ok. 6000 gatunków zwierząt. Ogólną zaś ich liczbę można szacować na 11 000 gatunków. Ssaki parzystokopytne reprezentują: sarna (ok. 150 okazów) i dzik, którego liczba wskutek migracji ciągle się waha i wynosi od kilku do ok. 20 osobników.

Z gatunków drapieżnych najczęstszy jest lis (ok. 60 osobników), natomiast rzadziej spotyka się borsuka, kunę leśną, tchórza i gronostaja. Jednakże do najciekawszych ssaków należą nietoperze, z których wiele zimuje w tutejszych jaskiniach (stwierdzono występowanie 17 gatunków). Wśród ptaków wyróżniono 120 gatunków, z czego 94 to ptaki lęgowe. Na niewielkim obszarze Ojcowskiego Parku Narodowego występuje 7 gatunków płazów i 5 gatunków gadów. Najliczniej reprezentowany i najbardziej urozmaicony jest świat owadów, liczący około 6000 gatunków, w tym m.in. ponad 1500 gatunków chrząszczy i 1075 gatunków motyli. W wodach Prądnika, Minożki i Saspówki żyją ryby, m.in. pstrąg potokowy.

Obszar Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego, wchodzi w skład zoogeograficznej krainy Jura Krakowska. Spośród ssaków w większych kompleksach żyją nieliczne sarny, borsuki i dziki. W lasach wyżyny spotyka się chronione gatunki ptaków m.in.: drozda śpiewaka, trznadla, turkawkę, krętogłowa, dzięcioła zielonego, lelka kozodoja, rudnika, wilgę, kosa, ziębę zwyczajną i gila. Rzadsze są ptaki drapieżne także chronione: m.in. myszołów zwyczajny, jastrząb gołębiarz, sowa uszata i puszczyk. Płazy i gady reprezentowane są przez nielicznych przedstawicieli, w większości pozostających pod ochroną. Płazy w Parku ściśle związane są z wodą na ogół w okresie godowym, poza tym częściej pozostają na lądzie. Masowo występuje żaba trawna. Do licznych należą: traszka – zwyczajna i grzebieniasta. Mniej liczne, ale dość częste są: kumak nizinny i ropucha zwyczajna. Interesującym i jedynym przedstawicielem żabek drzewnych jest rzekotka drzewna. Bardziej interesujące od płazów są gady. W lasach i na łąkach pojawia się beznoga jaszczurka – padalec zwyczajny, a na ciepłych zboczach dolin, wśród skał i rumowisk występują pojedynczo nieliczne żmije zygzakowate. Natomiast zaskroniec zwyczajny jest gadem pospolitym w Parku, lecz rzadko można go zobaczyć, ponieważ unika miejsc bardziej uczęszczanych przez człowieka. Przemiany środowiska przyrodniczego pod wpływem działalności gospodarczej człowieka odcisnęły swoje piętno również i w świecie zwierząt. Część

gatunków żyjących kiedyś na tym terenie nie jest już spotykana wobec znacznego zmniejszenia się powierzchni lasów. Nie ma tu już rysia, żbika, wilka czy jelenia szlachetnego. Stale zmniejsza się zasięg terenowy ptaków: pluszcza, pliszki górskiej i zimorodka zwyczajnego. Wielu tym rzadkim gatunkom grozi nawet całkowite wyginięcie.

Na terenie Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego z dużych ssaków występują: sarny, borsuki, lisy pospolite, dziki. Mniejsze ssaki drapieżne reprezentują: kuna leśna, gronostaj i mała łasica. Licznie występują gryzonie, w tym: wiewiórki pospolite w kolorze rudym i brunatno czarnym, popielica, orzesznica, a nad wodami piżmak zwany szczurem piżmowym i karczownik, pospolicie zwanym „szczurem wodnym”. W rejonie Parku żyje też duża liczba zajęcy szaraków.

Ważne dla Wspólnoty Europejskiej gatunki zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i Załącznika I Dyrektywy Ptasiej objęte ochroną w ramach obszaru Natura 2000 „Dolina Prądnika” to m.in. bóbr europejski, mopek, nocek Bechsteina, nocek duży, nocek łydkowłosy, nocek orzęsiony, podkowiec duży, podkowiec mały, wydra i traszka grzebieniasta.

6.2 STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Tereny użytkowane rolniczo, zajmują ok. 5437 ha, co stanowi 72,6% powierzchni gminy. Grunty orne w klasach bonitacyjnych I-III zajmują 4360,7 ha. Grunty orne IV klasy bonitacyjnej zajmują 985,7 ha, grunty orne klasy V- VI zajmują 85,1 ha. Charakter gleb (duży udział frakcji pylastych), spadki terenu oraz wylesienie są przyczyną zaktywizowanych procesów takich jak splukiwanie i erozja.

Lesistość gminy Skała w 2020 roku wyniosła 20,4% i od 7 lat pozostaje niezmienna. Powierzchnia wszystkich gruntów leśnych gminy wynosiła wówczas 1537,68 ha, z czego lasy należące do gminy zajmowały 42,70 ha powierzchni, lasów prywatnych było prawie dwa razy więcej - 84 ha. Tereny leśne rozciągają się na glebach niższych klas bonitacyjnych – V, VI.

Tab. 8. Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Skała w latach 2010-2020.

Powierzchnia gruntów leśnych												
	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	ha	1 583,1	1 584,3	1 591,9	1 538,87	1 538,87	1 538,65	1 538,68	1 537,68	1 538,68	1 537,68	1 537,68
lesistość w %	%	21,0	21,0	21,1	20,4	20,4	20,4	20,4	20,4	20,4	20,4	20,4
grunty leśne publiczne ogółem	ha	1 451,1	1 452,3	1 453,9	1 453,87	1 453,87	1 453,65	1 453,68	1 453,68	1 453,68	1 453,68	1 453,68
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	1 408,4	1 409,6	1 411,2	1 411,17	1 411,17	1 410,95	1 410,98	1 410,98	1 410,98	1 410,98	1 410,98
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	533,4	533,4	534,6	534,56	534,56	534,56	534,56	534,56	534,56	534,56	534,56
grunty leśne prywatne	ha	132,0	132,0	138,0	85,00	85,00	85,00	85,00	84,00	85,00	84,00	84,00

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

6.3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Na obszarze gminy dominuje krajobraz kulturowy, gdzie przeważają elementy związane z działalnością człowieka, które naturalnie wpisują się w ukształtowanie terenu. Obejmuje on rozległe tereny rolnicze, na których nadal utrzymywana jest przede wszystkim rola, ponadto występują tu łąki czy pastwiska, co wynika z płaskiego ukształtowania terenu. Zachodnia część gminy stanowi zalesiony masyw terenu, który jest objęty Ojcowskim Parkiem Narodowym.

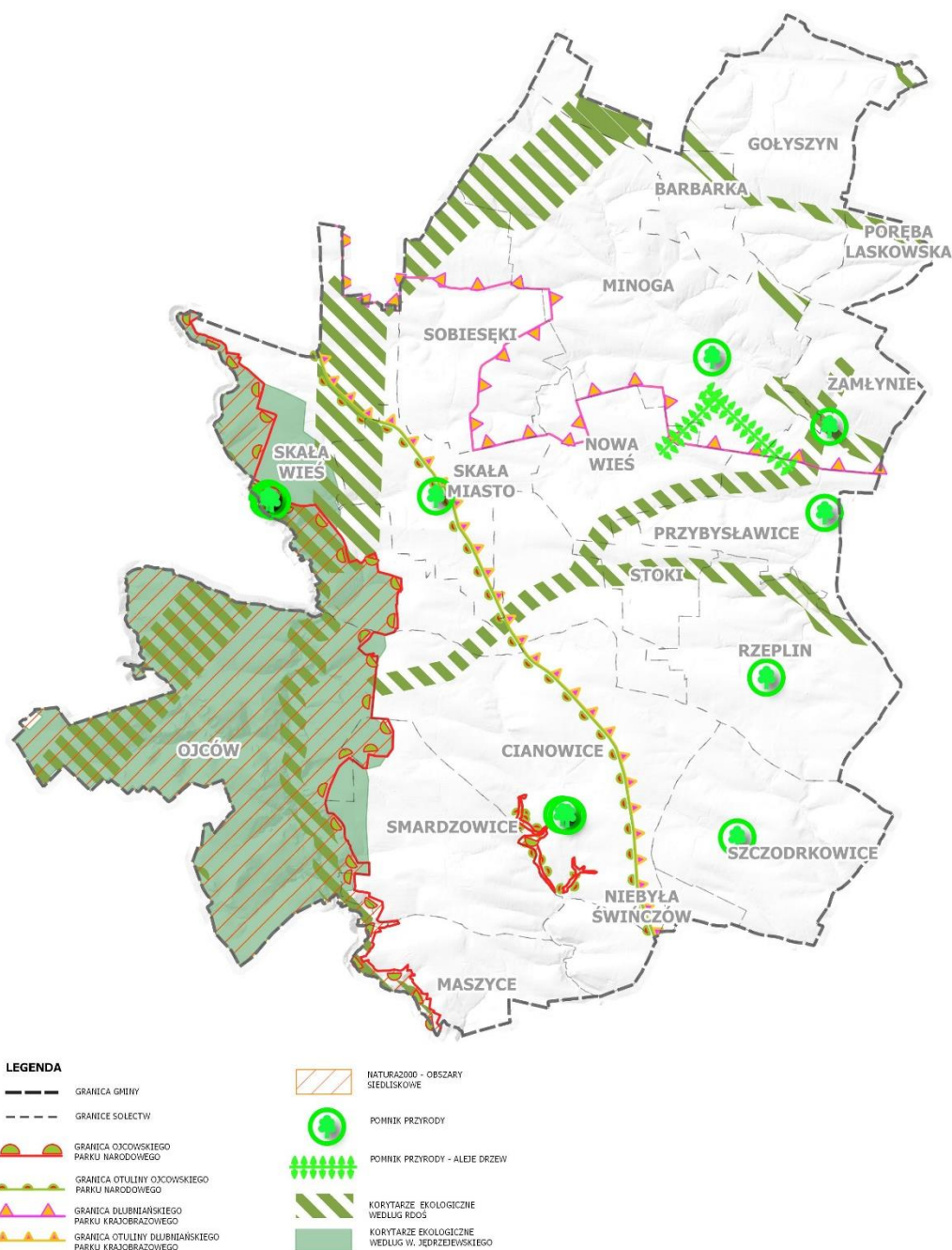
Występuje tu również krajobraz kulturowy który jest dysharmonijny, gdzie elementy związane z działalnością człowieka nie współgrają z resztą otoczenia. Dzieje się tak poprzez rozlewianie się zabudowy, która jest nie tylko chaotyczna ale realizowana również w różnych stylach budowlanych.

6.4 OCHRONY PRZYRODY

6.4.1 ZASIĘG FORM OCHRONY PRZYRODY

Gmina Skała leży w południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej zwanej Jurą, obejmującej swym zasięgiem teren Ojcowskiego Parku Narodowego i dawnych Jurajskich Parków Krajobrazowych (tutaj Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego). W wyniku połączenia Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych w Krakowie, Popradzkiego Parku Krajobrazowego w Starym Sączu i Zespołu Parków Krajobrazowych Pogórza w Tarnowie, powstał Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego, który jest jednostką budżetową samorządu Województwa Małopolskiego, powstałą 30 stycznia 2009 roku. Zgodnie z danymi BDL GUS z 2020 roku, blisko 44 % powierzchni Gminy stanowią obszary prawnie chronione, co stawia Gminę Skała na piątym miejscu wśród gmin powiatu krakowskiego (wskaźnik dla powiatu krakowskiego – 30,9 %). Stanowi to o szczególnym podejściu do traktowania zagadnień ochrony przyrody na terenie gminy.

W Gminie Skała występują cenne gatunki roślin i zwierząt, które umieszczone są na listach prawnie chronionych gatunków. Występują one głównie na terenach objętych różnymi formami przestrzennymi ochrony przyrody m.in. na obszarze Natura 2000 „Dolina Prądnika”, na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego i Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego (ryc. 10). Wszelkie działania w odniesieniu do ustanowionych form ochrony przyrody podejmowane przez Gminę Skała prowadzone muszą być z respektowaniem przepisów prawnych dotyczących poszczególnych form ochrony przyrody.

Ryc. 11. Obszary chronione na obszarze gminy Skala

Źródło: opracowanie własne

6.4.2 PARK NARODOWY

Po zatwierdzeniu projektu przez Państwową Radę Ochrony Przyrody, Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 stycznia 1956 r. został utworzony (wówczas jako szósty w Polsce) - **Ojcowski Park Narodowy** o powierzchni 1570,59 ha (obecnie 2145,62 ha, czego 1 222,6 ha na terenie Gminy Skala). W 1981 r. w związku z utworzeniem w woj. krakowskim Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych ustanowiono wokół OPN strefę ochronną o powierzchni 7000 ha. Jej ponowne prawne usankcjonowanie nastąpiło w związku z korektą granic Parku w 1997 r. Powierzchnia strefy ochronnej, zwanej otuliną wynosi 6777 ha.

Park Narodowy – obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1 000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody

nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów. Obejmuje on południową część Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej i jest najmniejszym parkiem w Polsce. Ścisłą ochroną objęte jest 251 ha powierzchni parku. Podłożem geologicznym Parku są wapienie jurajskie, w których woda wymyła głębokie wąwozy o stromych ścianach i skały o przedziwnych kształtach. Na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego znajdują się sławne ostańce: Brama Krakowska, Maczuga Herkulesa, Skamieniały Wędrowiec i Igła Deotymy. Skały Parku kryją także około 400 jaskiń m.in: Grota Łokietka, Jaskinia Ciemna i Zbójcka. Spośród wielu występujących na terenie parku zwierząt najbardziej charakterystycznymi dla tego rejonu są nietoperze, żyje tu 15 gatunków tych zwierząt. Na granicach parku znalazły się także renesansowy zamek w Pieskowej Skale (oddział Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu) oraz ruiny gotyckiego zamku w Ojcowie.

Na obszarze Parku obowiązuje Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 6 lipca 2021 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Ojcowskiego Parku Narodowego.

6.4.3 OBSZARY NATURA 2000

Obszary NATURA 2000 to forma ochrony przyrody (obok istniejących parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, czy innych) wprowadzana w naszym kraju od czasu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Za obszary Natura 2000 uznaje się tereny najważniejsze dla zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt czy charakterystycznych siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych Europy.

Na terenie gminy ustanowiono obszar Natura 2000 „Dolina Prądnika” – **PLH120004**, o powierzchni 1865,6 ha. Obszar ten obejmuje głębokie doliny Prądnika i Sąpówki wraz z falistą wierzchołową usianą rozproszonymi ostańcami, będącymi typowymi elementami krajobrazu Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Formy te powstały w wyniku procesów erozyjnych działających w górnajurajskich wapiennych skałach budujących ten obszar. Charakterystyczne dla tego terenu zjawiska krasowe są przyczyną występowania licznych jaskiń, szczelin i malowniczych form skalnych - baszt, bram, ambon itp. Szata roślinna tworzy skomplikowany układ przestrzenny, odzwierciedlający zróżnicowanie warunków siedliskowych; nierzadko obok siebie występują zbiorowiska o odmiennym charakterze ekologicznym. Większą część ostoi pokrywają lasy grądowe, buczyny i na mniejszych powierzchniach, bory mieszane. Na stromych zboczach i skałach występują ciepłolubne zarośla, murawy kserotermiczne i wapieniolubne zbiorowiska naskalne. W dnach dolin zachowały się fragmenty mezofilnych łąk i pastwisk oraz roślinność nadpotokowa. Na terenie ostoi - w dolinie rzeki - występuje luźna zabudowa.

Obszar jest ważny dla zachowania bioróżnorodności. Występuje tu wiele rzadkich i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych i zwierząt podlegających prawnej ochronie. Łącznie odnotowano tu występowanie 13 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono też obecność 13 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, szczególnie dobrze zachowały się typowo wykształcone płaty buczyn i jaworzyn. W związku z ograniczeniem użytkowania kośno-pasterskiego, interesujące zbiorowiska nieleśne - łąki i murawy - podlegają sukcesji. Na niewielkim terenie występują prawie wszystkie zjawiska geomorfologiczne typowe dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej; liczne są też zjawiska krasowe (około 300 jaskiń).

6.4.4 PARK KRAJOBRAZOWY

Park krajobrazowy – to obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze uchwały sejmiku województwa.

„Dłubniański Park Krajobrazowy” został powołany na mocy Uchwały nr 65 Rady Narodowej Miasta Krakowa z dnia 2 grudnia 1981 r. w sprawie ochrony Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych. W roku 2021 została wydana Uchwała nr XLIII/606/21 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 30 sierpnia 2021 roku w sprawie Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego.

Powierzchnia Parku wynosi 10 959,6 ha, z czego 2 048,2 ha na terenie Gminy Skała. Powierzchnia jego otuliny wynosi 11 684,7 ha. Park wraz z otuliną zajmuje obszar gmin: Michałowice, Zielonki, Iwanowice, Skała (Powiat Krakowski), Trzyciąż (powiat olkuski) Gołcza (powiat miechowski).

Dłubniański Park krajobrazowy należy do dawnego Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych (ZJPK) i jest najbardziej na wschód wysuniętą częścią dawnego ZJPK. Leży na styku trzech krain geomorfologicznych: Wyżyny Krakowskiej, Wyżyny Miechowskiej i Kotliny Sandomierskiej. Obejmuje Dolinę rzeki Dłubni od źródeł do ujścia przylegającą do niej wierzchowinę z kompleksami leśnymi.

Uchwała nr XLIII/606/21 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 30 sierpnia 2021 roku w sprawie Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego ustala następujące cele ochrony Parku:

- ochrona wartości przyrodniczych:
 - zachowanie charakterystycznych elementów przyrody nieożywionej,
 - ochrona naturalnej różnorodności florystycznej i faunistycznej,
 - zachowanie naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk roślinnych, ze szczególnym uwzględnieniem roślinności kserotermicznej, torfowiskowej oraz wilgotnych łąk,
 - zachowanie korytarzy ekologicznych;
- ochrona wartości historycznych i kulturowych:
 - ochrona tradycyjnych form zabudowy i zespołów wiejskich,
 - współdziałanie w zakresie ochrony obiektów zabytkowych i ich otoczenia, ochrona walorów krajobrazowych,
- ochrona walorów krajobrazowych:
 - zachowanie otwartych terenów krajobrazów jurajskich,
 - ochrona przed przekształcaniem terenów wyróżniających się walorami estetyczno-widokowymi,
- społeczne cele ochrony:
 - racjonalna gospodarka przestrzenną, hamowanie presji urbanizacyjnej,
 - promowanie i rozwijanie funkcji zgodnych z uwarunkowaniami środowiska, w tym szczególnie turystyki, wypoczynku i edukacji.

W dniu 29 maja 2017 r. Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął Uchwałę Nr XXVI/545/17 w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego. Plan określa następujące strategiczne cele ochrony walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego:

- cele ochrony zasobów środowiska abiotycznego:
 - zachowanie naturalnej geomorfologii terenu;
 - zachowanie form skałkowych i odsłoneń skalnych;
 - zachowanie w formie naturalnej źródeł wód;
 - zachowanie naturalnego charakteru cieków wodnych;
 - poprawa stanu jakości oraz czystości wód powierzchniowych i podziemnych;

- cele ochrony zasobów przyrody żywej:
 - zapewnienie wszystkim gatunkom roślin i grzybów możliwości zachowania lub osiągnięcia stabilnych populacji na terenie Parku. Wyjątek stanowią jedynie gatunki inwazyjne, gatunki potencjalnie inwazyjne oraz gatunki obce wypierające rodzime na naturalnych stanowiskach;
 - zachowanie wszystkich typów zbiorowisk roślinnych. Wyjątek stanowią jedynie zbiorowiska w których dominują gatunki inwazyjne oraz gatunki obce wypierające rodzime na naturalnych stanowiskach;
 - zachowanie typowej postaci siedlisk przyrodniczych;
 - zachowanie różnorodności oraz mozaikowego układu siedlisk przyrodniczych występujących na terenie Parku;
 - zapewnienie wszystkim gatunkom zwierząt (z wyjątkiem gatunków inwazyjnych oraz gatunków obcych wypierających rodzime na naturalnych stanowiskach) możliwości zachowania lub osiągnięcia stabilnych populacji na terenie Parku;
 - zachowanie korytarzy ekologicznych;
- cele ochrony walorów krajobrazowych:
 - zachowanie i kształtowanie różnorodnego i harmonijnego krajobrazu, uformowanego historycznie
 - na drodze wzajemnego przenikania elementów przyrodniczych i kulturowych;
 - zachowanie punktów, ciągów i przedpoli widokowych oraz panoram charakterystycznych dla Parku;
- cele ochrony walorów kulturowych:
 - zachowanie unikalnej kompozycji kulturowej wraz z bogactwem i różnorodnością tworzących ją obiektów i układów zabytkowych;
 - wspieranie działań służących zachowaniu i ekspozowaniu wartości kultury niematerialnej, w tym wartości historycznych, kulturowych i etnograficznych.

Wszelkie działania w obszarze Dłubniańskiego parku Krajobrazowego i jego otuliny należy prowadzić zgodnie z wytycznymi zawartymi w Planie Ochrony dla Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego.

6.4.5 POMNIKI PRZYRODY

Pomniki przyrody – to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska, o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Tab. 9 Wykaz pomników przyrody w Gminie Skala

Lp.	Numer rejestru wojewódz.	Nazwa pomnika przyrody (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis Pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Miejscowość	Nr działki ewid.
1	120610-001	lipa drobnolistna (Tili cordata)	03.05.1971	Rozp. Nr. 3 Woj.. Krakows.z dn.30.01.1997r. (Dz. Urz. Woj.. Krakows. Nr 5, poz. 13)	lipa drobnolistna (Tilia cordata) o obwodzie pnia 340cm. Znajduje się w zadrzewieniu parkowym między pałacem a boiskiem	340	21	Cianowice	402/5

2	120610-002	jesion wyniosły (Fraxinus excelsior)	03.05.1971	Rozp. Nr. 3 Woj.. Krakows.z dn.30.01.1997r. (Dz. Urz. Woj. Krakows. Nr 5, poz. 13)	jesion wyniosły o obwodzie pnia 330cm. Znajduje się w zadrzewieniu parkowym na południowy-zachód od budynku	330	19	Cianowice	402/5
3	120610-003	kasztanowiec zwyczajny (Aesculus hippocastanum)	03.05.1971	Rozp. Nr. 3 Woj.. Krakows.z dn.30.01.1997r. (Dz. Urz. Woj. Krakows. Nr 5, poz. 13)	kasztanowiec zwyczajny o obwodzie pnia 344cm. Znajduje się w zadrzewieniu parkowym między pałacem a boiskiem	344	22	Cianowice	402/5
4	120610-004	kasztanowiec zwyczajny (Aesculus hippocastanum) 85 sztuk - aleja kasztanowcowa	03.12.1948	1) Rozp. Nr 3 Woj. Krakow. z dn. 30.01.1997 r. (Dz. Urz. Woj. Krakow. Nr 5, poz. 13) 2) Rozp. Nr 3/09 Woj. Małop. z dn. 31.07.2009 r. (Dz. Urz. Woj. Małop. Nr 493, poz. 3697) 3) Uchw. Nr XLVIII/355/14 RM w Skale z dn. 27.05.2014 r. (Dz. Urz. Woj. Małop. poz. 3253) 4) Uchw. Nr XV/155/19 RM w Skale z dn. 27.12.2019 r. (Dz. Urz. Woj. Małop. poz. 790)	aleja kasztanowcowa 85 szt. drzew o obwodach pni od 190 do 315 cm przy drodze gminnej od drogi Skała - Przybysławice do Minogi	od 190 do 315	Od 10 do 18	Minoga	564 droga
5	120610-005	lipa drobnolistna (Tilia cordata)	09.06.1987	Rozp. Nr. 3 Woj.. Krakows.z dn.30.01.1997r. (Dz. Urz. Woj. Krakows. Nr 5, poz. 13)	okazałe drzewo z równomiernie rozwiniętą koroną, o obwodzie pnia 460cm. Znajduje się na wprost pałacu od strony wejścia	460	21	Minoga	291
6	120610-006	klon jawor (Acer pseudoplatanus)	17.04.1968	Rozp. Nr. 3 Woj. Krakows.z dn.30.01.1997r. (Dz. Urz. Woj. Krakows. Nr 5, poz. 13)	okazałe szeroko rozgałęzione drzewo obok kościoła SS. Klarysek	302	15	Skała-Wieś przys. Grodzisko	620
7	120610-007	klon jawor (Acer pseudoplatanus)	17.04.1968	Rozp. Nr. 3 Woj. Krakows.z dn.30.01.1997r. (Dz. Urz. Woj. Krakows. Nr 5, poz. 13)	okazałe szeroko rozgałęzione drzewo obok kościoła SS. Klarysek	360	18	Skała-Wieś przys. Grodzisko	620
8	120610-008	Klon jawor (Acer pseudoplatanus)	17.04.1968	Rozp. Nr. 3 Woj. Krakows.z dn.30.01.1997r. (Dz. Urz. Woj. Krakows. Nr 5, poz. 13)	okazałe szeroko rozgałęzione drzewo, konary dziuplaste obok kościoła SS. Klarysek	375	17	Skała-Wieś przys. Grodzisko	620
9	120610-009	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	17.04.1968	Rozp. Nr. 3 Woj. Krakows.z dn.30.01.1997r. (Dz. Urz. Woj. Krakows. Nr 5, poz. 13)	okazałe szeroko rozgałęzione drzewo obok kościoła SS. Klarysek	369	20	Skała-Wieś przys. Grodzisko	620
10	120610-010	Lipa drobnolistna (Tilia cordata) „Lipa Kościuszki”	17.04.1968	Rozp. Nr. 3 Woj. Krakows.z dn.30.01.1997r. (Dz. Urz. Woj. Krakows. Nr 5, poz. 13)	okazałe regularnie, szeroko rozgałęzione drzewo. Znajduje się na niewielkim pasowym wywyższeniu terenu, pomiędzy odnogami drogi Rzeplin - Szczodrków	469	16	Rzeplin	452
11	120610-011	Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	09.06.1987	Rozp. Nr. 3 Woj. Krakows.z dn.30.01.1997r. (Dz. Urz. Woj. Krakows. Nr 5, poz. 13)	okazałe, regularnie rozgałęzione drzewo obok kościoła	495	21	Skała	1741/4
12	120610-012	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	22.12.1966	Rozp. Nr. 3 Woj. Krakows.z dn.30.01.1997r. (Dz. Urz. Woj. Krakows. Nr 5, poz. 13)	Okazałe, regularnie rozgałęzione drzewo na wprost szkoły podstawowej	481	21	Szczodrkowice	326
13	120610-013	Źródło MinóŹki	31.01.2002r	Rozp. Nr 14/2 Woj., Małopolsk. z dn. 31.01.2002r. (Dz.Urz. Woj. Małopols.Nr 22, poz. 431)	niewielkie źródło, ok.30m od koryta rzeki na płaskiej, podmokłej terasie	-	-	Zamłynie	52
14	120610-014	Źródło Lubawki i MinóŹki	31.01.2002	Rozp. Nr 14/2 Woj., Małopolsk. z dn. 31.01.2002r. (Dz.Urz. Woj. Małopols.Nr 22, poz. 431)	Źródło w obrębie podmokłej, zadarnionej terasy, ok. 40m na wschód od drogi	-	-	Przybysławice	148
15	120610-015	Aleja Jesionowa	29 maja 2012	Uchw. Nr XIII/91/15 RM w Skale z dn. 29.10.2015 r. (Dz. Urz. Woj. Małop. poz. 6470)	Aleja składająca się z 87 sztuk drzew gatunku jesion wyniosły (Fraxinus excelsior) i 1 drzewa gat. Jesion pensylwański (Fraxinus pennsylvanica) znajdujących się w pasie drogi powiatowej nr 1156K w miejscowościach Nowa Wieś i Minoga	od 47 cm do 320 cm	-	Nowa Wieś, Minoga	Nowa Wieś - dz. nr ewid. 203, Minoga - dz. nr ewid. 703

źródło.: Rejestr pomników przyrody powiatu krakowskiego RDOŚ w Krakowie – stan na 31.12.2020r.

6.4.6 KORYTARZE EKOLOGICZNE

Krajowa sieć ekologiczna ECONET-PL jest częścią ogólnoeuropejskiej sieci ECONET, której celem jest zachowanie w skali kontynentu tych zasobów przyrodniczych, którym udało się przetrwać w dobrym stanie, poprawienie ich kondycji, a także odtworzenie części zasobów zniszczonych. Sieć ekologiczna nie jest formą prawną, ale wpasowuje się w lokalne prawo poszczególnych państw i wymaga administracyjnego nadzoru na szczeblu centralnym i lokalnym. Stanowi ją wielkoprzestrzenny system obszarów węzłowych wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu. Węzły ekologiczne są obszarami najlepiej zachowanymi pod względem przyrodniczym i jednocześnie reprezentatywnymi dla różnych regionów przyrodniczych kraju. Funkcję korytarzy i ciągów ekologicznych pełnią mało przekształcone przez człowieka doliny rzek i cieków wodnych, strefy zadrzewień śródpolnych lub wydłużone kompleksy leśne porastające pasma wzniesień.

Obszar Gminy Skała znajduje się w granicach korytarza ekologicznego w obszarach węzłowych o znaczeniu krajowym (Obszar Krakowski), jak i międzynarodowym (Jura Krakowsko-Częstochowska).

6.5 DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZASOBÓW I STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Gmina Skała odznacza się zróżnicowanym ekosystemem, złożonym z dużej ilości gatunków roślin, zwierząt czy grzybów. Ze względu na wysokie walory krajobrazowe oraz niewielkie przekształcenie środowiska naturalnego, gmina Skała objęta jest różnymi formami ochrony przyrody. Zaliczają się do nich: Ojcowski Park Narodowy, Dłubiański Park Krajobrazowy, Natura 2000 „Dolina Prądnika oraz pomniki przyrody. Ponadto w obrębie gminy przebiegają korytarze ekologiczne, które choć nie są prawną formą ochrony przyrody pozwalają na bezpieczną komunikację zwierząt i roślin między większymi miejscami koncentracji i są mało przekształcone przez człowieka.

Głównymi źródłami zagrożeń środowiska przyrodniczego są lokalne źródła zanieczyszczeń. Obszar gminy jest słabo wyposażony w systemy i urządzenia infrastruktury ekologicznej, które zabezpieczałyby możliwość unieszkodliwienia zanieczyszczeń. Głównym lokalnym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest ciepłownictwo, oparte generalnie na indywidualnych źródłach ciepła (paleniskach domowych) opalanych węglem bądź koksem. Koncentracji zanieczyszczeń sprzyjają inwersje termiczne, toteż najbardziej uciążliwe są emitory zlokalizowane w niższych partiach dolin i kotlin o tendencjach do stagnacji powietrza. Z kolei najbardziej powszechnym źródłem zanieczyszczenia gleby mogą być - jak w przypadku wód – używane w rolnictwie nawozy.

Na obszarze Gminy nie występują tereny z możliwością wystąpienia zagrożenia naturalnego, takiego jak powódź czy osuwanie się mas ziemnych. W ramach zapobiegania lokalnego i okresowego wylania wód w istniejących ciekach wodnych znajdujących się na terenie gminy niezbędnym jest uporządkowanie i oczyszczenie koryt cieków, rowów i przepustów dla ich udroźnienia.

7 STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

7.1 ZASOBY KULTUROWE

7.1.1 RYS HISTORYCZNY

Początki miasta Skały sięgają XIII wieku. Na terenie książęcej wsi Stanków (bądź Stawków), Bolesław Wstydlivy książę krakowski zezwolił klaryskom założyć miasto. Akt lokacyjny na prawie

średnim wydano 10 listopada 1267 roku, a fundatorką miasta została klaryska Salomea – siostra księcia Bolesława, późniejsza błogosławiona. Pierwszym sołtysem, czyli zasadźcą miasta był Ditmar Wolk. Skała, jako miasto klasztorne lokowane zostało na dość ważnym szlaku handlowym biegnącym z Krakowa na Śląsk i dalej do Wielkopolski. Już w 1257 roku istniała tutaj komora celna.

W XIV w. powstała w Skale parafia, a później szkoła, których istnienie potwierdzają XV wieczne źródła. Przy kościele parafialnym istniała prebenda, nad którą patronat sprawowali rajcy miejscy. Mieszkańcy zajmowali się głównie rolnictwem i rzemiosłem (szewcy, rzeźnicy, piekarze, tkacze i inni). W XIX w. źródła wymieniają Skalan jako producentów kaszy tatarskiej, powideł oraz handlarzy bydła.

Miasto kilkakrotnie ulegało pożarom między innymi w 1611 r., 1737 r., 1763 r., 1810 r., a następnie dwukrotnie w 1914 r. Dla podźwignięcia miasta z upadku, król Stanisław August Poniatowski potwierdził w 1786 roku dotychczasowe jarmarki dla Skały oraz wydał przywilej na pięć nowych.

W czasie insurekcji kościuszkowskiej w 1794 r. naczelnik T. Kościuszko po bitwie racławickiej rozkazał założyć tu obóz wojskowy, dowodzony przez pułkownika Jana Bukowskiego, który miał za zadanie zabezpieczyć komunikację w północnej części województwa między Krakowem a granicą pruską. 18 maja 1794 roku doszło do bitwy z wojskami pruskimi, które zajęły obóz i miasto.

Po III rozbiorze Polski Skała weszła na krótko w skład zaboru austriackiego. Od 1807 roku należała do Księstwa Warszawskiego, a od 1815 r. do Królestwa Polskiego. W latach niewoli rozwój miasta był powolny. Liczba mieszkańców jednak powolnie rosła. I tak w 1789 r. Skała liczyła 612 mieszkańców, w 1858 r. – 947, a w 1888 r. – 2521 osób.

W okresie powstania styczniowego w pobliskim Ojcowie założono obóz powstańczy, którego dowódcą był Apolinary Kurowski. Z 4 – go na 5 – go marca 1863 roku na skałskim cmentarzu doszło do zwycięskiej walki oddziałów powstańczych dowodzonych przez gen. Mariana Langiewicza z wojskami rosyjskimi. W bitwie tej poległo 23 powstańców a wśród nich Ukrainiec, oficer rosyjski Andrzej Potiebnia. Po powstaniu styczniowym w 1869 r. Skała utraciła prawa miejskie, przywrócono je uchwałą Rady Państwa dopiero w 1987 roku.

W okresie międzywojennym miejscowość ta była w dalszym ciągu osadą rolniczo – rzemieślniczą i handlową. W 1923 r. liczyła już 3592 mieszkańców. W pierwszych dniach II wojny światowej Skała została w dużym stopniu spalona przez wojska hitlerowskie. Podczas okupacji była ośrodkiem ruchu oporu, głównie Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich. Boje z wojskami niemieckimi stoczyły oddziały AK w lipcu i sierpniu 1944 r. pod Wielmożą i w Barbarce.

Miasto Skała zachowało układ przestrzenny otrzymany w średniowieczu, który wyraźnie wykazuje miejski charakter, z czytelnie zachowanym podziałem w obszarze centrum i dużym rynkiem pośrodku, na którym znajduje się pochodzący z ok. 1800 r. posąg kamienny św. Floriana. W mieście zachowało się też kilka budynków z I połowy XIX wieku przy ul. Wolbromskiej nr 5, 12, 14.

Z obiektów zabytkowych na szczególną uwagę zasługuje tu kościół św. Mikołaja. W początkach XIV w. wzniesiono pierwszy gotycki kościół. Około 1440 r. źródła odnotowują istnienie świątyni murowano – drewnianej. W XVI i XVII w. wymieniają kościół murowany nakryty stropem z polichromowanych desek. Pożary miasta spowodowały również ogromne szkody w kościele, dlatego też w 1737 r. i 1763 r. kościół uległ przebudowie w stylu barokowym. Prace z lat 1763 – 83 zatępiły pierwotne cechy gotyckie kościoła. Usunięto m.in. zrujnowaną kaplicę św. Stanisława pochodzącą z ok. 1600 r., z fundacji rodziny Baranowskich właścicieli wsi Rzeplin, a dobudowano od północy Kaplicę bł. Salomei. Wnętrze nadano późnobarokowy charakter a wyposażenie pochodziło częściowo z kościoła św. Andrzeja w Krakowie, należącego do klarysek. Z ok. 1763 r. pochodzi również drewniana dzwonnica kościelna o konstrukcji słupowej, kryta namiotowym dachem z kopułą.

Dwa z trzech dzwonów w niej umieszczonych wykonał ludwisarz z Piotrkowa Baltazar Rózkiewicz w 1763 r. W latach 1924-26 przeprowadzono restaurację kościoła, a w latach 1948-49 od strony zachodniej odbudowano wg projektu J. Jamroza oddzielny człon architektoniczny, związany z bryłą kościoła. Wewnątrz kościoła na uwagę zasługują: zabytkowy krucyfiks oraz pochodzące prawdopodobnie z XVII w. obrazy przedstawiające św. Mikołaja i św. Annę oraz kopia obrazu matki Bożej Śnieżnej, która znajduje się obecnie w głównym ołtarzu.

Na wzgórzu przy wyjeździe z miasta w kierunku Krakowa położony jest cmentarz. Początki jego istnienia sięgają drugiego dziesięciolecia XIX w. Przy starej alejce znajdują się liczne groby pochodzące z przełomu XIX i XX wieku. Na cmentarzu znajdują się również mogiły powstańców styczniowych i partyzantów z lat II wojny światowej. Przed cmentarzem jest grób żołnierzy walczących w I wojnie światowej, poległych pod Skałą w latach 1914-15.

7.1.2 OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW

Zespoły i obiekty zabytkowe, które są najcenniejsze, w obszarze gminy zostały objęte ochroną statutową i do rejestru zabytków wpisano 25 obiektów. Obiekty wpisane do rejestru zabytków równocześnie znajdują się w gminnej ewidencji zabytków.

Tab. 10 Rejestr zabytków położonych w gminie Skała

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Data utworzenia obiektu	Nr rejestrowy
1.	Cianowice	Zespół dworski: dwór, park	Około 1890 r.	A-459; [A-619/M]
2.	Golyszyn	Zespół dworski: dwór, spichlerz, park	2 ćw. XIX w.	A-452; [A-614/M]
3.	Minoga	Kościół par. p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny; dzwonnica, kostnica, ogrodzenie	1736 r.	A-204; [A-280/M]
4.		Zespół dworski: dwór, d.kuchnia, bram pn, relikw bramy pd, d. rządcówka, d. stajnia, obora, park, kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena	1859 r	A-470; [A-606/M]
5.		Spichlerz podworski	1794r.	[A-52/M]
6.	Ojców	Kaplica p.w. św. Józefa z wyposażeniem, otoczenie	1901 r.	A-694; [A-378/M]
7.		Zamek, najbliższe otoczenie	XIII w., 2 poł. XIV w., 1660 r.	546; [A-1235/M]
8.		Hotel „Pod Kazimierzem”	Początki obektu sięgają 1885 r.	A-525; [A-579/M]
9.		Hotel „Pod Łokietkiem”	Ok.1860 r.	A-530; [A-584/M]
10.		Willa „Jadwiga”	1910 r.	A-552; [A-549/M]
11.		Willa „Pod Berłem”	1885 r.	A-553; [A-550/M]
12.		Willa „Pod Koroną”	Ok.1910 r.	A-551; [A-548/M]
13.		Willa „Serdeczna”	Koniec XIX w.	A-554; [A-551/M]
14.		Willa „Słoneczna”	1903 r.	A-129/M
15.		Willa „Zawiszówka”, otoczenie	XIX / XX w.	A-652;

				[A-457/M]
16.		Willa Grzybowskich	XIX / XX w.	A-526; [A-580/M]
17.		Zespół 4 domów „Opalówki”: domy 1, 3, 4, 5 z najbliższym otoczeniem	1875 r. / 1885 r.	A-418; [A-638/M]
18.		Willa „Lenartówka”	Lata 1934 - 36	[A-1560/M]
19.	Rzeplin	Zespół dworski: dwór, park	Ok. poł. XIX w.	A-479; [A-610/M]
20.	Skała	Kościół par. p.w. św. Mikołaja, dzwonnica, drzewostan	XIX w.	A-228; [A-286/M]
21.	Skała - Grodzisko	Zespół kościoła p.w. Wniebowzięcia NPMarii: kościół, ogrodzenie z bramkami, posągami i figurą św. Klary na kolumnie i budynkiem mieszkalnym, bramka i obelisk w kształcie słonia, pustelnia bł. Salomei, groty, drzewostan	XVII w., XVIII w., ok.1900 r.	A-72; [A-259/M]
22.	Skała - Grodzisko	Młyn i tartak wodny	1856 r.	636; [A-1332/M]
23.	Skała	Dom ul. Wolbromska 15	1914 r.	A-718; [A-413/M]
24.	Smardzowice	Zespół kościoła par. p.w. MB Różańcowej i św. Małgorzaty: kościół z ogrodzeniem, plebania, otoczenie z drzewostanem i stawem	Ok. 1918 r.	A-728; [A-386/M]
25.		Dwór z otoczeniem	1933 r.	A-593; [A-513/M]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NID

7.1.3 OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

Na terenie gminy znajduje się szereg zabytkowych obiektów, które zostały ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Są tu obiekty zarówno świeckie, jak i kościelne.

Tabela 1 Wykaz obiektów w gminnej ewidencji zabytków

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Nr wg gminnej ewidencji zabytków	Datowanie	Ozn. na rys.
1.	Cianowice	Figura Matki Bożej	3	1882 r.	1.
2.		Figura św. Józefa	4	1913 r.	2.
3.		Dom drewniany	5	Ok.1920 r.	3.
4.		Dom drewniany	6	Ok.1920 r.	4.
5.		Dom drewniany	7	Ok.1937 r.	5.
6.	Gołyszyn	Dom drewniany	8	1914 r., 1940 r.	6.
7.		Zabudowania gospodarcze przy domu nr 16	9	Ok. 1910 r.	7.
8.		Dom drewniany	10	Ok.1938 r.	8.
9.		Obora przy domu 27	11	Ok.1915 r.	9.
10.		Spichlerz przy domu nr 33	12	Ok.1915 r.	10.
11.		Dawna obora w zespole dworskim	16	Ok.1900 r., współcześnie przebudowany	11.
12.		Stajnia w zespole dworskim	17	Ok. 1900 r.	12.
13.		Czworaki murowane	18	Ok. 1900 r.	13.
14.	Maszyce	Kapliczka Matki Boskiej	19	1932 r.	14.
15.		Dom drewniany	20	1928 r.	15.
16.		Dwór w założeniu dworskim	21	1925 r.	16.
17.		Ogród w założeniu dworskim	22	1925 r.	17.
18.		Stajnia w zespole dworskim	23	Nieznany	18.

19.		Budynek gospodarczo-mieszkalny w zespole dworskim	24	Nieznany	19.
20.		Altana w zespole dworskim	25	Nieznany	20.
21.	Minoga	Dom drewniany	26	Ok.1920 r.	21.
22.		Dom drewniany	27	1947 r.	22.
23.		Dom drewniany	28	1945 r.	23.
24.		Dom drewniany	29	1890 r.	24.
25.		Figura Matki Bożej przy kościele p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	34	1904 r.	25.
26.		Dawne czworaki w zespole pałacowym	42	XIX w.	26.
27.		Mogiły wojenne na cmentarzu parafialnym	44	Cmentarz powstał w II poł. XIX w.	27.
28.	Nowa Wieś	Dom drewniany	45	1946 r.	28.
29.		Stodoła drewniana	46	Początek XX w.	29.
30.		Dom drewniany	47	Ok. 1930 r.	30.
31.		Dom drewniany	48	Ok. 1930 r.	31.
32.		Krzyż wykonany z pocisków (reliktów I wojny światowej)	49	Po 1914 r.	32.
33.	Ojców	Chałupa drewniana	51	XIX / XX w.	33.
34.		Dom drewniany	55	1922-23 r.	34.
35.		Dom drewniany	56	Ok.1890 r.	35.
36.		Kapliczka drewniana przy domu 56	57	XIX / XX w.	36.
37.		Dom drewniany	58	1884 r.	37.
38.		Dom drewniany	59	Koniec XIX w.	38.
39.		Bazar Lwowski (w literaturze zwany też Ojcowskim)	60	Przed 1890r., 1926r., 1935r.	39.
40.		Bazar Warszawski	61	1909r., spalony 10.02.1978 r., odbudowany 1988 r.	40.
41.		Dom „Pod Bocianem”	62	Koniec XIX w.	41.
42.		Dom „Pod Okopami”	63	1901 r.	42.
43.		„Hotel pod Żłotą Górą”	66	XIX / XX w.	43.
44.		Pawilon „Na Postoju”	68	1928 r.	44.
45.		Willa „Dulewiczówka”	70	XIX / XX w.	45.
46.		Willa „Maciejówka”	73	Lata 1880 – 90	46.
47.		Willa „Słoneczna”	77	1903 r.	47.
48.		Willa „Stanisławówka”	78	1929 r.	48.
49.		Willa „Uroczą”	79	Przed 1925 r.	49.
50.		Willa „Zaciszę”	80	Koniec XIX w.	50.
51.		Willa „Zawiszówka”	81	XIX / XX w.	51.
52.		Willa „Zawiszówka”; Obiekt pierwotnie drewniany obecnie rozebrany (jak podaje Właściciel na podstawie pozwolenia na rozbórkę z możliwością odbudowy)	83		52.
53.		Willa „Zawiszówka”	84	XIX / XX w.	53.
54.		Willa „Zorza”	85	1907 r.	54.
55.		Glorietka przy ujęciu wody	86	1933 r.	55.
56.		Figura Matki Bożej w grocie skalnej	87	1904 r.	56.
57.		Kapliczka w parku	88	Ok. 1800 r.	57.
58.		Krzyż wykonany z pocisków (reliktów I wojny światowej)	89	I poł. XX w.	58.
59.		Mogiła wojenna Filipa Wolana, żołnierza I wojny światowej	90	1914 r.	59.
60.		Mogiła Feliksa Weizenauera – partyzanta AK zamordowanego w VI 1943 r.	91	1943 r.	60.
61.		Mogiła ofiar hitlerowskich	92	1943 r.	61.

62.		Mogiła wojenna żołnierza austriackiego poległego w 1914 r.	93	1914 r.	62.
63.		Mogiła wojenna braci Władysława i Piotra Zdulskich, którzy zginęli 20 listopada 1914 r. od wybuchu pocisku artyleryjskiego.	94	1914 r.	63.
64.		Willa „Lenartówka”	95	Lata 1934 - 36	64.
65.		Willa „Sokołówka”	96	1939 r.	65.
66.		Willa „Gołębiówka”	97	Pocz. XX w.	66.
67.		Willa „Rój”	98	Przed 1939 r.	67.
68.		Willa „Zosia”	99	Lata 20-te XX w.	68.
69.	Poręba Laskowska	Dom drewniany	100	Ok. 1948 r.	69.
70.		Dom drewniany	101	Ok. 1890 r.	70.
71.	Przybysławice	Dom drewniany	102	Ok. 1928 r.	71.
72.		Krzyż wykonany z pocisków (reliktów I wojny światowej)	103	Po 1914 r.	72.
73.		Budynek murowany (dawna szkoła)	106	Po 1918 r.	73.
74.		Dom drewniany	107	Ok. 1930 r.	74.
75.	Rzeplin	Mogiła wojenna. Jedna z dwóch mogił na terenie Rzeplina, w których łącznie zostało pochowanych 1044 żołnierzy, poległych w bitwie stoczony 16-18 listopada 1914 r.	108	1914 r.	75.
76.		Cmentarz wojenny. Jedna z dwóch mogił na terenie Rzeplina, w których łącznie zostało pochowanych 1044 żołnierzy, poległych w bitwie stoczony 16-18 listopada 1914 r.	109	1914 r.	76.
77.		Figura Matki Bożej	110	1920 r.	77.
78.		Dom drewniany (w zespole zabudowań przy Młynie Boroniów)	111	1856 r.	78.
79.		Dom drewniany (w zespole zabudowań przy Młynie Boroniów)	112	1856 r.	79.
80.		Stodoła drewniana (w zespole zabudowań przy Młynie Boroniów)	113	XIX w.	80.
81.			116	Początek XX w.	81.
82.		Młyn Katarzyńskich	117	2 poł. XIX w.	82.
83.		Młyn drewniany	118	Przed 1939 r.	83.
84.		Dom drewniany	125	W latach 1939-40 odbudowany po spaleniu	84.
85.		Dom drewniany	126	Pocz. XX w.	85.
86.		Budynek murowany	130	Przed 1939 r.	86.
87.	Skala	Magazyn pierwotnie drewniany obecnie murowany	131	1940 r.	87.
88.		Dom drewniany	132	1911 r.	88.
89.		Dom drewniany	133	Przed 1939 r.	89.
90.		Dom drewniany	134	1935 r.	90.
91.		Dom drewniany	135	Ok. 1930 r.	91.
92.		Dom murowany	136	Po 1920 r.	92.
93.		Dom drewniany	137	Pocz. XX w.	93.
94.		Dom drewniany	138	1853 r.	94.
95.		Plebania przy kościele parafialnym p.w. św. Mikołaja	139	Ok. 1914 r.	95.
96.		Dom drewniany	140	Przed 1939 r.	96.
97.		Dom drewniany	141	Pocz. XX w., przebudowany po 1945 r.	97.

98.		Budynek murowany	142	Ok. 1930 r., podczas wojny spalony, odbudowany po 1945 r.	98.
99.		Budynek murowany	143	Ok. 1930 r.	99.
100.		Budynek murowany	144	Ok. 1920 r.	100.
101.		Budynek murowany	145	2 poł. XIX w., przebudowany ok. 1930 r.	101.
102.		Budynek murowany	146	1925 r.	102.
103.		Budynek murowany	147	Pocz. XX w., pokrycie blachą 1988 r.	103.
104.		Stodoła drewniano - murowana	148	Pocz. XX w.	104.
105.		Dom drewniany	149	Ok.1939 r.	105.
106.		Dom drewniany	150	Przed 1939 r.	106.
107.		Dom drewniany	151	Przed 1939 r.	107.
108.		Dom drewniany	152	Koniec XIX w.	108.
109.		Dom drewniany	153	Ok. 1920 r.	109.
110.		Dom drewniany	154	1930 r.	110.
111.		Dom drewniany	155	Ok.1930 r.	111.
112.		Dom drewniany	156	Ok.1914 r.	112.
113.		Dom murowany	157	1900 r.	113.
114.		Dom drewniany	158	1934 r.	114.
115.		Dom drewniany	159	Ok.1946 r.	115.
116.		Dom drewniany	160	Przed 1939 r.	116.
117.		Dom drewniany	161	Po 1914 r.	117.
118.		Dom murowany	162	1914 r.	118.
119.		Dom murowany	164	Ok.1900 r.	119.
120.		Dom drewniany	165	1914 r.	120.
121.		Dom murowany	166	1940 r.	121.
122.		Dom drewniany	167	Ok.1920 r.	122.
123.		Dom drewniany	168	1894 r.	123.
124.		Cmentarz CHOLERYCZNY (składa się z dwóch części: katolickiej i żydowskiej, w których pochowano ok. 50 osób zmarłych podczas epidemii cholery w 1894 r.).	169	XIX w.	124.
125.		Cmentarz żydowski KIRKUT (miejsce rozstrzeliwań; na terenie cmentarza znajduje się pomnik z napisem w językach polskim i hebrajskim: „Pamięci Żydów Mieszkańców Skały – Rada Miasta i Gminy”)	170	XIX w.	125.
126.		Figura św. Floriana	171	Prawdopodobnie 1924 r.	126.
127.		Krzyż wykonany z pocisków (reliktów I wojny światowej)	172	Prawdopodobnie 1923 r.	127.
128.		Krzyż wykonany z pocisków (reliktów I wojny światowej)	173	1856 r.	128.
129.		Krzyż wykonany z pocisków (reliktów I wojny światowej)	172	1856 r.	129.
130.		Dawna Organistówka obecnie Dom Pielgrzyma	175	Po 1918, przebudowany 2011/12	130.
131.	Smardzowice	Kaplica cmentarna (wg starej karty WKZ) - grobowiec rodziny Chrzanowskich	177	1 poł. XIX w.	131.
132.		Dom drewniany	182	Przed 1939 r.	132.
133.		Dom drewniany	183	Ok. 1900 r.	133.

134.		Dom drewniany	184	Przed 1939 r.	134.
135.		Mogiła wojenna na cmentarzu parafialnym z napisem: Miejsce Pamięci Narodowej, tu spoczywają żołnierze I wojny światowej	186	1914 r.	135.
136.		Krzyż wykonany z reliktyw i wojny światowej na cmentarzu parafialnym	187	Po 1914 r.	136.
137.	Sobiesęki	Dom drewniany	188	Ok. 1945 r.	137.
138.		Dom drewniany	189	Ok. 1930 r.	138.
139.	Stoki	Dom drewniany	190	1946 / 47 r.	139.
140.		Krzyż wykonany z pocisków (reliktyw I wojny światowej)	191	Po 1914 r.	140.
141.	Szczodrkowice	Dawna kuźnia przy domu nr 3	192	Ok. 1920 r.	141.
142.		Park krajobrazowy	193	XIX / XX w.	142.
143.		Dom drewniany	194	1937 r.	143.
144.		Dom drewniany	195	1934 r.	144.
145.		Dom drewniany	196	1945 r.	145.
146.	Zamłynie	Dom drewniany	197	Ok. 1910 r.	146.
147.		Dom drewniany	198	1929 r.	147.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GEZ

7.1.4 STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

W wojewódzkiej ewidencji zabytków figuruje 326 stanowisk archeologicznych. Większość z nich leży na gruntach rolniczych, a w związku z tym zagrożone są zniszczeniem podczas zabiegów agrotechnicznych /orka kultywowanie/. Zabytkom tym zagraża przede wszystkim orka głęboka, schodząca poniżej podsukibia, ponieważ może ona naruszyć substancję obiektów takich jak: groby, relikty zabudowy mieszkalnej i gospodarczej osad itp. Wszystkie stanowiska archeologiczne zostały objęte ochroną konserwatorską i naniesione zarówno na mapę uwarunkowań jak i na mapę kierunków rozwoju przestrzennego gminy w skali 1:10 000

Tab. 11. Zestawienie stanowisk archeologicznych objętych ochroną konserwatorską

*UWAGA: pod tabelą stanowisk archeologicznych znajduje się słownik z opisami skrótów użytych w tabeli.

L.p.	MIEJSCOWOŚĆ	NR STANOWISKA AZP	RODZAJ STANOWISKA	CHRONOLOGIA, KULTURA
1.	BARBARKA	34/1/98-56	osada śląd osadnictwa	KCWR prehistoria średniowiecze
2.		35/2/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
3.		36/3/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
4.		37/4/98-56	obozowisko	KCWR / KLP
5.		38/5/98-56	śląd osadnictwa	neolit
6.		39/6/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
1.	CIANOWICE	258/17/99-55	b.d.	Neolit KŁ późny okres lateński średniowiecze
2.		259/23/99-55	b.d.	epoka kamienia średniowiecze
3.		260/3/99-55	b.d.	wczesny brąz średniowiecze
4.		261/5/99-55	b.d.	neolit
5.		263/7/99-55	b.d.	KLP
6.		264/8/99-55	b.d.	wczesny brąz
7.		265/9/99-55	b.d.	KKW
8.		266/10/99-55	b.d.	epoka kamienia
9.		267/18/99-55	b.d.	epoka kamienia
10.		268/12/99-55	b.d.	epoka kamienia
11.		269/21/99-55	b.d.	średniowiecze

12.		270/22/99-55	b.d.	epoka kamienia
13.		60/13/99-56	osada	neolit
14.		61/14/99-56	obozowisko	neolit / wczesny brąz
15.		62/15/99-56	osada	neolit / wczesny brąz
16.		63/16/99-56	śląd osadnictwa	KCWR / KLP
17.		64/4/99-56	obozowisko	KLP
18.		65/11/99-56	obozowisko	neolit / wczesny brąz
19.		52/1/100-56	b.d.	neolit
20.		53/2/100-56	b.d.	neolit
1.	GOŁYSZYN	40/1/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
2.		41/2/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
3.		42/3/98-56	osada	KCWR / KLP
4.		43/4/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
5.		44/5/98-56	obozowisko	KCWR / KLP
6.		45/6/98-56	osada śląd osadnictwa	KLP, KCP Prehistoria
7.		46/7/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
8.		47/8/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
9.		48/9/98-56	osada	KP; średniowiecze
10.		49/10/98-56	śląd osadnictwa	KCP
11.		50/11/98-56	osada śląd osadnictwa	KCP; KM średniowiecze nowożytność
12.		51/12/98-56	osada	neolit / wczesny brąz
13.		52/13/98-56	osada	późne średniowiecze
14.		54/15/98-56	osada śląd osadnictwa	średniowiecze nowożytność
15.		55/16/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz nowożytność
16.		56/17/98-56	osada	neolit
17.		57/18/98-56	obozowisko	neolit / wczesny brąz
18.		58/19/98-56	osada śląd osadnictwa	KM nowożytność
19.		59/20/98-56	osada śląd osadnictwa	KCWR / KLP prehistoria nowożytność
20.		112/21/98-56	osada	średniowiecze
1.	MASZYCE	323/10/100-55	b.d.	epoka kamienia paleolit KCWR; KLP; KPL; KCSz wczesny brąz KT; KŁ okres lateński KP wczesne średniowiecze
2.		324/11/100-55	b.d.	epoka kamienia KCP
3.		325/12/100-55	b.d.	neolit KLP; KPL; KCP
4.		326/13/100-55	b.d.	epoka kamienia
5.		327/14/100-55	b.d.	epoka kamienia
6.		328/15/100-55	b.d.	epoka kamienia KLP
7.		329/16/100-55	b.d.	epoka kamienia

8.		330/17/100-55	b.d.	neolit wczesny brąz
9.		331/18/100-55	b.d.	epoka kamienia neolit średniowiecze
10.		332/19/100-55	b.d.	epoka kamienia neolit
11.		333/20/100-55	b.d.	epoka kamienia
12.		334/21/100-55	b.d.	epoka kamienia
13.		335/22/100-55	b.d.	epoka kamienia
14.		336/23/100-55	b.d.	epoka brązu
15.		337/24/100-55	b.d.	epoka kamienia KLP
16.		338/25/100-55	b.d.	epoka kamienia
17.		339/26/100-55	b.d.	epoka kamienia
18.		340/27/100-55	b.d.	epoka kamienia
19.		341/28/100-55	b.d.	epoka kamienia
20.		29/1/100-56	b.d.	neolit
21.		30/2/100-56	b.d.	neolit
22.		31/3/100-56	b.d.	neolit
23.		32/4/100-56	b.d.	neolit
24.		33/5/100-56	b.d.	neolit
25.		34/6/100-56	b.d.	neolit
26.		35/7/100-56	b.d.	neolit
27.		36/8/100-56	b.d.	neolit
28.		37/9/100-56	b.d.	neolit
1.	MINOGA	19/2/98-56	obozowisko	KLP
2.		20/3/98-56	śląd osadnictwa	neol./wbr.
3.		21/4/98-56	śląd osadnictwa	neol./wbr.
4.		22/5/98-56	osada	KCWR / KLP
5.		23/6/98-56	śląd osadnictwa	neol./wbr.
6.		24/7/98-56	śląd osadnictwa	neol./wbr.
7.		25/8/98-56	osada	KLP
8.		26/9/98-56	obozowisko	neol./wbr.
9.		27/10/98-56	śląd osadnictwa	KCWR / KLP
10.		28/11/98-56	osada	KLP
11.		29/12/98-56	osada śląd osadnictwa	KLP prehistoria nowożytność
12.		30/13/98-56	osada śląd osadnictwa	KLP nowożytność
13.		31/14/98-56	obozowisko	KCWR / KLP
14.		32/15/98-56	obozowisko śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz średniowiecze
15.		33/16/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
16.		114/17/98-56	osada	średniowiecze
17.		53/1/99-56	osada	neolit
1.	NIEBYŁA ŚWIŃCZÓW	45/1/100-56	b.d.	neolit
2.		46/2/100-56	b.d.	neolit
3.		47/3/100-56	b.d.	neolit
4.		48/4/100-56	b.d.	neolit

5.		49/5/100-56	b.d.	neolit
6.		50/6/100-56	b.d.	neolit
7.		51/7/100-56	b.d.	neolit
8.		84/1/100-56	b.d.	średniowiecze
1.	NOWA WIEŚ	14/10/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
2.		15/11/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
3.		44/1/99-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
4.		45/2/99-56	obozowisko	neolit / wczesny brąz
5.		46/3/99-56	osada śląd osadnictwa	KCWR nowożytność
6.		47/4/99-56	osada	KCWR
7.		48/5/99-56	śląd osadnictwa	neolit
8.		49/6/99-56	osada	neolit
9.		50/7/99-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
10.		51/8/99-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
11.		52/9/99-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
1.	OJCÓW	14/16/99-55	b.d.	KCWR; KCP neolit
2.		15/17/99-55	b.d.	KŁ średniowiecze
3.		16/18/99-55	b.d.	paleolit KCWR; KLP; KPL; KCP; KB; KCSz neolit późny okres lateński średniowiecze
4.		17/19/99-55	b.d.	paleolit KCWR; KLP; KPL; KCP; KCSz neolit średniowiecze
5.		18/20/99-55	b.d.	neolit średniowiecze
6.		19/21/99-55	b.d.	KLP; KCP neolit KŁ późny okres lateński średniowiecze
7.		20/22/99-55	b.d.	nieokreślona chronologia
8.		21/23/99-55	b.d.	nowożytność
9.		22/24/99-55	b.d.	paleolit KLP neolit KT
10.		23/25/99-55	b.d.	KLP; KPL neolit
11.		24/26/99-55	b.d.	neolit
12.		25/27/99-55	b.d.	paleolit mezolit KCSz neolit średniowiecze
13.		26/28/99-55	b.d.	paleolit
14.		27/29/99-55	b.d.	nieokreślona chronologia
15.		28/30/99-55	b.d.	paleolit neolit
16.		29/31/99-55	b.d.	neolit średniowiecze

				nowożytność
17.		30/34/99-55	b.d.	średniowiecze
18.		31/35/99-55	b.d.	neolit
19.		32/44/99-55	b.d.	neolit
20.		33/36/99-55	b.d.	neolit
21.		34/37/99-55	b.d.	epoka kamienia
22.		35/38/99-55	b.d.	KLP
23.		36/39/99-55	b.d.	KChV / KM
24.		37/40/99-55	b.d.	neolit
25.		38/41/99-55	b.d.	epoka kamienia
26.		39/42/99-55	b.d.	epoka kamienia
27.		40/43/99-55	b.d.	epoka kamienia
28.		278/45/100-55	b.d.	paleolit
29.		279/46/100-55	b.d.	wczesne średniowiecze
30.		280/47/100-55	b.d.	neolit
31.		281/48/100-55	b.d.	epoka kamienia
32.		282/49/100-55	b.d.	KŁ
33.		283/50/100-55	b.d.	neolit
34.		284/51/100-55	b.d.	neolit KLP
35.		285/52/100-55	b.d.	neolit
36.		286/1/100-55	b.d.	neolit epoka brązu wczesne średniowiecze
37.		287/2/100-55	b.d.	neolit KCWR; KLP; KPL; KCP
38.		288/3/100-55	b.d.	neolit KCWR; KLP; KPL; KCP; KCSz; KŁ; KP wczesne średniowiecze średniowiecze nowożytność
39.		289/4/100-55	b.d.	neolit KLP średniowiecze
40.		290/5/100-55	b.d.	epoka kamienia
41.		291/6/100-55	b.d.	epoka kamienia KLP średniowiecze
42.		292/7/100-55	b.d.	epoka kamienia neolit
43.		293/8/100-55	b.d.	neolit KLP; KCP; KŁ; KP średniowiecze
44.		294/9/100-55	b.d.	neolit średniowiecze
45.		295/10/100-55	b.d.	neolit
46.		296/11/100-55	b.d.	neolit
47.		297/12/100-55	b.d.	neolit KLP; KCP; KP
48.		298/13/100-55	b.d.	neolit średniowiecze
49.		299/14/100-55	b.d.	neolit KLP; KPL; KCP; KŁ okres lateński KP wczesne średniowiecze średniowiecze

50.		300/15/100-55	b.d.	KLP; KPL
51.		301/32/100-55	b.d.	średniowiecze
52.		302/33/100-55	b.d.	b.d.
1.	PORĘBA ŁASKOWSKA	16/1/98-56	osada	KCWR / KLP
2.		17/2/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
1.	PRZYBYSŁAWICE	35/1/99-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
2.		36/2/99-56	obozowisko	neolit / wczesny brąz
3.		37/3/99-56	osada	KCWR
4.		38/4/99-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
5.		39/5/99-56	obozowisko	neolit
6.		40/6/99-56	osada osada osada osada śląd osadnictwa	KCWR / KLP KŁ KP wczesne średniowiecze prehistoria
7.		41/7/99-56	osada	neolit / wczesny brąz
8.		42/8/99-56	osada	KLP
9.		43/9/99-56	osada	neolit / wczesny brąz
1.	RZEPLIN	68/1/99-56	osada	KCWR / KLP
2.		69/2/99-56	obozowisko śląd osadnictwa	KPL / KCP nowożytność
3.		70/3/99-56	osada osada	neolit / wczesny brąz późne średniowiecze
4.		71/4/99-56	obozowisko śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz późne średniowiecze
5.		72/5/99-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
6.		73/6/99-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
7.		74/7/99-56	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	neolit późne średniowiecze
8.		75/8/99-56	obozowisko	neolit
9.		76/9/99-56	osada śląd osadnictwa	KCWR / KLP prehistoria
10.		77/10/99-56	osada osada osada osada śląd osadnictwa	KCWR KLP KM neolit późne średniowiecze
11.		78/11/99-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
12.		79/12/99-56	śląd osadnictwa	neolit
13.		80/13/99-56	śląd osadnictwa obozowisko śląd osadnictwa	KCP neolit / wczesny brąz KP
1.	SKAŁA	25/4/98-55	obozowisko	epoka kamienia
2.		26/5/98-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
3.		27/6/98-55	pracownia krz śląd osadnictwa	neolit późny okres lateński
4.		28/7/98-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
5.		29/8/98-55	pracownia krz.	epoka kamienia
6.		30/9/98-55	pracownia krz.	neolit
7.		31/10/98-55	pracownia krz.	neolit
8.		32/12/98-55	pracownia krz.	neolit
9.		33/13/98-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
10.		34/14/98-55	pracownia krz.	wczesny brąz

11.		35/29/98-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
12.		36/30/98-55	obozowisko	epoka kamienia
13.		37/31/98-55	pracownia krz.	epoka kamienia
14.		39/33/98-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
15.		40/34/98-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
16.		41/35/98-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
17.		42/36/98-55	śląd osadnictwa osada	mezolit wczesne średniowiecze
18.		43/37/98-55	śląd osadnictwa	prehistoria późne średniowiecze
19.		208/1/99-55	grodzisko	średniowiecze
20.		209/2/99-55	obozow. jaskiniowe	neolit wczesny brąz późny okres lateński średniowiecze nowożytność
21.		210/3/99-55	osada śląd osadnictwa osada	wczesny brąz średniowiecze
22.		211/11/99-55		neolit
23.		212/15/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
24.		213/16/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
25.		214/17/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
26.		215/18/99-55		epoka kamienia
27.		216/19/99-55	osada śląd osadnictwa	neolit średniowiecze
28.		217/20/99-55	osada śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze
29.		218/21/99-55	osada	średniowiecze
30.		219/22/99-55		prehistoria paleolit KŁ
31.		220/23/99-55	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późny okres wpływu rzymskiego średniowiecze
32.		221/24/99-55	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	neolit epoka kamienia średniowiecze
33.		222/25/99-55	osada osada	neolit epoka kamienia
34.		223/27/99-55	osada	epoka kamienia
35.		224/42/99-55	osada	epoka kamienia
36.		225/43/99-55	osada śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze
37.		226/44/99-55	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze
38.		227/45/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
39.		228/46/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
40.		229/47/99-55	śląd osadnictwa	średniowiecze
41.		230/48/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
42.		231/49/99-55	śląd osadnictwa osada	epoka kamienia średniowiecze
43.		232/50/99-55	śląd osadnictwa	średniowiecze
44.		233/51/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
45.		234/52/99-55	śląd osadnictwa	średniowiecze
46.		235/53/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
47.		236/54/99-55	śląd osadnictwa	średniowiecze

48.		237/55/99-55	śląd osadnictwa	średniowiecze
49.		238/56/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
50.		239/57/99-55	osada osada	neolit średniowiecze
51.		240/58/99-55	śląd osadnictwa	średniowiecze
52.		241/59/99-55	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze
53.		242/60/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
54.		243/61/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
55.		244/62/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
56.		245/63/99-55	osada	epoka kamienia
57.		246/64/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
58.		247/65/99-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
59.		248/66/99-55	osada	paleolit
60.		249/67/99-55	osada osada śląd osadnictwa	KLP późny neolit średniowiecze
61.		250/68/99-55	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze
62.		251/69/99-55	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	neolit średniowiecze
63.		252/70/99-55	śląd osadnictwa	średniowiecze
64.		253/71/99-55	osada śląd osadnictwa	epoka kamienia neolit
65.		54/38/99-56	śląd osadnictwa	neolit lub wczesny brąz
66.		55/39/99-56	śląd osadnictwa	neolit
67.		56/40/99-56	osada śląd osadnictwa	neolit wczesne średniowiecze
68.		57/41/99-56	śląd osadnictwa	neolit lub wczesny brąz
69.		58/72/99-56	osada śląd osadnictwa	neolit lub wczesny brąz epoka brązu
70.		59/26/99-56	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	neolit okres rzymski
1.	SMARDZOWICE	1/8/99-55	b.d.	KKW
2.		2/30/99-55	b.d.	KKW
3.		3/31/99-55	b.d.	KLP późny okres lateński średniowiecze
4.		4/32/99-55	b.d.	epoka kamienia
5.		5/33/99-55	b.d.	epoka kamienia
6.		6/13/99-55	b.d.	epoka kamienia
7.		7/14/99-55	b.d.	epoka kamienia
8.		8/15/99-55	b.d.	epoka kamienia
9.		9/16/99-55	b.d.	epoka kamienia
10.		10/17/99-55	b.d.	epoka kamienia
11.		11/18/99-55	b.d.	epoka kamienia
12.		12/28/99-55	b.d.	epoka kamienia
13.		13/29/99-55	b.d.	epoka kamienia
14.		303/34/100-55	b.d.	neolit
15.		304/35/100-55	b.d.	neolit
16.		305/36/100-55	b.d.	neolit
17.		306/37/100-55	b.d.	mezolit neolit

18.		307/5/100-55	b.d.	epoka kamienia neolit wczesny brąz
19.		308/6/100-55	b.d.	neolit
20.		309/7/100-55	b.d.	b.d.
21.		310/9/100-55	b.d.	neolit KLP; KCP okres lateński
22.		311/10/100-55	b.d.	neolit
23.		312/11/100-55	b.d.	epoka kamienia
24.		313/12/100-55	b.d.	epoka kamienia epoka żelaza
25.		314/19/100-55	b.d.	epoka kamienia
26.		315/20/100-55	b.d.	neolit
27.		316/21/100-55	b.d.	epoka kamienia
28.		317/22/100-55	b.d.	epoka kamienia
29.		318/23/100-55	b.d.	neolit
30.		319/24/100-55	b.d.	epoka kamienia średniowiecze
31.		320/25/100-55	b.d.	epoka kamienia paleolit prehistoria średniowiecze
32.		321/26/100-55	b.d.	KP średniowiecze
33.		322/27/100-55	b.d.	epoka kamienia
34.		38/1/100-56	b.d.	neolit
35.		39/2/100-56	b.d.	neolit
36.		40/3/100-56	b.d.	neolit
37.		41/4/100-56	b.d.	neolit
1.	SOBIESEKI	17/1/98-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
2.		18/2/98-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia
3.		19/3/98-55	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
4.		20/4/98-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia wczesne średniowiecze
5.		21/5/98-55	śląd osadnictwa	epoka kamienia późne średniowiecze
6.		22/6/98-55	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
7.		23/7/98-55	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
8.		24/8/98-55	śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	epoka kamienia wczesne średniowiecze późne średniowiecze
9.		11/13/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
10.		12/14/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
11.		13/15/98-56	śląd osadnictwa	neolit / wczesny brąz
12.		254/9/99-55	b.d.	średniowiecze
13.		255/10/99-55	b.d.	średniowiecze
14.		256/11/99-55	b.d.	średniowiecze
15.		257/12/99-55	b.d.	epoka kamienia średniowiecze
1.	STOKI	66/1/99-56	osada	KCWR / KLP
2.		67/2/99-56	obozowisko	neolit / wczesny brąz
1.	SZCZODRKOWICE	88/1/99-56	obozowisko	neolit
2.		89/2/99-56	śląd osadnictwa	neolit

3.		90/3/99-56	osada	neolit
4.		91/4/99-56	ślad osadnictwa	neolit
5.		92/5/99-56	ślad osadnictwa	neolit
6.		93/6/99-56	osada ślad osadnictwa	KLP nowożytność
7.		94/7/99-56	osada ślad osadnictwa	KLP nowożytność
8.		95/8/99-56	obozowisko ślad osadnictwa	neolit KŁ
9.		96/9/99-56	osada	neolit / wczesny brąz
10.		97/10/99-56	osada osada	neolit średniowiecze
11.		73/4/100-56	b.d.	neolit
12.		83/1/100-56	b.d.	neolit
13.		86/1/100-56	b.d.	neolit
1.	ZAMŁYNIE	18/2/98-56	obozowisko	KCWR / KLP
2.		34/1/99-56	obozowisko ślad osadnictwa	KLP nowożytność
1.	ZIELONKI	42/1/100-56	b.d.	neolit

Słownik do Tab.11.:

- b.d. – brak danych;
- KB – kultura boszacka;
- KChV/KM – kultura Chłopice-Vesele lub kultura mierzanowicka;
- KCP – kultura ceramiki promienistej;
- KCSz – kultura ceramiki sznurowej;
- KCWR – kultura ceramiki wstęgowej rytej;
- KKW – krąg kultur wstęgowych;
- KLP – krąg lendzielsko-półgarni;
- KŁ – kultura łużycka;
- KT – kultura trzciniecka.

7.1.5 KRAJOBRAZ KULTUROWY

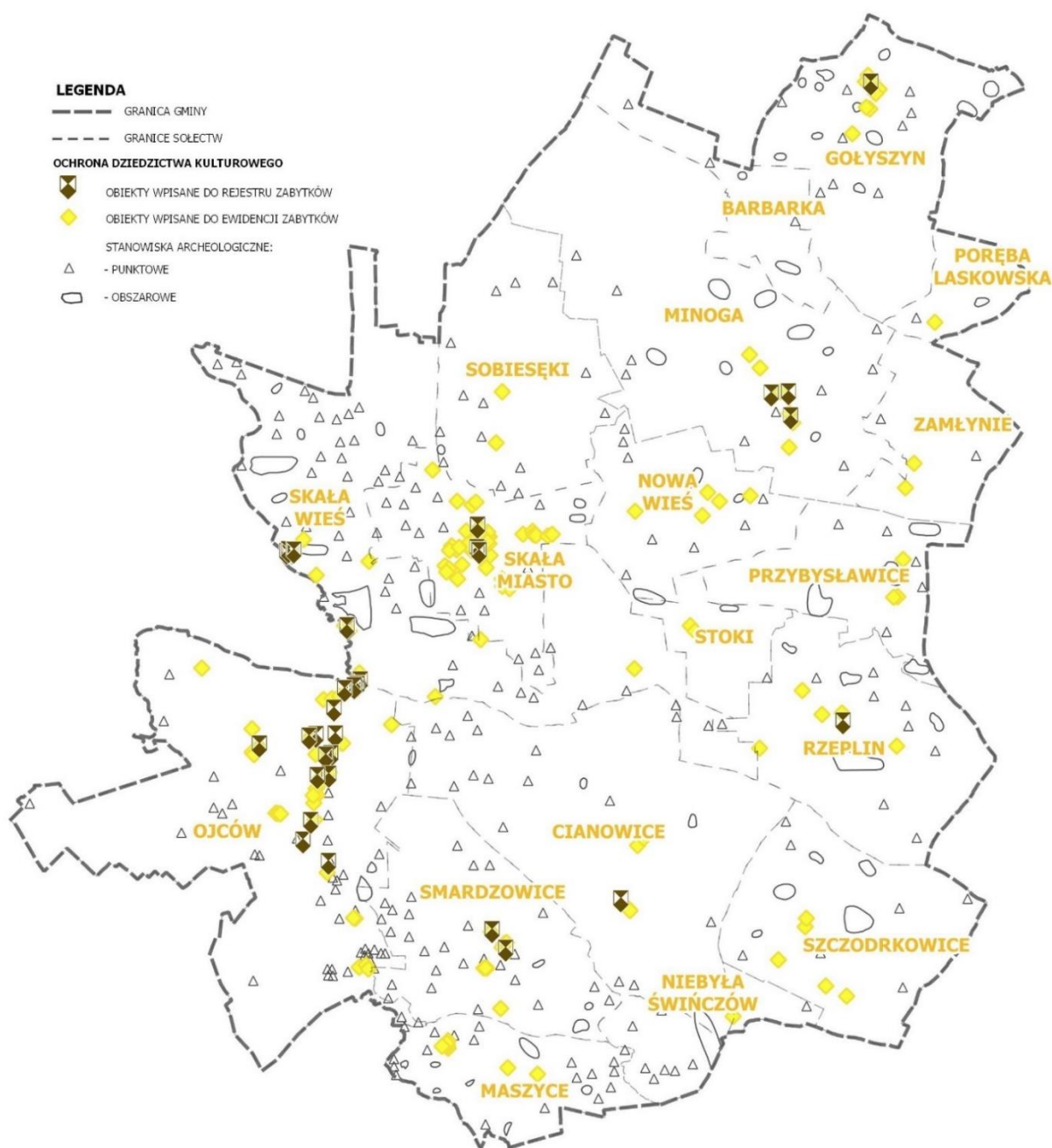
Gmina Skała charakteryzuje się dużą wartością krajobrazu kulturowego, na który składają się:

- mało zniekształcone układy wiejskie, o czytelnym planie, dyspozycji funkcjonalnej i przestrzennej;
- cechy terenów otwartych, między zabudową a granicą lasów o historycznym rysunku rozłogu pól, z zadrzewieniami śródpolnymi;
- pozostałości tradycyjnej zabudowy;
- mała architektura (w tym kaplice, kapliczki).

7.1.6 DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Pod pojęciem dobra kultury współczesnej należy rozumieć niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna. Wśród dóbr kultury współczesnej obszaru gminy wyróżnić można m.in.:

- Pomnik „Zatrzymany orszak” – autorstwa prof. Czesława Dźwigaja
- Pomnik upamiętniający bohaterów walk wyzwoleniczych terenu miasta i gminy Skała
- Figura św. Floriana
- Pomnik bł. Salomei w Skale
- Pomnik św. Jana Pawła II

Ryc. 12 Ochrona dziedzictwa kulturowego w gminie Skala

Źródło: opracowanie własne

7.2 DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ ZABYTKÓW

Analiza stanu ochrony walorów dziedzictwa kulturowego i zachowania cennych obiektów wymusza konieczność eliminowania zagrożeń w postaci degradacji zabytków czy braku zgodności działań lokalnych z ponadlokalnymi. Wskazane jest podjęcie działań zmierzających do efektywnego wykorzystania potencjału gminy w tym zakresie. Głównym uwarunkowaniem rozwoju gminy Skala, wynikającym z potrzeb ochrony wartości kulturowych jest dziedzictwo kulturowe, decydujące o tożsamości gminy, które stanowią:

- obiekty wpisane do rejestru zabytków;
- obiekty wpisane do ewidencji zabytków, obejmujące głównie obiekty regionalnej architektury drewnianej,

- kapliczki i krzyże przydrożne,
- stanowiska archeologiczne,
- krajobraz kulturowy i walory widokowe.

7.3 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z REKOMENDACJI I WNIOSKÓW ZAWARTYCH W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIA PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 4a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w Studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych.

Na podstawie art. 38b ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Zarząd Województwa Małopolskiego przystąpił do sporządzenia projektu audytu krajobrazowego. Do czasu uchwalenia przez sejmik województwa audytu krajobrazowego nie jest możliwe określenie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów z uwzględnieniem rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym, w tym określonych w audycie granic krajobrazów priorytetowych.

W związku z powyższym identyfikacji krajobrazu i form jego ochrony dokonuje się na podstawie wartości krajobrazowych zidentyfikowanych w analizowanych w niniejszym dokumencie uwarunkowaniach.

8 WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA

8.1 SYTUACJA DEMOGRAFICZNA WRAZ Z PROGNOZĄ

Czynniki demograficzne są istotnym uwarunkowaniem mającym wpływ na procesy rozwojowe gminy, decydującym o dynamice i kierunkach jej rozwoju. Tempo przyrostu naturalnego i związane z tym zmiany liczebności populacji w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym to bardzo ważne przesłanki dla gminy przy formowaniu polityki przestrzennej gminy.

Znając stan obecny lokalnej populacji i przyglądając się trendom z przeszłości, władze gminy są w stanie przewidzieć problemy gospodarcze, społeczne czy przestrzenne, z jakimi przyjdzie im się zmierzyć w przyszłości. Już teraz mogą odpowiednio pokierować dynamicznymi procesami urbanizacji w taki sposób, aby zapewnić optymalne zaspokojenie potrzeb ludności lokalnej przy uwzględnieniu zasad zrównoważonego rozwoju.

W 2021 r. (wg stanu na koniec roku) gminę miejsko-wiejską Skała zamieszkiwały ponad 10604 osoby, z czego samo miasto 3794 osoby.

Tab. 12. Liczba mieszkańców gminy Skała w latach 2010-2021 z podziałem na płeć i obszar zamieszkania

	Stan na 31 XII [liczba osób]											
	(część populacji gminy Skała w %)											
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Ogółem	10 030	10 163	10 278	10 354	10 463	10 477	10 519	10 520	10 556	10 579	10 553	10 604
Mężczyźni	5 032	5 105	5 168	5 214	5 296	5 300	5 338	5 328	5 341	5 350	5 335	5 374
	50,2%	50,2%	50,3%	50,4%	50,6%	50,6%	50,7%	50,6%	50,6%	50,6%	50,6%	50,7%
Kobiety	4 998	5 058	5 110	5 140	5 167	5 177	5 181	5 192	5 215	5 229	5 218	5 230
	49,8%	49,8%	49,7%	49,6%	49,4%	49,4%	49,3%	49,4%	49,4%	49,4%	49,4%	49,3%

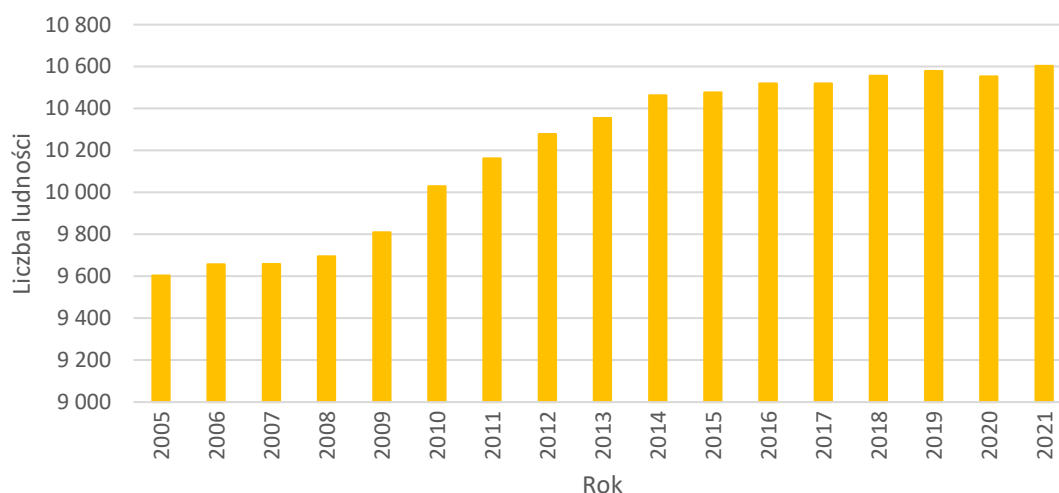
z tego												
Miasto	3 718	3 753	3 744	3 762	3 800	3 786	3 803	3 770	3 803	3 801	3 755	3 794
	37,1%	36,9%	36,4%	36,3%	36,3%	36,1%	36,2%	35,8%	36,0%	35,9%	35,6%	35,8%
Wieś	6 312	6 410	6 534	6 592	6 663	6 691	6 716	6 750	6 753	6 778	6 798	6 810
	62,9%	63,1%	63,6%	63,7%	63,7%	63,9%	63,8%	64,2%	64,0%	64,1%	64,4%	64,2%

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tab. 13. Liczba mieszkańców gminy Skala w latach 1995-2016 z podziałem na płeć

ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
LICZBA LUDNOŚCI	9 604	9 657	9 659	9 695	9 809	10 030	10 163	10 278	10 354	10 463	10 477	10 519	10 520	10 556	10 579	10 553	10 604
MĘŻCZYŹNI	4 808	4 844	4 865	4 880	4 927	5 032	5 105	5 168	5 214	5 296	5 300	5 338	5 328	5 341	5 350	5 335	5 374
KOBIETY	4 796	4 813	4 794	4 815	4 882	4 998	5 058	5 110	5 140	5 167	5 177	5 181	5 192	5 215	5 229	5 218	5 230

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres 2. Dynamika zmian liczby mieszkańców gminy Skala w latach 2005-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych udostępnianych przez GUS, w okresie od 2005 roku do 2021 roku liczba mieszkańców zwiększyła się o 1000 osób, z czego 566 to mężczyźni, a 434 to kobiety. Z danych zamieszczonych w tab. 12 wynika, że więcej osób przybyło na terenie gminy, niż w samym mieście. Można wnioskować, że trend ten zostanie utrzymany i liczba ludności będzie wzrastać. Na tej podstawie zakłada się, że na obszarze gminy niezbędne będzie wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod mieszkalnictwo oraz zapewnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej, która pozwoli zaspokoić potrzeby obecnych i przyszłych mieszkańców gminy.

Na liczbę urodzeń wpływa dzietność kobiet, która jest wypadkową wzorców kulturowych, zamożności społeczeństwa, a także ilości zawieranych małżeństw i polityki społecznej państwa. Powszechnie znana jest zależność, która polega na tym, że im bogatsze jest społeczeństwo, tym mniejsza liczba urodzeń. Natomiast liczbę zgonów kształtuje struktura wiekowa i jakość życia, tj. ochrona

zdrowia, opieka społeczna, poziom życia. Przyrost naturalny wynika z relacji pomiędzy tymi wartościami.

Tab. 14. Ruch naturalny ludności gminy Skała w latach 2010-2021 z podziałem na płeć i obszar zamieszkania

ruch naturalny ludności												
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
miasto												
urodzenia żywe	44	42	46	44	55	36	42	49	39	32	36	33
zgony	44	28	42	41	27	34	29	51	36	33	37	44
przyrost naturalny	0	14	4	3	28	2	16	-2	3	-1	-1	-11
obszar wiejski												
urodzenia żywe	90	72	58	81	75	52	59	66	52	68	68	55
zgony	85	66	79	65	66	58	71	80	83	62	81	70
przyrost naturalny	5	6	-21	16	9	-6	-12	-14	-31	6	-13	-15
cała gmina												
urodzenia żywe	134	114	104	125	130	88	101	115	91	100	104	88
zgony	129	94	121	106	93	92	97	131	119	95	118	114
przyrost naturalny	5	20	-17	19	37	-4	4	-16	-28	5	-14	-26

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wśród czynników w istotnym stopniu określających dynamikę procesów demograficznych na obszarze gminy, ważną rolę odgrywa przyrost naturalny ludności. W powyższej tabeli przedstawiono ruch naturalny ludności. Wynika z niej, że na przestrzeni ostatnich lat wielkość przyrostu naturalnego w obszarze wiejskim ulega dużym wahaniom z tendencją spadkową, zaś w mieście w kształtuje się na podobnym poziomie, także z tendencją spadkową.

Kolejnym czynnikiem kształtującym dynamikę procesów demograficznych jest migracja ludności. Zameldowania oraz wymeldowania na terenie gminy Skała przedstawia poniższa tabela. Widać na niej powolny wzrost liczby zameldowań w ostatnich latach, nieco mniejszy niż na początku poprzedniego dziesięciolecia. Niestety zaobserwowano również wzrost liczby wymeldowań. Pomimo tego saldo migracji cały czas jest dodatnie na przestrzeni ostatnich lat. Może to być spowodowane bardzo wysoką atrakcyjnością terenu gminy Skała na mieszkalnictwo, ze względu na walory przyrodnicze oraz bliskość Krakowa.

Tab. 15. Migracje ludności w gminie Skała w latach 2010-2021 wg typu i kierunku.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014r.	2015r.	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.
zameldowania ogółem	167	162	189	156	151	brak danych	88	126	123	129	115	130
zameldowania z miast	127	117	150	105	100	88	48	82	77	86	67	76
zameldowania ze wsi	38	43	36	50	46	41	40	43	45	38	47	53
zameldowania z zagranicy	2	2	3	1	5	brak danych	0	1	1	5	1	1
wymeldowania ogółem	62	49	59	75	88	brak danych	55	83	109	106	91	89

saldo migracji	105	113	130	81	63	brak danych	33	43	14	23	24	41
----------------	-----	-----	-----	----	----	-------------	----	----	----	----	----	----

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W gminie Skała struktura wiekowa ludności w aspekcie produkcyjnym utrzymuje się na ustabilizowanym poziomie z delikatnym trendem spadkowym ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Wyraźny i systematyczny trend zwyżkowy na przestrzeni ostatnich lat notuje się w grupie ludzi w wieku poprodukcyjnym. W latach 2012-2016 najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku 30-34 lat, jednak od 2017 roku najwięcej osób jest w grupie wiekowej 35-39 lat.

Tab. 16. Liczba ludności wg ekonomicznych grup wieku w gminie Skała w latach 2010-2021.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1 717	1 727	1 734	1 737	1 787	1 755	1 777	1 788	1 778	1 778	1 761	1 725
Ludność w wieku produkcyjnym	6 673	6 746	6 816	6 842	6 869	6 868	6 846	6 785	6 776	6 730	6 692	6 725
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1 640	1 690	1 728	1 775	1 807	1 854	1 896	1 947	2 002	2 071	2 100	2 154

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tab. 17. Liczba ludności wg grup wieku w gminie Skała w latach 2010-2021.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0-4	597	632	634	613	632	568	545	549	523	489	511	489
5-9	525	526	552	588	622	644	677	671	643	648	590	551
10-14	595	569	548	536	533	543	555	568	612	641	660	685
15-19	619	621	598	599	585	613	580	550	573	576	533	589
20-24	734	730	757	722	686	641	637	612	611	602	612	586
25-29	856	850	827	803	781	782	770	773	725	680	627	648
30-34	802	819	862	912	926	897	868	829	791	766	771	747
35-39	731	767	797	788	808	841	866	886	920	915	896	881
40-44	621	645	670	727	758	777	798	808	808	831	861	865
45-49	635	610	611	615	631	629	656	691	738	758	779	802
50-54	694	703	675	644	639	650	622	614	615	625	632	660
55-59	716	718	716	712	708	686	688	665	638	629	642	615
60-64	522	575	614	643	674	690	688	694	691	681	664	667
65-69	355	369	402	449	467	490	539	577	595	637	650	642
70-74	311	310	296	299	310	317	328	357	403	417	442	492
75-79	275	270	259	256	261	273	266	249	238	249	267	278
80-84	256	253	266	243	229	210	203	195	193	193	190	193
85 i więcej	186	196	194	205	213	226	233	232	239	242	226	214

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W gminie Skała przyrost naturalny w ostatnich latach częściej jest na ujemnym poziomie. Na wzrost liczby mieszkańców gminy wpływa przede wszystkim dodatnie saldo migracji. Występuje zjawisko starzenia się ludności gminy. Pomimo tego, że migracja ze wsi do miast jest obecnie znacznie trudniejsza ze względu na problemy ze znalezieniem pracy i stosunkowo wysokie ceny kupna oraz wynajmu mieszkań, nadal jest to ważne zjawisko dla kształtowania liczby mieszkańców gminy.

Rozwój zaludnienia, a w ślad za tym zmiany w cechach demograficznych populacji gminy, kształtowane będą zarówno dynamiką napływu ludności z zewnątrz, jak i przyrostem naturalnym. Dynamika napływu ludności z zewnątrz warunkowana będzie dynamiką rozwoju mieszkalnictwa

przyrostem zasobów mieszkaniowych z uwzględnieniem poprawy standardów mieszkaniowych oraz tworzenia nowych miejsc pracy.

W celu zachowania pozytywnych tendencji demograficznych należy podejmować działania mające na celu wzrost atrakcyjności osadniczej gminy, z których najważniejsze to:

- zapewnienie zróżnicowanej i dopasowanej do potrzeb inwestorów oferty nowych terenów mieszkaniowych;
- zwiększenie liczby miejsc pracy dla mieszkańców;
- poprawę dostępności komunikacyjnej ważnych ośrodków miejskich (zwłaszcza Krakowa);
- zapewniających mieszkańcom miejsca pracy oraz usługi wyższego rzędu;
- zapewnienie dostępu do usług podstawowych;
- ochronę wartości przyrodniczych i krajobrazowych gminy i budowanie jej wizerunku jako miejsca, w którym się przyjemnie mieszka.

8.2 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

8.2.1 ROLNICTWO

Okolo 65% obszaru Gminy Skala zaliczone zostało do Regionu Jerzmanowskiego – charakteryzującego się glebami brunatnymi i pseudobielicowymi, gdzie przeważają grunty orne nad użytkami zielonymi (warunki agroklimatyczne sprzyjają uprawie roślin pastewnych oraz zbóż jarych). Pozostała część gminy została zaliczona do Regionu Iwanowickiego – odznaczającego się dominacją gleb brunatnych z tym, iż warunki agroklimatyczne preferują uprawy 4 podstawowych zbóż i ziemniaków. Na obszarze gminy dominują gleby dobre, stanowiące - ok. 80% gruntów ornych, gleby średnie zajmują 18%, natomiast gleby słabe-ok. 2% gruntów ornych. Wśród upraw dominuje pszenica i ziemniaki, a także jęczmień, owies oraz buraki pastewne. Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują owoce miękkie tj. truskawka, malina, porzeczka. Stanowią one ważną pozycję w dochodach wielu gospodarstw w gminie. W gospodarstwach indywidualnych, które cechuje duże rozdrobnienie, hoduje się trzodę chlewną i nieliczne bydło. Dominującym sektorem w gospodarce rolnej jest sektor indywidualny, a liczba gospodarstw rolnych wynosi ok. 1700. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego to ponad 3ha.

8.2.2 GOSPODARKA LEŚNA

Gmina nie odznacza się dużą lesistością, lasy zajmują około 21,00 % powierzchni. Pozostają one pod nadzorem Nadleśnictwa Miechów. Największe obszary leśne znajdują się we wsiach: Ojców – gdzie znajduje się Ojcowski Park Narodowy, Minoga, Barbarka i Gołyszyn.

Lasy i leśnictwo stanowią cenne przyrodniczo i gospodarczego dziedziny społeczno-gospodarczą gminy. Zespoły leśne obfitują w pożytki leśne takie jak: drewno, runo leśne, pożytki pszczelarskie, łowiectwo itp., oraz dziedziny pokrewne bazujące na tych bogactwach: turystyka czy rekreacja.

Z racji niewielkiej ilości zalesień od 2019 roku znacznie ograniczono pozyskiwanie drewna z lasów państwowych jak i prywatnych.

Tab. 18. Powierzchnia gruntów leśnych w podziale na prywatne i gminne w gminie Skala w latach 2010-2020.

Lasy Prywatne i gminne												
Powierzchnia gruntów leśnych												
	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

las ogółem	ha	174,70	174,70	180,70	127,70	127,70	127,70	127,70	126,70	127,70	126,70	126,70
grunty leśne prywatne ogółem	ha	132,00	132,00	138,00	85,00	85,00	85,00	85,00	84,00	85,00	84,00	84,00
grunty leśne prywatne osób fizycznych	ha	124,00	124,00	105,00	77,00	77,00	77,00	77,00	77,00	77,00	76,00	76,00
grunty leśne gminne ogółem	ha	42,70	42,70	42,70	42,70	42,70	42,70	42,70	42,70	42,70	42,70	42,70

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tab. 19. Pozyskanie drewna w gminie Skala w latach 2010-2020.

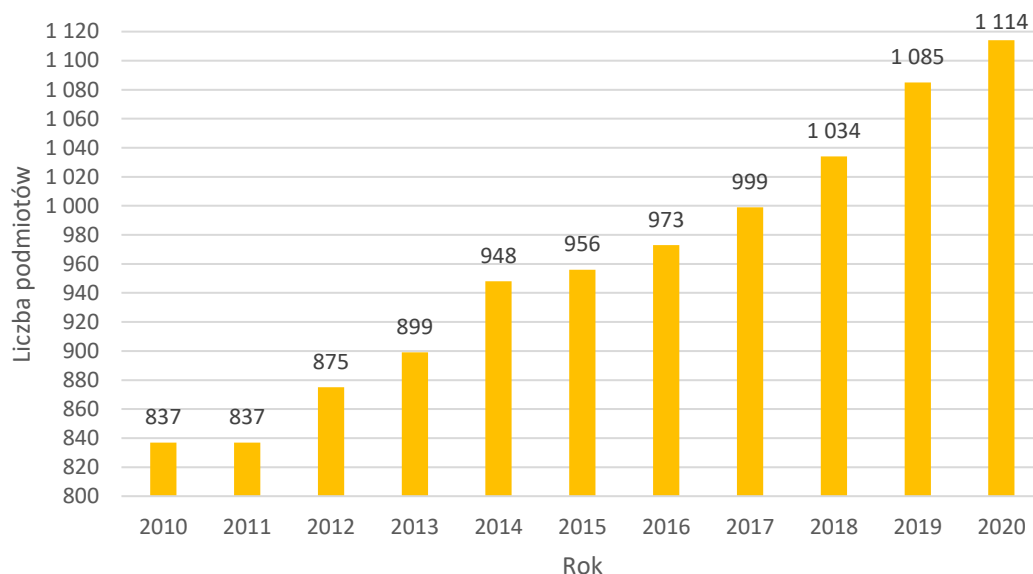
Pozyskanie drewna (grubizny)												
	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	m3	82	75	69	79	38	72	75	43	39	0	6
las prywatne	m3	19	47	33	44	2	43	40	43	39	0	6
las gminne	m3	63	28	36	35	36	29	35	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

8.2.3 DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Gmina Skala jest gminą rolniczo – turystyczną. Duży odsetek czynnych zawodowo mieszkańców zatrudnionych jest w rolnictwie. Na terenie Gminy Skala przeważają grunty orne III klasy (zwłaszcza gleby brunatne i rędziny) i stanowią one prawie 80% pól uprawnych. Wśród upraw dominuje pszenica i ziemniaki, a także jęczmień, owies oraz buraki pastewne. Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują owoce miękkie tj. truskawka, malina, porzeczka. Stanowią one ważną pozycję w dochodach wielu gospodarstw w gminie. W gospodarstwach indywidualnych, które cechuje duże rozdrobnienie, hoduje się trzodę chlewną i nieliczne bydło. Dominującym sektorem w gospodarce rolnej jest sektor indywidualny, a liczba gospodarstw rolnych wynosi ok. 1 782. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego – ponad 3 ha.

W Gminie Skala w latach 2010-2020 wykazywany jest dodatni trend w liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON. W 2020 roku w sektorze publicznym i prywatnym działało 1114 podmiotów.

Wykres 3 Zarejestrowane podmioty gospodarcze w rejestrze REGON

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

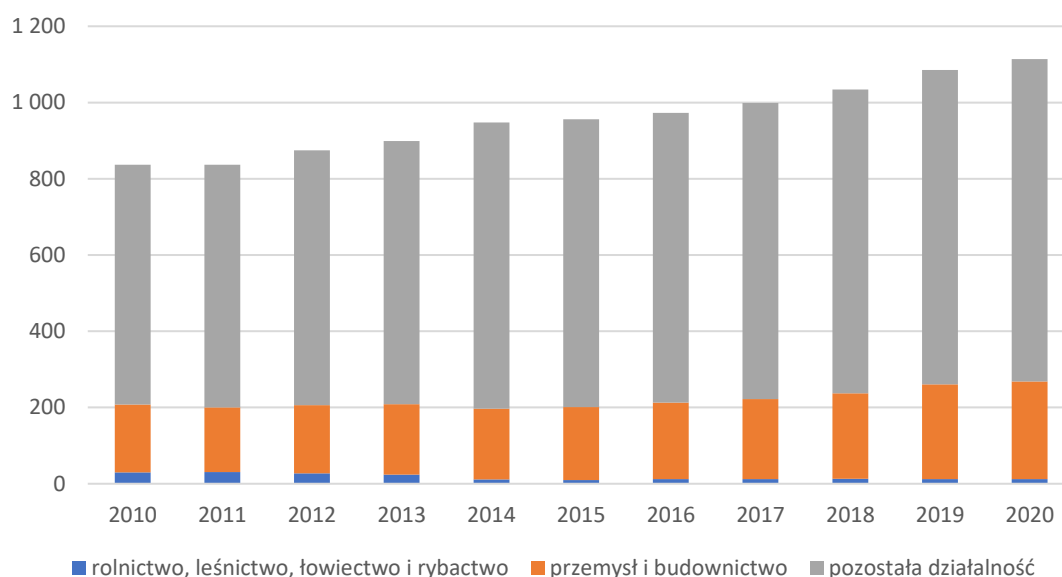
W przeważającej ilości struktura podmiotów gospodarczych na terenie gminy jest zdominowana przez sektor prywatny. Udział sektora prywatnego w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych kształtuje się poziomem 97% - 98% w latach 2010-2020.

Tab. 20. Podmioty gospodarcze na terenie gminy Skąpa w latach 2010-2020.

Podmioty wg sektorów własnościowych											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
podmioty gospodarki narodowej ogółem	837	837	875	899	948	956	973	999	1 034	1 085	1 114
sektor publiczny - ogółem	21	22	21	21	22	23	23	24	23	23	24
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	18	18	17	17	18	19	19	20	19	19	19
sektor prywatny - ogółem	816	815	854	878	926	932	945	968	1 002	1 056	1 084
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	698	694	733	752	787	794	801	820	844	887	906
sektor prywatny - spółki handlowe	20	20	17	18	24	26	28	31	31	41	46
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	2	2	2	2	2	2	1	1	2
sektor prywatny - spółdzielnie	4	4	3	3	3	3	3	3	3	2	2
sektor prywatny - fundacje	2	3	3	3	3	5	5	5	5	5	8
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	28	30	30	32	33	34	35	38	36	36	37
Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	837	837	875	899	948	956	973	999	1 034	1 085	1 114
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	30	31	27	24	11	10	12	12	13	12	12
przemysł i budownictwo	178	169	179	185	186	191	201	210	224	249	256
pozostała działalność	629	637	669	690	751	755	760	777	797	824	846
Podmioty gospodarki narodowej wg formy prawnej											

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Spółdzielnie ogółem	-	-	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Spółki handlowe ogółem	-	-	17	18	24	26	32	37	39	46	51
Spółki cywilne ogółem	-	-	51	52	53	51	52	51	49	49	50
Podmioty nowo zarejestrowane wg sektorów własnościowych											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
podmioty gospodarki narodowej ogółem	93	74	77	60	96	77	101	77	101	97	70
sektor publiczny - ogółem	0	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1
sektor prywatny - ogółem	93	73	77	60	95	74	96	72	91	92	63
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	90	67	73	55	83	73	86	66	75	87	60
sektor prywatny - spółki handlowe	0	0	1	2	4	0	1	0	0	1	0
sektor prywatny - fundacje	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	0	2	0	1	0	1	3	3	1	1	1
Podmioty nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	93	74	77	60	96	77	101	77	101	97	70
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	1	1	0	1	0	2	0	1	1	0
przemysł i budownictwo	15	19	22	14	14	18	24	14	27	35	17
pozostała działalność	78	54	54	46	81	59	75	63	73	61	53

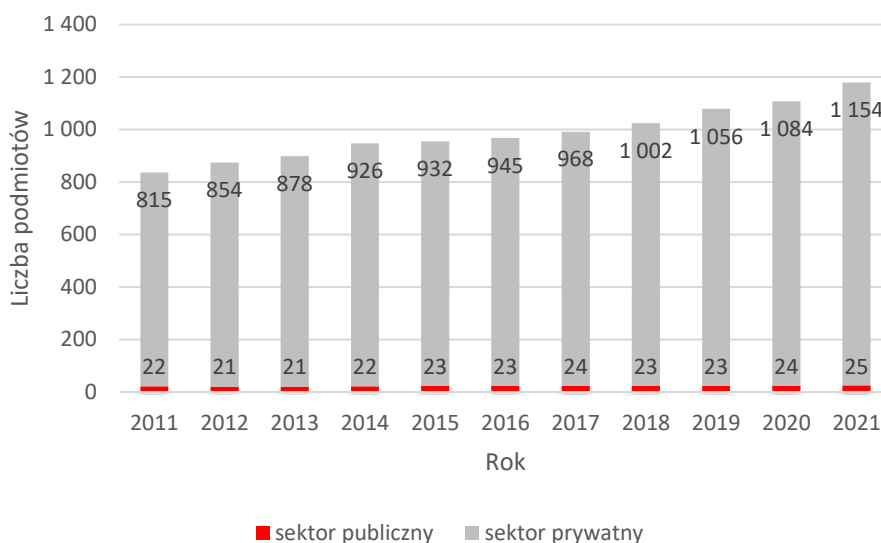
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 4 Podmioty gospodarcze w gminie Skala w latach 2010-2020 według grup rodzajów działalności

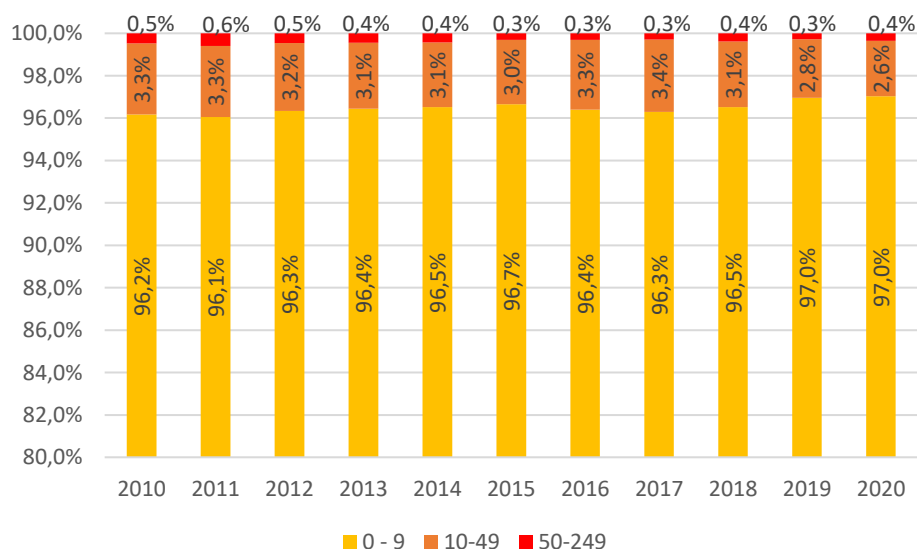
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2021 w gminie było 1187 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 25 podmioty to sektor publiczny, a 1154 sektor prywatny. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 967 w roku 2021, stanowią tu znaczny udział. Na obszarze gminy Skala w 2016 roku zarejestrowano 113 nowych podmiotów gospodarczych. Jest to najwyższa liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w ciągu lat 2010-2021.

Wykres 5 Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednostki administracyjne, które cechują się dużą ilością małych i średnich przedsiębiorstw są w znacznie mniejszym stopniu narażone na wystąpienie kryzysu i ryzyko gwałtownego wzrostu bezrobocia, które może być wynikiem redukcji zatrudnienia czy też likwidacji jednego lub kilku dużych zakładów pracy. W 2020 roku w omawianej gminie zdecydowana większość podmiotów gospodarczych zatrudniała do 9 pracowników (97%). 2,6% podmiotów zatrudniało od 10 do 49 pracowników, a 0,4% od 50-249 pracowników. W 2020 r. na terenie miasta i gminy nie funkcjonował żaden podmiot gospodarczy zatrudniający więcej niż 250 osób.

Wykres 6 Zatrudnienie w małych, średnich i dużych przedsiębiorstwach na terenie gminy Skala
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

8.3 RYNEK PRACY

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, bezrobocie rejestrowane w gminie Skala wynosiło w 2020 roku 3,8%, co oznacza, że na terenie gminy zarejestrowanych było 242 bezrobotnych. W roku 2020 zatrudnionych było 989 mieszkańców gminy, co daje 94 pracujących na 1000 osób.

Tab. 21. *Zatrudnieni i bezrobotni w gminie Skala w latach 2010 – 2020.*

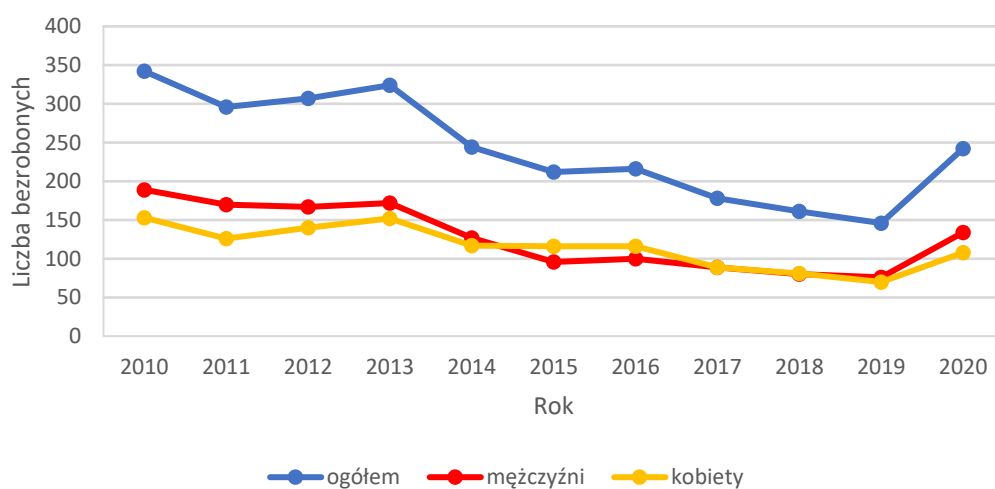
Bezrobotni zarejestrowani wg płci												
	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	osoba	342	296	307	324	244	212	216	178	161	146	242
mężczyźni	osoba	189	170	167	172	127	96	100	89	80	76	134
kobiety	osoba	153	126	140	152	117	116	116	89	81	70	108
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci												
ogółem	%	5,4	4,6	4,8	5,0	3,7	3,3	3,3	2,8	2,5	2,3	3,8
mężczyźni	%	5,6	5,0	4,8	4,9	3,6	2,7	2,8	2,5	2,3	2,2	3,9
kobiety	%	5,2	4,3	4,7	5,1	3,9	3,9	3,9	3,0	2,7	2,4	3,6
Pracujący wg płci												
ogółem	osoba	844	877	855	1 041	1 081	877	909	951	938	961	989
mężczyźni	osoba	344	362	363	468	483	321	316	340	354	362	352
kobiety	osoba	500	515	492	573	598	556	593	611	584	599	637
Pracujący na 1000 ludności												
ogółem	osoba	84	86	83	101	103	84	86	90	89	91	94

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tab. 22 *Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie małopolskim oraz w podregionach województwa małopolskiego i powiecie krakowskim w latach 2015 - 2021*

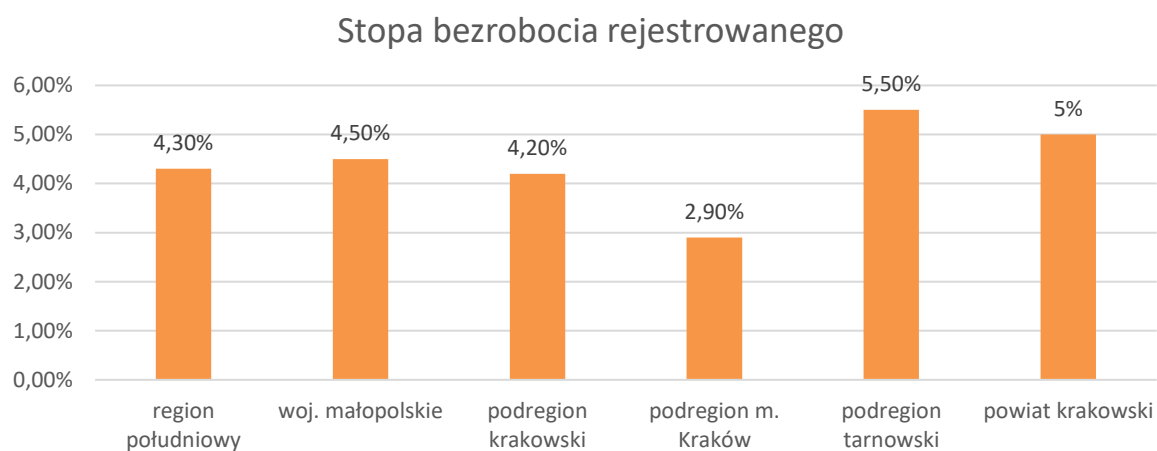
Jednostka terytorialna	stopa bezrobocia rejestrowanego [%]						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Polska	9,7	8,2	6,6	5,8	5,2	6,3	5,4
Region południowy	8,2	6,6	5,2	4,5	3,8	5,1	4,3
woj. małopolskie	8,3	6,6	5,3	4,7	4,1	5,3	4,5
Podregion 20 - krakowski	7,3	6,0	4,7	4,2	3,4	4,8	4,2
Podregion 21 - m. Kraków	4,4	3,5	2,7	2,3	2,0	3,1	2,9
Podregion 24 - tarnowski	10,9	9,1	7,7	6,7	5,6	6,7	5,5
Powiat krakowski	6,5	5,7	4,6	4,3	3,7	5,3	5,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres 7. *Bezrobotni w gminie Skala w latach 2010-2021*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego mówią, że w 2021 roku stopa bezrobocia w powiecie krakowskim wynosiła 5% oraz 4,5% w województwie małopolskim (wykres.7).

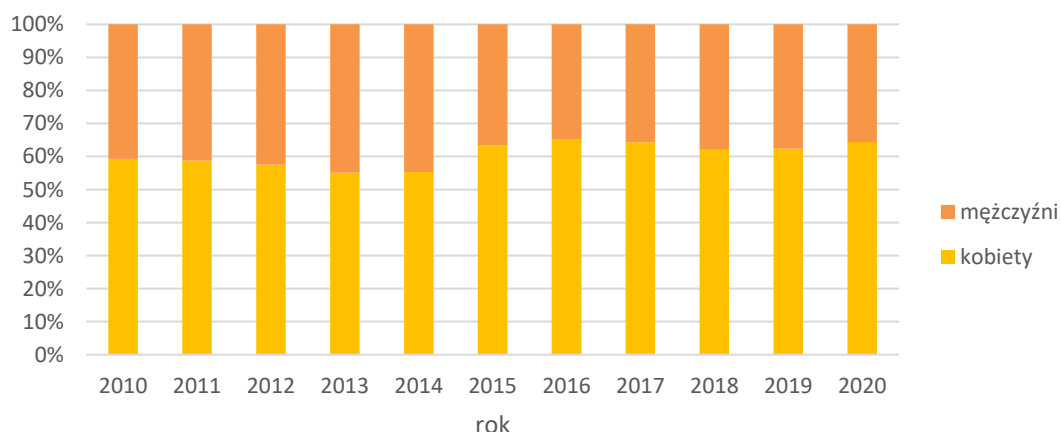

Wykres 8. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W liczbach bezwzględnych liczba bezrobotnych w latach 2010-2020 na terenie Miasta i Gminy Skąpa spadła o 100 osób (z poziomu 342 osób bezrobotnych w roku 2010 do 242 osób w roku 2020). W rozbięciu na płeć spadki osób bezrobotnych są wyrównane tj. liczba bezrobotnych mężczyzn spadła o 55, natomiast liczba bezrobotnych kobiet spadła o 45 osób. W porównaniu z rokiem 2019, liczba bezrobotnych w 2020 roku znacznie wzrosła (o 96 osób) do czego niewątpliwie przyczyniła się pandemia covid-19.

W latach 2010-2020 zaobserwować można nieznaczne wahania udziałów poszczególnych płci w ogólnej liczbie bezrobotnych, jednak z zauważalną przewagą mężczyzn.

Wykres 9 Procentowy udział bezrobotnych w gminie Skąpa w latach 2010-2020 w rozbięciu na płeć

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
miasto	5 370	5 402	5 417	5 453	5 500	5 536	5 542	5 578	5 638	5 689	5 713
obszar wiejski	8 682	8 854	9 049	9 226	9 342	9 478	9 572	9 739	9 918	10 010	10 098
Razem	14 052	14 256	14 466	14 679	14 842	15 014	15 114	15 317	15 556	15 699	15 811

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Mieszkalnictwo na terenie gminy Skała rozwija się najszybciej w miejscowościach: Cianowice Duże, Skała i Rzeplin.

O dalszym rozwoju mieszkalnictwa w gminie Skała będzie decydował rynek, tj. popyt i podaż. Istotne znaczenie będzie miało przygotowanie (w tym planistyczne) odpowiednio atrakcyjnych terenów dla zabudowy mieszkaniowej, wyznaczonych m.in. w niniejszym Studium. W związku z dodatnim saldem migracji przewiduje się kolejny przyrost zasobów mieszkaniowych. W przypadku gminy Skała, której część obszaru stanowi Ojcowski Park Narodowy oraz jego otulina, istotnym problemem jest pogodzenie funkcji mieszkaniowej z zasobami środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu.

Działania samorządu lokalnego powinny zmierzać w kierunku dalszej poprawy warunków zamieszkania w gminie. Dotyczy to zarówno polepszenia wskaźników, jak i standardów, poprzez wyposażenie zabudowy mieszkaniowej w niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej.

8.5 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

8.5.1 EDUKACJA I WYCHOWANIE

Na obszarze gminy Skała oprócz 10 placówek wychowania i oświaty wymienionych w tabeli nr 36, na terenie Skały działa m.in. Ośrodek Doskonalenia Kadr Technicznych, Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna powiatu krakowskiego – Filia w Skale.

Tab. 24. Placówki Wychowania i Oświaty w gminie Skała w 2022 roku.

rodzaj placówki	nazwa	adres	miejscowość
przedszkole	Przedszkole Samorządowe im. Hanny Zdzitowieckiej w Skale	ul. Topolowa 16	Skała
	Przedszkole Niepubliczne Poziomka	ul. Bohaterów Września 9	Skała
szkoła podstawowa	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Władysława Łokietka w Skale	ul. Topolowa 25	Skała
	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Błogosławionej Salomei w Skale	ul. Ks. Stanisława Połętka 32	Skała
	Szkoła Podstawowa im. Stulecia Odzyskania Niepodległości w Minodze	Minoga 12	Minoga
	Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Cianowicach	Szkolna 30	Cianowice
	Szkoła Podstawowa im. Jama Brzechwy w Szczodrkowicach	Szczodrkowice 3	Szczodrkowice
	Szkoła Podstawowa w Smardzowicach	Szkolna 15	Smardzowice
ponadgimnazjalne	Zespół Szkół i Placówek Oświatowych w Skale	ul. Ks. Stanisława Połętka 30	Skała

	Niepubliczne Centrum Kształcenia Ustawicznego SPD Szkolenia	Szczodrkowice 3	Szczodrkowice
--	---	-----------------	---------------

Źródło: Rejestr szkół i placówek oświatowych - rspo.gov.pl – czerwiec 2022

Tab. 25. Zestawienie liczby ośrodków edukacyjnych, liczby dzieci/uczniów oraz miejsc w placówkach w gminie Skała w latach 2010-2020)

przedszkola											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Placówki wychowania przedszkolnego	6	6	7	8	8	8	8	8	9	9	8
oddziały	12	14	15	17	19	18	19	20	20	22	21
miejsca	145	145	165	182	179	179	187	187	187	185	-
Dzieci	269	300	339	352	398	362	393	408	406	400	417
szkoły podstawowe											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	5	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6
oddziały w szkołach	39	39	38	39	40	43	43	50	56	56	57
Uczniowie	577	568	571	572	611	679	660	755	873	886	922

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) do powyższych placówek przedszkolnych w 2020 roku uczęszczało 417 dzieci. W latach 2010 - 2020 liczba dzieci uczęszczających do przedszkola w gminie Skała wzrosła w sposób znaczący - od 269 do 417. Wpływ na liczbę dzieci uczęszczających do przedszkoli może mieć fakt, iż coraz więcej kobiet decyduje się o wcześniejszym powrocie do pracy.

Na obszarze gminy działa pięć szkół podstawowych – w Skale, Minodze, Cianowicach, Szczodrkowicach oraz Smardzowicach. Według danych GUS, w 2020 roku do szkół podstawowych łącznie uczęszczało 922 uczniów.

W mieście Skała funkcjonuje Zespół Szkół i Placówek Oświatowych, w którym znajdują się:

1. Liceum Ogólnokształcące dla młodzieży z Internatem z Filią Internatu z siedzibą w Łazach, o profilach:

- wojskowo-policyjnym,
- wojskowym – oddział przygotowania wojskowego
- strażacko-ratowniczym,
- humanistycznym,
- biologiczno-chemicznym,

2. technikum, o profilach:

- technik informatyk,
- technik logistyk,
- technik spedytor,
- technik organizacji turystyki;

3. Trzyletnia Branżowa Szkoła I stopnia.

4. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych;

5. Szkoła Policealna dla Dorosłych;

6. Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Skale z Filią Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Skale z siedzibą w Łazach.

8.5.2 KULTURA, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE ORAZ INICJATYWY SPOŁECZNE

W 2022 roku gmina Skała posiada na swym terenie 3 placówki biblioteczne tzn. Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną w Skale z dwoma filiami wiejskimi w Minodze i Smardzowicach.

Pozostałe placówki kultury:

- Dom Kultury w Skale,
- Muzeum Ojcowskiego Parku Narodowego im. prof. W. Szafera w Ojcowie,
- Hala Widowiskowo-Sportowa w Skale,
- Świetlice OSP w terenach wiejskich gminy,
- Obiekty sakralne - kościoły i kaplice - 6 obiektów.

Najważniejszą rolę kulturalną w gminie Skała odgrywa Dom Kultury w Skale. Prowadzi on szeroką działalność, m.in.: naukę gry na instrumentach muzycznych, naukę języków obcych, koła zainteresowań, organizuje imprezy regionalne, prowadzi działalność turystyczną. Ponadto w Domu Kultury znajduje się redakcja „Kroniki Gmin i Miasta Skała” - lokalnej gazety dwóch gmin Sułoszowa i Skała.

Działalność kulturalną prowadzą również filie biblioteczne w Minodze i Smardzowicach. Na terenie gminy zlokalizowane jest Muzeum im. prof. W. Szafera w Ojcowie będące placówką Ojcowskiego Parku Narodowego. Uzupełniającą rolę bazy lokalowej w zakresie kultury, pełnią sale wielofunkcyjne w OSP.

Dom Kultury w Skale świadczy usług w zakresie:

- wynajmu sali konferencyjnej dla 50-60 osób,
- organizacji i nagłaśniania imprez oraz koncertów,
- wynajmu sprzętów (stoły, ławy) i strojów krakowskich.

Do obiektów kultury zalicza się również obiekty sakralne - kościoły, kaplice, a mianowicie:

- Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja w Skale,
- Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Różańcowej w Smardzowicach,
- Kaplica katechetyczna p.w. Miłosierdzia Bożego w Szczodrkowicach,
- Kaplica p.w. Józefa Robotnika tzw. kaplica na wodzie w Ojcowie,
- Kościół parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Minodze,
- Zespół Kościoła Pielgrzymkowego - obecnie filia pw. Wniebowzięcia NMP w Skale Grodzisku.

8.5.3 SPORT, REKREACJA, TURYSTYKA

Na obszarze gminy Skała funkcjonują następujące obiekty sportowe:

- Hala Widowiskowo - Sportowa w Skale,
- stadion miejski w Skale,
- boisko sportowe "Orlik" w Skale,
- kompleks sportowo-rekreacyjny w Cianowicach
- stadion LKS " Maszycanka" Maszyce w Smardzowicach
- kompleks sportowo-rekreacyjny w Rzeplinie
- Otwarte Strefy Aktywności
- a) przy ul. Topolowej 25 w Skale

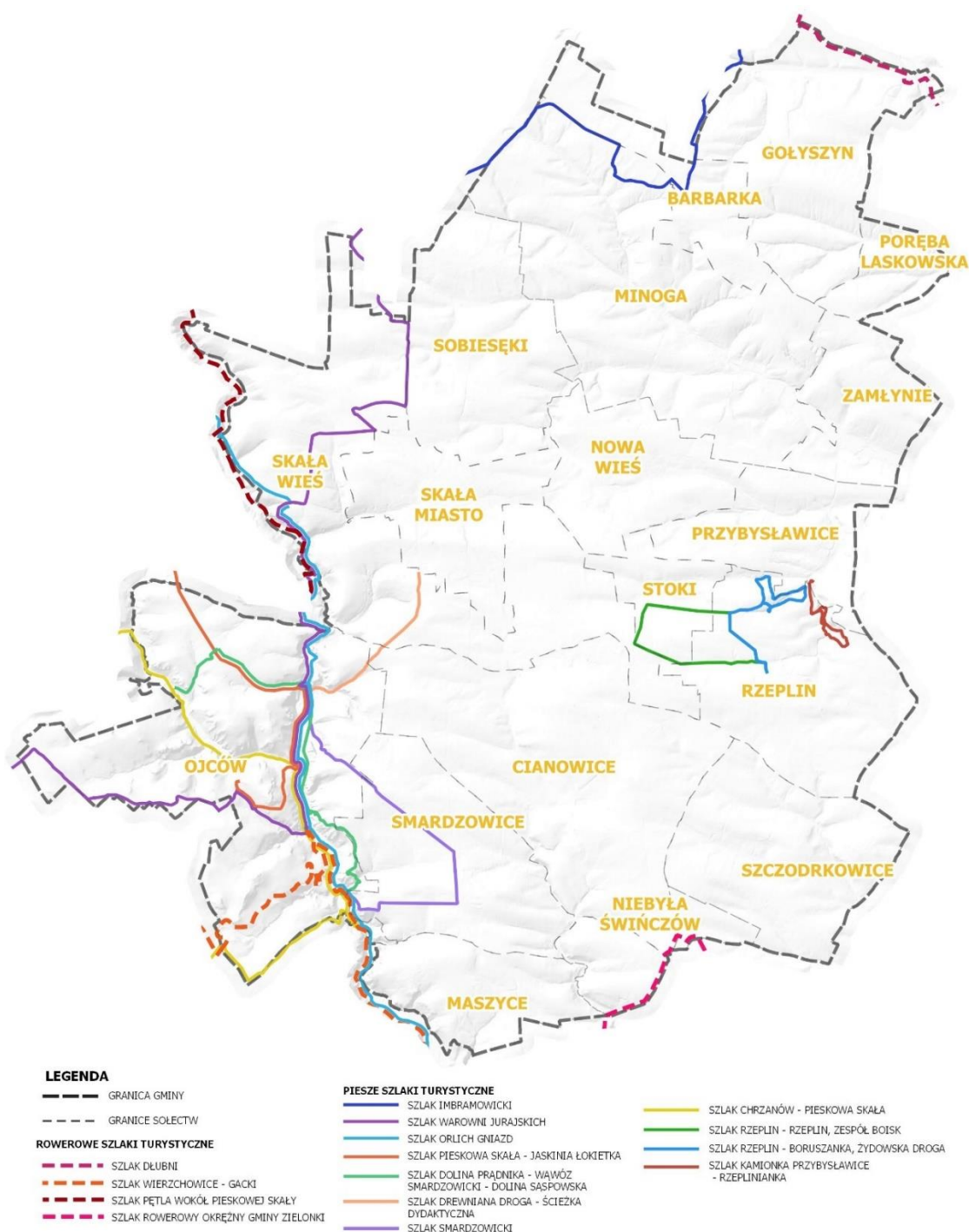
- b) przy ul. Bohaterów Września 42 w Skale
- c) Cianowice - przy stawie

Do celów sportowych wykorzystywane są niejednokrotnie obiekty szkół podstawowych - głównie Szkoły Podstawowej w Skale (boisko sportowe i sala gimnastyczna).

Hala Widowiskowo - Sportowa w Skale, położona na skraju Ojcowskiego Parku Narodowego. Jest największym obiektem tego typu w gminie. W jej skład wchodzi w pełni wyposażona hala sportowa wraz z trybunami na ok. 200 osób, siłownia, sala taneczna, 4 szatnie wraz prysznicami. Na miejscu funkcjonuje również kawiarenka. Na zewnątrz są: boisko trawiaste, kort tenisowy oraz boiska do siatkówki i koszykówki.

Dobre warunki klimatyczne, ukształtowanie terenu oraz szata roślinna pozwalają na uprawianie turystyki pieszej i rowerowej. Przez teren gminy przebiegają ścieżki przyrodnicze i szlaki turystyczne:

- Piesze:
 - Szlak Orlich Gniazd (Krowodrza Górka - Zamek Pilcza w Smoleń krzyżówka)
 - Szlak Warowni Jurajskich im. Andrzeja Stróżeckiego (Rudawa PKP - Ośrodek Zespołu Parków Krajobrazowych woj. Śląskiego w Smoleniu)
 - Pieskowa Skała - Jaskinia Łokietka
 - Chrzanów - Pieskowa Skała
 - Szlak Smardzowicki (Prądnik Korzkiewski - Sobótka (szl. ziel.) - Ojców centrum)
 - Prądnik Korzkiewski - Sobótka (szl. ziel.) - Dolina Sąspowska
 - Ścieżka dydaktyczna "Drewniana Droga" (Ojców centrum - Skała (szkoła))
 - Rzeplin - Rzeplin, zespół boisk
 - Rzeplin - Boruszanka, Żydowska Droga
 - Kamionka Przybysławice – Rzeplinianka
 - Szlak Imbramowicki (Las Dębowiec – Głanów)
- Rowerowe:
 - Szlak Dłubni
 - Pętla wokół Pieskowej Skały (Wola Kalinowska szkoła - Wola Kalinowska szkoła)
 - Wierzchowie – Gacki
 - Szlak rowerowy okrężny gminy Zielonki

Ryc. 13 Szlaki turystyczne na terenie gminy Skala

Źródło: opracowanie własne

8.5.4 OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

Na terenie gminy skala znajdują się 4 przychodnie lekarskie w Skale:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Rynek 8,
- Prywatna przychodnia Pani Zalewskiej, ul. Przechodnia,
- Prywatna przychodnia w Skale, ul. Polna,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Słomnicka 69.

Na obszarze gminy mieszczą się cztery apteki (według danych GUS za 2020 rok). Natomiast liczba osób przypadająca na aptekę w gminie to 2651, co jest wynikiem lepszym niż średnia w województwie (3260 osób) oraz w powiecie krakowskim (3753 osób). Świadczy to o dobrym poziomie infrastruktury społecznej w tym zakresie.

Opiekę społeczną w gminie świadczą:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale, przy ul. Szkolnej 4,
- Dom Pomocy Społecznej Braci Albertynów w Ojcowie, Ojców 64.

Dom Pomocy Społecznej jest jednostką stacjonarną, pobytu stałego przeznaczoną dla 81 mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie, która zabezpiecza w pełni potrzeby bytowe, zdrowotne, kulturalno-oświatowe, społeczne oraz duchowe mieszkańców.

DPS to kompleks dwóch budynków - budynku administracyjnego oraz głównego. Pierwszy z nich, poza pomieszczeniami biurowymi, mieści kaplicę, bibliotekę oraz pokój odwiedzin. Budynek główny to budynek wielokondygnacyjny, przystosowany dla osób z niepełnosprawnościami w m.in. podjazdy czy dźwig osobowy. Znajduje się w nim 15 pokoi jednoosobowych oraz 29 wieloosobowych (dwu - oraz trzyosobowych). Do dyspozycji mieszkańców są również takie pomieszczenia jak: pokój dziennego pobytu, jadalnia, kuchenki oraz pokoje socjalne. Sale terapii zajęciowej oraz pracownia witrażu pomagają mieszkańcom rozwijać swoje zainteresowania i umiejętności oraz mobilizują do aktywnego spędzania wolnego czasu.

8.6 OBSZARY ZDEGRADOWANE I OBSZARY REWITALIZACJI

Gmina Skała, działając na podstawie ustawy z dnia 13 marca 2017 roku o rewitalizacji opracowała i przyjęła Gminny Program Rewitalizacji Gminy Skała na lata 2017 – 2023 (Uchwały nr XXVIII/209/16 Rady Miejskiej w Skale z dnia 29 grudnia 2016 roku). Stanowi on wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej zmierzający do wyprowadzenia wyznaczonych obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego oraz ustala warunki dla zrównoważonego rozwoju gminy.

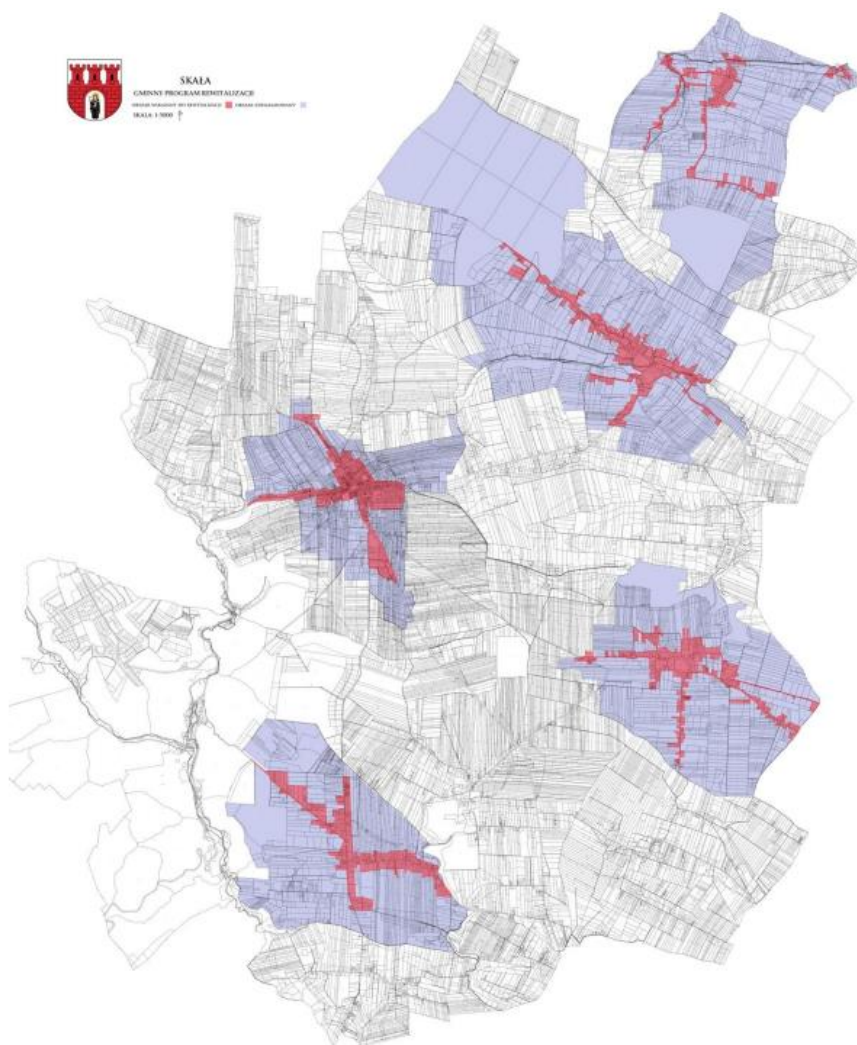
Zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji oraz Diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy znajduje się pięć podobszarów podlegających rewitalizacji (określonych jako zdegradowane). Podobszary te wyłoniono spośród 18 jednostek urbanistycznych znajdujących się w Gminie Skała.

1. **Podobszar Miasto Skała – centrum** - zostało wytypowane z podobszaru zdegradowanego Miasto Skała na podstawie badań jakościowych (wywiadów eksperckich, wizji lokalnej, warsztatów strategicznych). Wybór ten dokonany został w oparciu o dyskusję nad przestrzenią miasta i wytypowanie tej jego części, w której zauważalna jest ponadprzeciętna koncentracja problemów społecznych, a równocześnie możliwe jest prowadzenie działań rewitalizacyjnych ze względu na posiadany potencjał. Podobszar Rewitalizacji Skała Miasto - Centrum obejmuje centralną część miasta. Podobszar ten zajmuje powierzchnię 59,43 ha i w 2015 roku zamieszkiwany był przez 1488 osób. Centralna część miasta, której „sercem” jest Rynek oraz odchodzące od niego ulice to niewątpliwie miejsce, w którym zauważalne są zarówno problemy społeczne, jak i występuje wiele potencjałów. Po pierwsze wokół Rynku koncentruje się najstarsza część mieszkaniowa, a zatem także najstarsze budynki, które nierzadko wymagają remontów. Domy te zamieszkiwane są w większości przez osoby Gminny Program Rewitalizacji Gminy Skała na lata 2017 - 2023 22 Dokument powstał w ramach realizacji zadania współfinansowanego ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014- 2020. starsze, którym brak sił bądź funduszy nie pozwala na przeprowadzenie modernizacji. Pojawiają się także pustostany, czy obiekty grożące zawaleniem, prywatne niszczące domy, których właściciele zmarli, a ich potomkowie nie są zainteresowani remontem czy sprzedażą nieruchomości. Kamienice

zlokalizowane wokół Rynku w Skale charakteryzuje brak spójności pod względem estetyki elewacji zewnętrznych. Kolorystyka jest przypadkowa, a obok siebie sąsiadują zadbane budynki oraz obiekty znajdujące się w bardzo złym stanie technicznym. Powoduje to wrażenie przypadkowości i ogólnego braku dbałości o walory architektoniczne tego reprezentacyjnego miejsca gminy. Centrum Miasta Skala charakteryzuje się także bardzo wysoką gęstością zabudowy, przez co przestrzeń wydaje się być bardzo chaotycznie zagospodarowana. Co więcej, w centrum miasta mieszka duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, a często wskazywanym problemem społecznym jest nadużywanie alkoholu, który jest także przyczyną wielu wykroczeń oraz przestępstw, takich jak bójki, uszkodzenia ciała itp. Niewielki obszar przestrzeni publicznej i bardzo bliskie sąsiedztwo powodują wzrost konfliktów społecznych (także między sąsiadami), których podłożem często jest symboliczny brak lub niedostatek przestrzeni. Centralna część miasta charakteryzuje się także nagromadzeniem licznych instytucji publicznych i społecznych, dzięki czemu, miejsce to jest przestrzenią „żywą społecznie”, choć nie zawsze w pozytywnym tego słowa znaczeniu. Na obszarze rewitalizacji brakuje bowiem zadbanej terenów publicznych. Miejsca, które mogłyby być wizytówką miasta często są zajmowane przez osoby spożywające alkohol.

2. **Podobszar Minoga** - obejmuje całość obszaru sołectwa Minoga w jego zamieszkałej części. Na Podobszarze tym w 2015 roku mieszkały 402 osoby, a obszar zajmował powierzchnię 55,43 ha. Teren miejscowości Minoga został wskazany do rewitalizacji ze względu na zdiagnozowane problemy w sferze społecznej, wśród których należy wymienić przede wszystkim wysoki na tle gminy wskaźnik bezrobocia oraz duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. Dodatkowo miejscowość Minoga słabo wypada w analizie dotyczącej sfery gospodarczej. Miejscowość ta wypada poniżej średniej zarówno pod względem przedsiębiorczości mieszkańców (niższy poziom liczby podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby ludności), jak również zauważalna jest niska dynamika rozwoju przedsiębiorczości w ostatnich latach (2011-2015). Ponadto w miejscowości Minoga zaobserwowano problemy w sferze technicznej – wyższa niż przeciętnie liczba budynków grożących zawaleniem, a także liczba budynków zawierających azbest. W miejscowości Minoga znajdują się także obiekty zabytkowe pozostające w złym stanie technicznym. Również w sferze środowiskowej miejscowość Minoga wypada niekorzystnie, w porównaniu do całej gminy. Przede wszystkim występuje tutaj zagrożenie powodziowe, dodatkowo wskaźnik stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu jest wyższy niż średnio dla całej gminy.
3. **Podobszar Gołyszyn** - obejmuje całość obszaru sołectwa Gołyszyn w jego zamieszkałej części. Na Podobszarze tym zamieszkuje łącznie 274 osoby, a obszar zajmuje powierzchnię 29,84 ha. Podobszar rewitalizacji Gołyszyn został wybrany ze względu na występujące problemy natury społecznej, takie jak wysoki odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, ale także niski poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym mierzony frekwencją w wyborach samorządowych. Dodatkowo w miejscowości Gołyszyn zauważalny w ostatnich latach jest dość niski poziom współczynnika przyrostu naturalnego. Dodatkowo warto zwrócić uwagę na problemy natury przestrzenno-funkcjonalnej w miejscowości, w szczególności zaś na niedostatek rozwiniętej oferty instytucji publicznych czy społecznych miejscowości, przez co utrudniona jest możliwość rozwijania aktywności społecznej mieszkańców. Poza problemami społecznymi zauważono, iż w miejscowości Gołyszyn występują problemy w sferze technicznej. Miejscowość ta osiągnęła wysoki wskaźnik liczby budynków grożących zawaleniem na 100 mieszkańców. Ponadto na terenie miejscowości znajduje się duża liczba budynków zawierających azbest.

4. **Podobszar Rzeplin** - obejmuje całość obszaru sołectwa Rzeplin w jego zamieszkałej części. Na Podobszarze tym w 2015 roku mieszkały 510 osoby, a obszar zajmował powierzchnię 55,12 ha. Wyznaczając miejscowość do rewitalizacji zwrócono uwagę na pojawiające się tam problemy społeczne, którymi według danych statystycznych były m.in. odsetek osób wśród których istnieje podejrzenie o uzależnienie od alkoholu, niski poziom aktywności społecznej liczony frekwencją w wyborach, a także niski poziom wyników uczniów w szkole podstawowej. Analizując pozostałe sfery, uznano, iż w miejscowości Rzeplin pojawiają się także problemy w sferze gospodarczej, bowiem w 2015 roku w miejscowości tej zaobserwowano niski poziom wskaźnika przedsiębiorczości mieszkańców. Równocześnie zaobserwowano problemy w sferze przestrzennofunkcjonalnej, takie jak zły stan infrastruktury drogowej, czy technicznej – wysoki wskaźnik liczby budynków grożących zawaleniem oraz liczby budynków zawierających azbest. Problemem, podobnie jak w przypadku większości podobszarów rewitalizacji jest również niezadowalający stan jakości powietrza.
5. **Podobszar Smardzowice** - obejmuje centralną część sołectwa Smardzowice w jego zamieszkałej części. Na Podobszarze w 2015 roku mieszkało 315 osób, a obszar zajmował powierzchnię 56,45 ha. Wyznaczając miejscowość do rewitalizacji zwrócono uwagę na pojawiające się tam problemy społeczne, którymi według danych statystycznych były m.in. wyższy niż przeciętnie w gminie poziom bezrobocia wśród kobiet, a także niski poziom wyników uczniów w szkole podstawowej, ponadto z miejscowości Smardzowice pochodzi także część uczniów, którzy sprawiają problemy wychowawcze w szkole gimnazjalnej w Skale. Dodatkowo zauważalny jest ujemny przyrost naturalny. Po przeprowadzeniu badań jakościowych stwierdzono, iż zaistniałe problemy koncentrują się przede wszystkim w centralnej części miejscowości, w związku z powyższym podobszar rewitalizacji w miejscowości Smardzowice został zawężony do jej centrum i okolicznych domów. Ponadto w miejscowości Smardzowice zaobserwowano problemy w sferze gospodarczej – niska dynamika wzrostu podmiotów gospodarczych, a także problemy w sferze technicznej, takie jak wysoki wskaźnik liczby budynków grożących zawaleniem czy liczby budynków zawierających azbest. Podobnie jak w poprzednich miejscowościach pojawia się również problem z zanieczyszczeniem powietrza.

Ryc. 14 Mapa obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Skała na lata 2017 – 2023

8.7 DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY

Jakość życia mieszkańców, wyrażona w przeanalizowanych uwarunkowaniach demograficznych, środowiskowych, społecznych oraz wyrażona we wskaźnikach dotyczących m.in. edukacji, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, turystyki, sportu i rekreacji, poziomu rozwoju przedsiębiorczości lokalnej i rynku pracy, gospodarki mieszkaniowej, w większości pozostaje poniżej przeciętnej wojewódzkiej.

Demografia i rynek pracy

Uwarunkowanie demograficzne Gminy są nieco mniej korzystne niż pozostałe tereny województwa, przyrost naturalny jest na poziomie -1,32 na 1000 mieszkańców gminy Skała. Charakteryzuje się społeczeństwem regresywnym co oznacza, iż przeważającą liczbę stanowią osoby w wieku produkcyjnym, natomiast najmniej jest osób w wieku poprodukcyjnym. Duży odsetek ludności w wieku produkcyjnym oddziałuje na potrzeby mieszkaniowe oraz lokalny rynek pracy.

Rynek pracy (charakteryzowany między innymi przez stopę bezrobocia) posiada ocenę niewiele wyższą niż średnia wojewódzka. Ludność w wieku produkcyjnym oraz liczba ludności bezrobotnej stanowi problem społeczno-ekonomiczny. Zjawisko bezrobocia jest problemem ogólnokrajowym,

jednak bez podjęcia odpowiednich działań w sferze gospodarczej zjawisko to będzie się pogłębiać, a tym samym stanowić barierę w rozwoju gminy. Gmina nie będzie w stanie rozwiązać problemów związanych z zapewnieniem miejsc pracy dla młodzieży osiągnącej wiek produkcyjny oraz dla osób będących już bezrobotnymi, a także zagospodarować rezerwy siły roboczej tkwiące w rolnictwie

Mieszkalnictwo

W Gminie Skała dominuje indywidualne budownictwo mieszkaniowe. Potrzeby mieszkaniowe są uwarunkowane przez konieczność utrzymania i uzupełnienia dotychczasowych zasobów i terenów mieszkaniowych, przy założeniu rosnących standardów w zakresie potrzeb mieszkaniowych. Mieszkalnictwo na terenie gminy Skała rozwija się najszybciej w miejscowościach: Cianowice Duże, Skała i Rzeplin. O dalszym rozwoju mieszkalnictwa w gminie Skała będzie decydował rynek, tj. popyt i podaż. Istotne znaczenie będzie miało przygotowanie (w tym planistyczne) odpowiednio atrakcyjnych terenów dla zabudowy mieszkaniowej, wyznaczonych m.in. w niniejszym Studium

Jednym z elementów wpływających na jakość życia jest również dostępność komunikacyjna do głównych ośrodków w regionie. Zwiększa ona mobilność mieszkańców i umożliwia czerpanie z innych potencjałów rozwojowych znajdujących się w sąsiednich oraz bardziej oddalonych obszarach

Rolnictwo

Gmina ma charakter typowo rolniczy. Tereny rolne zajmują aż 72% całej powierzchni. Sprzyjają temu korzystne warunki glebowe. Gospodarstwa ogrodnicze oraz sadownicze w gminie charakteryzują się dużą elastycznością w działaniu, która polega na łatwości w zmianie profilu produkcji, stosownie do zmieniającego się popytu. Wśród gruntów ornych gleby bardzo dobre (II klasa) i dobre (III klasa) stanowią 80,5 %, gleby średnie, słabe i najslabsze IV i V klasa stanowią 19,5 %. Dobre warunki glebowe sprzyjają produkcji rolnej. W strukturze zasiewów dominują zboża i ziemniaki. Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują owoce miękkie tj. truskawka, malina, porzeczka. Stanowią one ważną pozycję w dochodach wielu gospodarstw gminy.

Gospodarka leśna

Głównym kierunkiem polityki przestrzennej w leśnictwie winno być umiejętne godzenie różnorodnych funkcji, jakie spełniają lasy przy zachowaniu ich trwałości i ciągłości użytkowania. Gmina nie posiada dużych zasobów terenów zalesionych, a większość z nich znajduje się w Ojcowskim Parku Narodowym. Racjonalne udostępnienie lasów dla celów rekreacji i turystyki, wymaga przystosowania kompleksów leśnych do tej funkcji m.in. poprzez wyposażenie w małą infrastrukturę turystyczną jak parkingi, ścieżki rowerowe i pieszne, miejsca obsługi szlaków.

Działalność gospodarcza

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w obszarze gminy systematycznie rośnie. W 2016 roku odnotowano najwyższy wzrost w ostatnim dziesięcioleciu, bo zarejestrowano aż 116 nowych podmiotów gospodarczych. Według danych GUS na terenie gminy Skała w 2021 r. zarejestrowanych było 1187 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 98 % podmiotów z sektora prywatnego, który wyraźnie dominuje. Największa ilość podmiotów w sektorze prywatnym. Najwięcej aktywnych zawodowo mieszkańców pracuje w sektorze rolniczym, przemyśle i budownictwie, usługowym, a niespełna 1% w sektorze finansowym.

Turystyka i rekreacja

Ze względu na specyfikę struktury funkcjonalno - przestrzennej gminy oraz uwarunkowania przyrodnicze i zewnętrzne, atrakcyjność turystyczna Gminy jest wysoka. Spora liczba szlaków pieszych oraz rowerowych podnosi potencjał turystyczny Gminy. Dlatego rozwija się na tym terenie

agroturystyka w oparciu o odpowiednie obiekty mieszkalne i gospodarskie, wraz z przygotowaniem obiektów i terenów (w tym rolnych) dla różnych form aktywnego wypoczynku.

9 POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, w tym:

- Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne;
- Analiza demograficzna z prognozą demograficzną;
- Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy;
- Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;

zawarte zostały w sporządzonym do projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skała opracowaniu pt. „Analiza potrzeb i możliwości rozwojowych miasta i gminy Skała z określeniem perspektyw rozwojowych”.

Liczba ludności w gminie Skała, począwszy od 1998 roku stopniowo wzrasta. Prognozuje się, że trend ten nadal będzie kontynuowany stąd w ramach przeprowadzonych analiz określono zapotrzebowanie terenów inwestycyjnych dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na poziomie ok. 180 ha względem powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę i zainwestowanie w edycji studium z roku 2018r. Uwzględniony został również wzrost powierzchni terenów o obszary komunikacyjne oraz niezbędną infrastrukturę techniczną.

Przeprowadzona analiza wykazała, iż w ramach studium właściwie wyznaczono powierzchnie pod tereny inwestycyjne a wskazane obszary nie wykraczają poza zapotrzebowanie na terenie miasta i gminy Skała. Nowe tereny należy realizować na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Nowa zabudowa mieszkaniowa powinna stanowić uzupełnienie istniejącej, tworząc zwarte jednostki osadnicze w poszczególnych miejscowościach. Należy zaznaczyć, że przy dokonywaniu analizy możliwości rozwojowych gminy, składowymi częściami są komponenty, które cechują się częstymi zmianami i zaleca się dokonywanie aktualizacji danych przystępując do po innych analiz czy prognoz.

10 ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

10.1 ZAGROŻENIA NATURALNE

10.1.1 ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI

Na terenie gminy Skała nie występuje zagrożenie występowania ruchów masowych.

10.1.2 ZAGROŻENIA POWODZIOWE

Warunki hydrologiczne oraz położenie gminy sprawiają, że zagrożenie powodziowe jest tutaj znikome. Na występowanie krótkotrwałych podtopień narażone są tereny znajdujące się w dolinie rzeki Prądnik, w tym sołectwo Ojców i przysiółek Grodzisko oraz w niewielkim stopniu tereny wzdłuż potoku Minózka, w tym wieś Minoga i Zamłynie. Zagrożenie podtopieniami występuje głównie przy wzmożonych opadach i roztopach.

10.2 ZAGROŻENIA ANTROPOGENICZNE

10.2.1 ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA

Powietrze jest tym komponentem środowiska, do którego emitowana jest większość zanieczyszczeń powstających na powierzchni Ziemi, zarówno w rezultacie procesów naturalnych, jak i działalności człowieka. Współcześnie coraz trudniej jest wskazać rejony, w których powietrze atmosferyczne byłoby całkowicie wolne od zanieczyszczeń. W skali kraju największym wytwórcą zanieczyszczeń powietrza jest sektor energetyczny, z którego pochodzi ponad 70 % emisji oraz przemysł

cementowo - wapienniczy i chemiczny. Pomimo wyraźnego spadku emisji z zakładów przemysłowych nadal niepokojący pozostaje wysoki poziom emisji pochodzącej z sektora bytowo-komunalnego, czyli tzw. emisji „niskiej”.

Niska emisja zanieczyszczeń powietrza jest emisją pochodzącą z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych opalanych najczęściej tanim węglem, a więc o złej charakterystyce i niskich parametrach grzewczych. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania. Mimo stosunkowo niewielkiego udziału niskiej emisji w globalnej emisji zanieczyszczeń, jej wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia jest istotny, głównie ze względu na lokalizację tych źródeł oraz warunki wprowadzania zanieczyszczeń do atmosfery. Z procesem spalania węgla, zwłaszcza w nisko sprawnych paleniskach indywidualnych i małych kotłach z rusztem stałym związana jest emisja benzo(a)pirenu należącego do grupy węglowodorów aromatycznych.

Znacznym problemem jest również emisja ze środków transportu. Szczególnie uciążliwe są zanieczyszczenia gazowe powstające w trakcie spalania paliw przez pojazdy mechaniczne. Drugą grupę emisji komunikacyjnych stanowią pyły, powstające w wyniku tarcia i zużywania się elementów pojazdów.

Zanieczyszczenia powietrza można podzielić na dwie grupy:

- zanieczyszczenia gazowe – związki chemiczne w stanie lotnym np.: tlenki azotu, tlenki siarki, tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory. Zanieczyszczenia gazowe, które wpływają na stan atmosfery w skali globalnej to: dwutlenek węgla (CO₂), metan (CH₄) i tlenki azotu (Nox). Nazywamy je gazami cieplarnianymi, ponieważ są odpowiedzialne za globalne ocieplenie, spowodowane zarówno działalnością człowieka, jak też procesami naturalnymi;
- zanieczyszczenia pyłowe:
 - pyły o działaniu toksycznym – są to pyły zawierające metale ciężkie, pyły radioaktywne, azbestowe, pyły fluorków oraz niektórych nawozów mineralnych,
 - pyły szkodliwe – pyły te mogą działać uczulająco; zawierają one krzemionkę, drewno, bawełnę, glinokrzemiany;
 - pyły obojętne – które mogą mieć działanie drażniące; zawierają głównie związki żelaza, węgla, gipsu, wapienia.

W województwie małopolskim podstawowym źródłem zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza jest emisja antropogeniczna pochodząca głównie z działalności przemysłowej (emisja punktowa), z sektora bytowego (emisja powierzchniowa) oraz komunikacji (emisja liniowa).

Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest na terenie gminy głównie tzw. niska emisja, która obejmuje emisję z palenisk domowych, małych kotłowni, warsztatów rzemieślniczych. Niska emisja zanieczyszczeń znajduje odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego głównie w sezonie grzewczym. Czynnikiem kształtującym stan powietrza w gminie jest również napływ zanieczyszczeń spoza jej granic, a także udział zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliw przez pojazdy samochodowe.

Stężenia zanieczyszczeń charakteryzuje zmienność sezonową, związaną z warunkami klimatycznymi. Na podwyższenie stężeń większości zanieczyszczeń wpływają niska temperatura, znikome opady atmosferyczne oraz słaby wiatr. Zużycie paliw, w wyniku którego dochodzi do emisji zanieczyszczeń jest maksymalne w czasie jesiennym i zimowym, stąd też zdecydowanie większe jest zanieczyszczanie atmosfery w tym okresie.

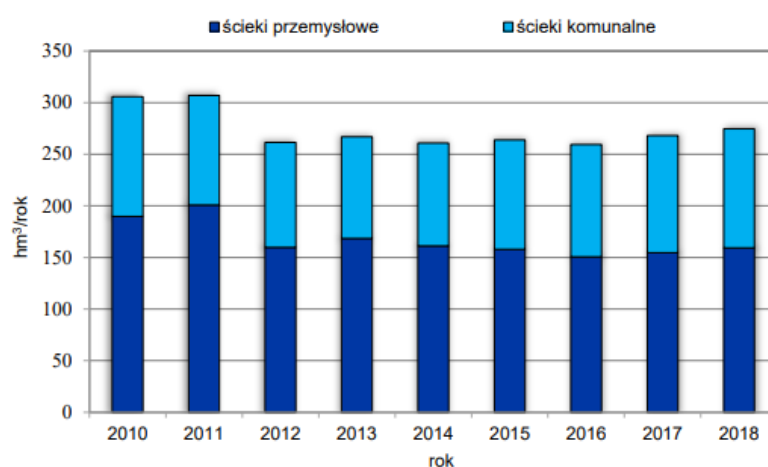
10.2.2 ZANIECZYSZCZENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Działalność antropogeniczna jest czynnikiem stanowiącym największe zagrożenie dla stanu jakości wód powierzchniowych. Główne presje wywierane przez człowieka na środowisko wodne to:

pobór wód na różne cele, wprowadzanie ścieków komunalnych i przemysłowych oraz zanieczyszczenia obszarowe, spływające z wodami opadowymi.

Ścieki wymagające oczyszczenia to: ścieki przemysłowe odprowadzane bezpośrednio z zakładów oraz ścieki komunalne. Strukturę oczyszczania tych ścieków w województwie małopolskim przedstawiono na wykresie 1. Ilość ścieków wymagających oczyszczenia w analizowanym okresie wzrosła w latach 2010-2011, po czym zmalała i utrzymywała się na podobnym poziomie.

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa w gminie Sułoszowa i Skała. Funkcjonujące w gminie Skała oczyszczalnie ścieków, znajdują się w miejscowości Skała oraz miejscowości Nowa Wieś. W 2016 roku zrealizowany został projekt „Modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Nowa Wieś, Gmina Skała”, którego celem było zapewnienie skutecznego i efektywnego systemu oczyszczania ścieków komunalnych w Gminie oraz modernizacja gospodarki osadowej w oczyszczalni ścieków w Nowej Wsi.

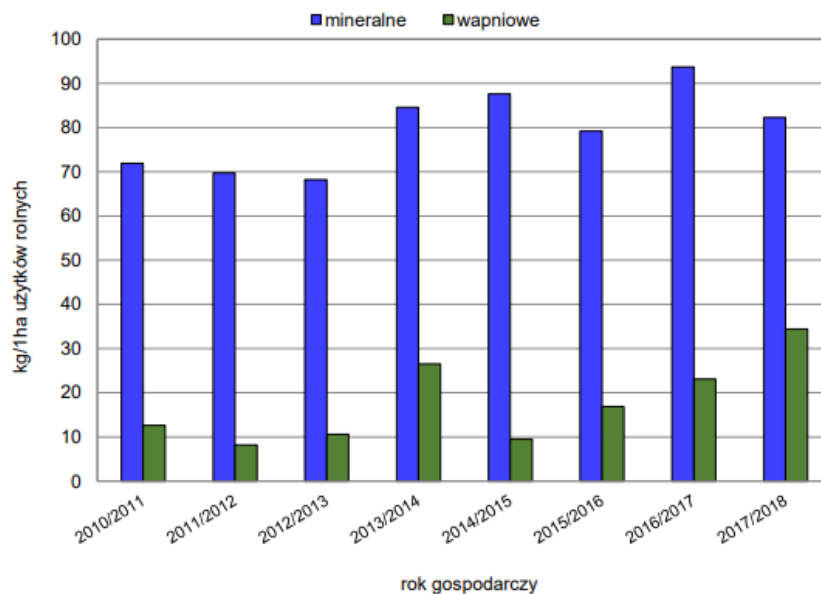

Wykres 11 Cieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi (hm³/rok) w województwie małopolskim w latach 2010 – 2018

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2020 roku

Odbiornikiem ścieków oczyszczonych z oczyszczalni w Skale jest rów otwarty w zlewni potoku Minożka, uchodzącego do rzeki Dłubni. Ze względu na ujęcie wody na rzece Dłubni jej zlewnia (w tym fragment w granicach gminy Skała) objęta jest strefą ochrony pośredniej.

Czynnikiem stanowiącym duże zagrożenie dla stanu jakości wód powierzchniowych są również zanieczyszczenia obszarowe spływające z wodami opadowymi, głównie z terenów użytkowanych rolniczo. Na wykresie 2 przedstawiono zużycie nawozów sztucznych – ogółem NPK i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik w roku gospodarczym (kg/1ha użytków rolnych). Po spadku zużycia nawozów sztucznych ogółem NPK w latach 2010-2013 po roku 2013 nastąpił wzrost NPK, który w ostatnich latach nieznacznie zmalał. Zużycie nawozów wapniowych ulega niewielkim wahaniom, jedynie znaczący wzrost zużycia miał miejsce w latach 2013-2014.

Wykres 12 Zużycie nawozów sztucznych – ogółem NPK i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik w roku gospodarczym (kg/1ha użytków rolnych) w województwie małopolskim w latach 2010 – 2018

źródło: Raport o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2020 roku

Ocenę jakości wód podziemnych przeprowadza Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie. Monitoring wód podziemnych obejmuje punkty pomiarowe, monitorujące wszystkie główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP), użytkowe poziomy wodonośne, obszary zwiększonego drenażu oraz obszary szczególnie zagrożone przez przemysł. Uwzględnia warunki hydrogeologiczne w ujęciu regionalnym i lokalnym oraz występowanie potencjalnych ognisk zanieczyszczeń i zagrożeń wód podziemnych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2016 r., oceny jakości elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych oraz oceny stanu chemicznego i stanu ilościowego wód podziemnych dokonuje się dla każdego okresu, do którego stosuje się plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Zarówno badania jak i oceny stanu wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych wykonuje państwowa służba hydrogeologiczna (art. 155a ust. 5 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity, Dz.U. 2017 poz. 1121 ze zm.). Przy określaniu klasy jakości wód podziemnych (I – V) w punkcie pomiarowym dopuszcza się przekroczenie elementów fizykochemicznych, gdy jest ono spowodowane przez naturalne procesy, z zastrzeżeniem, że to przekroczenie nie dotyczy elementów fizykochemicznych oznaczonych w załączniku symbolem „H” (substancje niebezpieczne) i mieści się w granicach przyjętych dla kolejnej niższej klasy jakości wody.

W 2016 roku województwo małopolskie przeprowadziło badania monitoringowe jakości wód podziemnych prowadzonych w województwie małopolskim. Sprawdzone klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w 2016 roku. W JCWPd 131 (w którym znajduje się gmina Skała) sprawdzano dwa punkty. Zwierciadło swobodne którego klasa wynosi III. Sprawdzone również zwierciadło napięte, którego klasa również wykazała klasę III.

10.2.3 KLIMAT AKUSTYCZNY

Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego,

- hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

Hałas przemysłowy

Na terenie Gminy Skała hałas przemysłowy nie ma dużego znaczenia, ze względu na brak dużych zakładów przemysłowych. Stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występuje głównie na terenach sąsiadujących z nielicznymi zakładami przemysłowymi. Hałas przemysłowy stanowią tam źródła znajdujące się na otwartej przestrzeni (punktowe źródła hałasu np. wentylatory, czerpnie, sprężarki itp. usytuowane na zewnątrz budynków), jak i w budynkach (wtórne źródła hałasu - od pracy maszyn i urządzeń), emitowany do środowiska przez ściany, strop, okna i drzwi. Dodatkowe źródło hałasu stanowią również prace dorywcze wykonywane poza budynkami produkcyjnymi jak np. ciecie, kucie, a także obsługa zakładów przez transport kołowy. Uciążliwość hałasu emitowana z tych obiektów zależy między innymi od ilości źródeł hałasu, czasu ich pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej. Pewną uciążliwość powodują zakłady rzemieślnicze i usługowe zlokalizowane blisko zabudowy o charakterze mieszkalnym. Ich wpływ na ogólny klimat akustyczny Gminy Skała nie jest znaczący, jednak są one przyczyną lokalnych negatywnych skutków odczuwalnych przez okolicznych mieszkańców. Do zakładów takich należą najczęściej: warsztaty mechaniki pojazdowej, blacharskie, ślusarskie, stolarskie i kamieniarskie.

(Program Ochrony Środowiska dla Gminy Skała na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019)

Hałas komunikacyjny drogowy

Podstawowy szkielet sieci drogowej w Skale podporządkowany jest drogom wojewódzkim klasy głównej, które rozprawdają ruch pojazdów w kierunkach wschód-zachód i północ-południe. Pasy terenu przy drogach wojewódzkich są najbardziej zagrożone negatywnym oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego ze względu na niewielką odległość zabudowy mieszkaniowej od dróg. Oprócz dróg wojewódzkich źródłem hałasu drogowego jest szereg dróg powiatowych i gminnych, łączących Gminę Skała z innymi ośrodkami. Jest to hałas typu liniowego. Na niektórych trasach występuje również nakładanie się ruchu tranzytowego z ruchem lokalnym, co stwarza znaczne utrudnienia dla uczestników ruchu drogowego i uciążliwości dla terenów otaczających. Gminny system drogowy (wyłączając drogi dojazdowe i wewnętrzne) ma około 122,0763 km, gdzie:

- 2 to drogi klasy głównej, których łączna długość to 16,2389 km;
- 9 to drogi klasy zbiorczej, których łączna długość to 27,9779 km;
- 99 to drogi klasy lokalnej, których łączna długość to 77,8595 km.

Na poziom hałasu drogowego mają wpływ przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Staraniem Marszałka województwa małopolskiego opracowana została aktualizacja „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego Małopolska 2033 z hałasem nie po drodze” (POŚPH). Aktualizacją Programu ochrony środowiska przed hałasem objętych zostało 35,52 km autostrady oraz 233,14 km dróg wojewódzkich. W wielu miejscach emisja hałasu jest na tyle wysoka, że tereny zamieszkałe narażone są na działanie ponadnormatywnych wartości hałasu. W POŚPH nie uwzględnione zostały odcinki dróg przebiegające przez Gminę Skała.

(Program Ochrony Środowiska dla gminy Skala na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 roku)

Hałas komunikacyjny kolejowy

Pod pojęciem hałasu kolejowego rozumie się hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowych. Określenie uciążliwości źródła hałasu komunikacyjnego kolejowego, jest zwykle utrudnione, z powodu braku dostatecznej liczby punktów pomiarowych i pomiarów hałasu komunikacyjnego kolejowego, co nie pozwala na jednoznaczne określenie wielkości i zasięgu przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. W związku z brakiem linii kolejowych na terenie Gminy problem hałasu komunikacyjnego kolejowego nie występuje.

Hałas osiedlowy i mieszkaniowy

Ponad 25% mieszkańców jest narażona na ponadnormatywny hałas w mieszkaniach występujący w wyniku stosowania "oszczędnych" materiałów i konstrukcji budowlanych. Hałas wewnątrz osiedlowy spowodowany jest przez pracę silników samochodowych, wywożenie śmieci, dostawy do sklepów, głośną muzykę radiową itp. Do tych hałasów dołącza się niejednokrotnie bardzo uciążliwy hałas wewnątrz budynku, spowodowany wadliwym funkcjonowaniem instalacji wodno-kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania. Według polskiej normy, poziom hałasu pochodzący od instalacji i urządzeń budynku może wynosić w ciągu dnia 30-40 dB, nocą 25-30 dB.

(Program Ochrony Środowiska dla Gminy Skala na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019)

10.2.4 GOSPODARKA ODPADAMI

System gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Skala opiera się na zapisach ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity: Dz. U. z 2021r. poz. 888 ze zm.), zapisach Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami, przyjętego uchwałą Nr XXXIV/509/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 marca 2017 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr XI/125/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego oraz przepisach Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Skala – Uchwała nr XVI/170/20 Rady Miejskiej w Skale z dnia 28 stycznia 2020 r.

Odpady komunalne na terenie Gminy Skala powstają głównie w gospodarstwach domowych, a także na terenach nieruchomości niezamieszkałych. Znaczna ilość odpadów komunalnych pochodzi z terenów otwartych tj. odpady z koszy ulicznych i przystanków autobusowych, śmieci z dzikich wysypisk oraz zmiotki uliczne.

Liczba mieszkańców gminy objętych usługą odbierania odpadów komunalnych na podstawie złożonych deklaracji na dzień 31.12.2021 r. wynosi 10 010 osób.

Na terenie Gminy Skala na bazie magazynowej Cegielnia funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Odpady dostarczone do PSZOK-u przyjmowane są bezpłatnie tylko od mieszkańców Gminy Skala, którzy złożyli deklaracje o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

10.2.5 NISZCZENIE POWIERZCHNI ZIEMI I GLEBY

W województwie małopolskim, w powiecie krakowskim wydzielono 13 regionów glebowo - rolniczych różniących się od siebie jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej, bądź też położeniem. Około 65 % obszaru Gminy Skala zaliczone zostało do Regionu Jerzmanowskiego – charakteryzującego się przewagą gleb brunatnych i pseudobielicowych, gdzie przeważają grunty orne nad użytkami zielonymi (warunki agroklimatyczne sprzyjają uprawie roślin pastewnych oraz zbóż jarych), pozostała część gminy została zaliczona do Regionu Iwanowickiego – odznaczającego się dominacją gleb brunatnych z tym, iż warunki agroklimatyczne preferują uprawy 4 podstawowych zbóż i ziemniaków.

Do głównych czynników powodujących degradację chemiczną gleb zalicza się:

- nadmierną zawartość metali ciężkich takich jak: kadm, miedź, nikiel oraz innych substancji chemicznych, np. ropopochodnych,
- zasolenie,
- nadmierną alkalizację,
- zakwaszenie przez związki siarki i azotu.

Aktualnie obowiązujące kryteria oceny zawartości zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi zawarte są w załączniku do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 r. Nr 165, poz. 1359). Rozpoznanie stanu gleb użytkowanych rolniczo pod względem zanieczyszczenia metalami ciężkimi jest istotne z uwagi na produkcję bezpiecznej żywności dla człowieka. Występowanie w glebach podwyższonych zawartości metali ciężkich będące następstwem działalności ludzkiej poprzez: emisje przemysłowe, motoryzację, nadmierną chemizację rolnictwa, powoduje degradację biologicznych właściwości gleb, skażenie wód gruntowych oraz przechodzenie zanieczyszczeń do łańcucha żywieniowego.

Na skutek antropopresji gleby województwa małopolskiego charakteryzują się podwyższoną zawartością siarki. Duża jej część w formie siarczanów występuje w pyłe PM₁₀ i trafia do gleb, jako składnik wód opadowych (tzw. mokra depozycja), powodując dodatkowo zakwaszanie tych gleb. Odczyn gleb zależy od rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego, zabiegów agrotechnicznych ale też od zakwaszenia wodami opadowymi. Odczyn gleb reguluje pobieranie składników pokarmowych z gleby. Odczyn kwaśny hamuje pobieranie przyswajalnych składników z gleby i równocześnie zwiększa dostępność metali ciężkich. Z tych powodów gleby wymagają wapnowania. Brak wapnowania grozi zwiększeniem zawartości metali ciężkich w produktach rolnych. Wśród czynników pochodzenia antropogenicznego istotny wpływ na zanieczyszczenie gleb mają emisje pyłów i gazów ze źródeł przemysłowych i motoryzacyjnych, składowanie odpadów i niewłaściwe rolnicze użytkowanie gruntów. Powszechne stosowanie środków ochrony roślin i nawozów mineralnych powoduje wprowadzenie do środowiska glebowego pierwiastków metalicznych, związków azotowych, fosforoorganicznych, karbaminowych, alkilowych i innych.

10.2.6 PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Poprzez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Źródłem pól elektromagnetycznych są w głównej mierze urządzenia i linie energetyczne, z czego największe oddziaływanie mogące powodować przekroczenia poziomów dopuszczalnych występuje od napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia oraz związanych z nimi stacji elektroenergetycznych. Pola elektromagnetyczne generowane są także poprzez urządzenia radiokomunikacyjne, radiolokacyjne i radionawigacyjne, a dotyczy to przede wszystkim stacji bazowych i telefonii komórkowej. Źródłem pól elektromagnetycznych mogą być również urządzenia elektryczne pracujące w zakładach pracy i gospodarstwach domowych.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu wartości pól elektromagnetycznych na poziomie nie przekraczającym dopuszczalnego, a w przypadku ich przekroczenia - obniżenie wartości tych pól do wartości dopuszczalnych. Możliwe jest również wprowadzenie ograniczenia lokalizacji zabudowy w pasie technologicznym linii elektroenergetycznych, zgodnie z obowiązującymi przepisami i wytycznymi operatora.

10.2.7 ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA ROŚLINNEGO I ZWIERZĘCEGO

Zagrożeniem zarówno dla środowiska roślinnego jak i zwierzęcego mogą być procesy inwestycyjne występujące na terenie gminy, które w agresywny sposób wnikają w funkcjonowanie

przyrody i całej struktury przyrodniczej. Równie dobrze zagrożenie sprawia presja pozyskiwania terenów cennych przyrodniczo i wykorzystywanie ich pod zabudowę mieszkaniową i usługową. Niekorzystne zmiany wpływające na środowisko doprowadzają do zubożenia bioróżnorodności gatunkowej roślin i zwierząt.

Zagrożeniem dla lasów i drzewostanów są nie tylko czynniki biotyczne, ale również abiotyczne tj. spore zmiany temperatury, silne wiatry czy nadmierne opady atmosferyczne. Kolejnym czynnikiem są zagrożenia antropogeniczne, spowodowane działalnością człowieka, która wpływa np. na emisję szkodliwych związków do atmosfery, wytwarzanych przez roboty przemysłowe czy spaliny samochodowe. Do tego dochodzi tworzenie się dzikich wysypisk czy wypalanie trawy. Natomiast stan dziko żyjących zwierząt uzależniony jest od stanu szaty roślinnej i zagospodarowania terenu.

10.3 ZAGROŻENIA MAJĄCE SWOJE ŹRÓDŁA W CZYNNIKACH SPOŁECZNYCH

W 2020 roku w gminie Skała stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 164 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 15,57 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa małopolskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Odpowiedzialność za zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy Skała spoczywa na jednostkach Komendy Powiatowej Policji oraz Ochotniczej Straży Pożarnej.

Komenda Powiatowa Policji zlokalizowana jest przy ul. Władysława Łokietka 205 w Krakowie. Jednostką podległą jest Komisariat Policji w Skale przy ul. Langiewicza 6, obejmujący zasięgiem działania m.in. Miasto i Gminę Skała. W zakresie działań profilaktycznych policjanci realizują programy zapobiegania przestępczości i niedostosowaniu społecznemu, programy dotyczące bezpieczeństwa na drodze, w czasie wakacji, przeciwdziałania agresji, przemocy i uzależnieniom.

Gmina posiada na swym terenie 12 strażnic Ochotniczej Straży Pożarnej w tym jedną zlokalizowaną w mieście Skała:

- OSP Skała,
- OSP Maszyce,
- OSP Nowa Wieś,
- OSP Szczodrkowice,
- OSP Smardzowice,
- OSP Cianowice,
- OSP Rzeplin,
- OSP Barbarka,
- OSP Minoga,
- OSP Gołyszyn,
- OSP Sobiesęki,
- OSP Przybysławice.

Systemem bezpieczeństwa, zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej powiatu krakowskiego zajmuje się Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego „ZK” Starostwa Powiatowego w Krakowie oraz Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego Starosty Krakowskiego.

10.4 DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

W gminie nie występują zagrożenia naturalne ze względu na brak terenów narażonych ruchami masowymi i osuwaniem się mas ziemnych, a także nie znajduje się tu żaden większy ciek wodny, który narażałby pobliskie tereny na podtopienia o dużej skali zniszczeń.

Problemem mogą być zagrożenia antropogeniczne wynikające z działalności człowieka. Głównym zagrożeniem są zanieczyszczenia powietrza, które głównie pochodzą z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych. Do tego dochodzi wzmożony ruch samochodowy, który poza zanieczyszczeniem powietrza, wytwarza również spory hałas.

Poprzez niewłaściwe składowanie odpadów, tworzenie dzikich wysypisk, stwarza się zagrożenie dla gleb jak i wód podziemnych. Powszechne stosowanie środków ochrony roślin i nawozów mineralnych powoduje wprowadzenie do środowiska glebowego pierwiastków metalicznych, związków azotowych, fosforoorganicznych, karbaminowych, alkilowych i innych.

Teren gminy nie jest szczególnie zagrożony przestępczością. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Skala wynosi 82,70% i jest nieznacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa małopolskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

11 WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

Obiekty i tereny chronione na podstawie uwarunkowań przyrodniczych i sanitarnych.

- Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody zostały szczegółowo opisane w rozdziale 6 pt. „*Stan środowiska przyrodniczego i krajobrazu oraz wymogi jego ochrony*”. Należą do nich:
- Ojcowski Park Narodowy (Numer CRFOP PL.ZIPOP.1393.PN.1);
- Dłubniański Park Krajobrazowy (Numer CRFOP PL.ZIPOP.1393.PK.4);
- Obszar Natura 2000 „Dolina Prądnika” (Numer CRFOP PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH120004.H);
- Pomniki przyrody – 12 drzew, 2 źródła i aleja 89 drzew.

Obiekty i tereny chronione w związku z wymogami ochrony dziedzictwa kulturowego.

Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony zabytków zostały szczegółowo opisane w rozdziale 7 pt. „*Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej*”. Należą do nich obszary i obiekty chronione przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – w tym obiekty i obszary znajdujące się w rejestrze zabytków, w Gminnej Ewidencji Zabytków oraz stanowiska archeologiczne.

Obiekty i tereny chronione w związku z wymogami wynikającymi z uwarunkowań komunikacyjnych i infrastruktury technicznej.

Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych z zakresu komunikacji i infrastruktury zostały szczegółowo opisane w rozdziale 14 pt. „*Stan systemu komunikacji i infrastruktury technicznej*”. Należą do nich:

- drogi publiczne – które powodują ograniczenia w zagospodarowaniu terenów w ich sąsiedztwie, wynikające z rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie;
- gazociągi – od których obowiązują strefy kontrolowane o ograniczonym użytkowaniu i szerokościach zgodnych z przepisami odrębnymi;
- sieci elektroenergetyczne - od których obowiązują strefy ochronne a sposób zagospodarowania terenu pod w/w liniami i w ich pobliżu winien uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych.

12 WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ŹRÓDŁ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

12.1 UDOKUMENTOWANE ŹRÓDŁA KOPALIN

Według danych zawartych w Systemie Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS Państwowego Instytutu Geologicznego (stan na czerwiec 2022r.) w granicach gminy Skała nie występują obszary udokumentowanych źródeł kopalin oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

12.2 ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH

Główny Zbiornik Wód Podziemnych

Zbiornik GZWP nr 326 "Zbiornik Częstochowa (E)" – obejmuje obszar wychodni formacji jurajskiej pod zróżnicowanym, głównie przepuszczalnym nakładem czwartorzędowym. Jest to przepływowy, odkryty, szczelinowo-krasowo-porowy zbiornik zbudowany z różnych litologicznie typów wapieni. Na skutek braku izolacji wody tego zbiornika łatwo ulegają degradacji. Główne zagrożenie pochodzi ze strony intensywnej gospodarki rolnej oraz innych zanieczyszczeń wielkoprzestrzennych.

Zbiornik GZWP nr 409 "Niecka Miechowska (SE)" – poziomem użytkowym jest kredowe piętro wodonośne związane z poziomem piaszczysto-piaskowcowo-zlepieńcowatych utworów oraz poziom spękanych margli, opok, wapieni i gez. Krążenie wód ma charakter szczelinowy. Jakość wody podziemnej wykazuje znaczące różnice w zależności od głębokości miejsc poboru. Woda z głębszych ujęć jest dobrej jakości. Zbiornik posiada jeszcze znaczne rezerwy zasobów do wykorzystania. Z uwagi na brak lub niewielką miąższość utworów izolujących kredowy horyzont wodonośny, większa część powierzchni zbiornika to obszary zagrożone i silnie zagrożone zanieczyszczeniem. Największym problemem, stwarzającym potencjalne zagrożenie dla jakości wód, jest niski stopień skanalizowania wsi na terenie zbiornika.

Jednolite Części Wód Podziemnych

Granica gminy obejmuje Jednolite Części Wód Podziemnych o nr JCWPd 131, które leżą w całości w województwie małopolskim. Położona jest w obrębie 5 powiatów: olkuskiego, miechowskiego, chrzanowskiego, krakowskiego oraz Miasta Kraków. Zajmuje on powierzchnię 834,5 km², leży w dorzeczu Wisły, a głównymi zlewniami są I-rzędowa Wisła oraz Rudawa, Prądnik i Dłubnia. JCWPd 131 składa się z 7 pięter wodonośnych. Piętro czwartorzędu, powstałe w czwartorzędzie, zbudowane z głównie z piasków, żwirów i piasków ze żwirem, z wodonoścem porowym. Piętro kredowe (występuje we wschodniej części JCWPd) powstałe w kredzie górnej, zbudowane z margli i opoków, z wodonoścem szczelinowym. Piętro jurajskie (rozprzestrzenia się na dużym obszarze w centralnej części JCWPd) powstało w jurze górnej, zbudowane z wapieni i margli, z wodonoścem szczelinowo-krasowym. Piętro triasowe (występuje w południowozachodniej części terenu) powstałe w triasie dolnym i środkowym, zbudowane z wapieni, margli oraz piaskowców, z wodonoścem szczelinowo-krasowym, szczelinowo-porowym. Piętro karbońskie (występuje w południowozachodniej części terenu) powstało w karbonie dolnym, zbudowane głównie z piaskowców z wodonoścem szczelinowo-porowym. Piętro dewońskie (występuje w południowozachodniej części terenu) powstałe w dewonie środkowym, zbudowane z wapieni i dolomitów, z wodonoścem szczelinowo-krasowym. Zwierciadła wody występujące w poszczególnych piętrach są swobodne, bądź swobodne (napięte). Typy chemiczne wód to głównie typy naturalne: HCO₃-Ca (wody wodorowęglanowo-wapniowe), HCO₃-Ca-Mg (wody wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowe). W piętrze czwartorzędu występują dodatkowo wody HCO₃-SO₄-Ca (wody wodorowęglanowo-siarczynowo-wapniowe).

13 WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

Według danych zawartych w Systemie Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS Państwowego Instytutu Geologicznego (stan na 12.2017 r.) w granicach gminy Skała nie występują tereny oraz obszary górnicze.

14 STAN SYSTEMU KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

14.1 SYSTEM KOMUNIKACJI

Komunikacja transportowa

Wśród kluczowych kierunków i możliwości rozwoju gminy jednymi z ważniejszych są zagadnienia rozwoju infrastruktury komunikacyjnej. Inwestycje w tym obszarze określane są jako podstawowe determinanty niezbędne do przezwyciężenia barier związanych z peryferyjnym charakterem gminy oraz napływu turystów i inwestorów.

Analizę stanu istniejącego sieci drogowej gminy Skała sporządzono w oparciu o następujące materiały:

- wykaz dróg wojewódzkich podlegających Zarządowi Dróg Wojewódzkich w Krakowie;
- wykaz dróg powiatowych podlegających Zarządowi Dróg Powiatu Krakowskiego;
- Uchwałę nr XLVIII/367/18 Rady Miejskiej w Skale z dnia 29 maja 2018 r. w sprawie: zmiany Uchwały nr XXVII/200/16 Rady Miejskiej w Skale z dnia 22 listopada 2016 r. dot. zaliczenia dróg do kategorii dróg gminnych publicznych w Gminie Skała
- wektorowe dane TBD (Topograficznej Bazy Danych).

W związku z powyższym uzyskano pełny obraz sieci komunikacyjnej, w której hierarchiczny układ klas technicznych tworzą drogi:

- główne;
- zbiorcze;
- lokalne;
- niższej klasy (dojazdowe, wewnętrzne itp. – nieujęte w przedstawionym poniżej zestawieniu dróg).

Ponadto, na terenie gminy, zgodnie z art. 19, ust. 2 Ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1376, 1595, z 2022 r. poz. 32, 655) wyróżnić możemy następujących zarządców dróg, dla dróg:

- wojewódzkich – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie;
- powiatowych – Zarząd Dróg Powiatu Krakowskiego;
- gminnych – Burmistrz Miasta i Gminy Skała.

Na układ komunikacyjny gminy Skała składają się drogi przedstawione w poniższej tabeli (tab. 40). Drogi zostały pogrupowane według klas technicznych. Wykaz ograniczono wyłącznie do dróg klasy: głównej (G), zbiorczej (Z) oraz lokalnej (L).

Tab. 26. Wykaz dróg na terenie gminy Skała

l.p.	Zarządca drogi	Klasa drogi	Nazwa drogi	Nr drogi	Długość odcinka w granicach Gminy [km]
1.	Województwo	Główna	-	794	4,6
2.	Województwo	Główna	ul. Olkuska / ul. Słomnicka	773	7,869

3.	Województwo	Główna	ul. Wolbromska / ul. Krakowska	794	8,369
4.	Powiat	Zbiorcza	ul. Sobiesęcka	1155K	2,878
5.	Powiat	Zbiorcza	-	1156K	6,436
6.	Powiat	Zbiorcza	Wysocice-Barbarka	1171K	2,999
7.	Powiat	Zbiorcza	Gr.woj.-Iwanowice-Zerwana	1172K	0,300
8.	Powiat	Zbiorcza	Grzegorzowice-Podgaje-Januszowice	1173K	0,046
9.	Powiat	Zbiorcza	Przybysławice-Smardzowice-Świńczów	2133K	5,014
10.	Powiat	Zbiorcza	Sąpów-Ojców-Grodzisko	2134K	4,069
11.	Powiat	Zbiorcza	Poręba Laskowska-Sieciechowice-Przystańko	2137K	1,233
12.	Powiat	Zbiorcza	Cianowice-Przybysławice	2143K	5,002
13.	Gmina	Lokalna	Gołyszyn Podgaje – Laski Dworskie	600761K	0,927
14.	Gmina	Lokalna	Poręba Laskowska Odole	600762K	1,768
15.	Gmina	Lokalna	Barbarka Pogorzelec	600763K	1,37
16.	Gmina	Lokalna	Minoga – Zamłynie	600764K	1,693
17.	Gmina	Lokalna	Zamłynie za mostem	600765K	0,723
18.	Gmina	Lokalna	Cianowice ul. Słoneczna	600766K	0,658
19.	Gmina	Lokalna	Cianowice Poręba	600767K	0,289
20.	Gmina	Lokalna	Cianowice ul. Leśna	600768K	0,930
21.	Gmina	Lokalna	Cianowice ul. Spacerowa	600769K	0,461
22.	Gmina	Lokalna	Cianowice Aleja Parkowa	600770K	0,702
23.	Gmina	Lokalna	Cianowice ul. Stawowa	600771K	0,743
24.	Gmina	Lokalna	Cianowice ul. Długa, ul. Szkolna - Smardzowice	600772K	2,160
25.	Gmina	Lokalna	Cianowice ul. Wspólna	600773K	0,373
26.	Gmina	Lokalna	Świńczów Alejka Góra	600774K	0,590
27.	Gmina	Lokalna	Świńczów Alejka Dół	600775K	0,590
28.	Gmina	Lokalna	Świńczów Główna	600776K	0,590
29.	Gmina	Lokalna	Cianowice ul. Niebyła	600777K	1,041
30.	Gmina	Lokalna	Szczodrkowice Zagardle	600778K	0,804
31.	Gmina	Lokalna	Szczodrkowice Kolbuszowa	600779K	0,980
32.	Gmina	Lokalna	Szczodrkowice Dąbki	600780K	1,831
33.	Gmina	Lokalna	Szczodrkowice k/Remizy	600781K	0,206
34.	Gmina	Lokalna	Szczodrkowice Łączki	600782K	0,725
35.	Gmina	Lokalna	Szczodrkowice do Galona	600783K	0,866
36.	Gmina	Lokalna	Szczodrkowice do Bubaka	600784K	0,450
37.	Gmina	Lokalna	Szczodrkowice Kopanina – Narama	600785K	1,525

38.	Gmina	Lokalna	Nowa Wieś przez wieś-wąwóz	600786K	0,835
39.	Gmina	Lokalna	Sobiesęki – Podjedle Pod Sosnę	600787K	1,464
40.	Gmina	Lokalna	Sobiesęki – Polna	600788K	0,230
41.	Gmina	Lokalna	Barbarka – Gołyszyn Ścibórki -Wesołka	600789K	2,358
42.	Gmina	Lokalna	Gołyszyn do Nowakowskiego	600790K	0,200
43.	Gmina	Lokalna	Barbarka do Natkańca	600791K	0,215
44.	Gmina	Lokalna	Barbarka do Knapika	600792K	0,630
45.	Gmina	Lokalna	Barbarka do Makówki	600793K	0,645
46.	Gmina	Lokalna	Barbarka do Woźniaka	600794K	0,620
47.	Gmina	Lokalna	Poręba Laskowska do Bienia	600795K	1,044
48.	Gmina	Lokalna	Minoga Lipówki	600796K	2,065
49.	Gmina	Lokalna	Minoga Studzieniec	600797K	0,618
50.	Gmina	Lokalna	Minoga Kapkazy	600798K	0,568
51.	Gmina	Lokalna	Minoga Borkowa	600799K	0,720
52.	Gmina	Lokalna	Przybysławice Lubawka	600800K	0,240
53.	Gmina	Lokalna	Przybysławice Doły	600801K	0,768
54.	Gmina	Lokalna	Przybysławice Łazy	600802K	1,429
55.	Gmina	Lokalna	Przybysławice do Łodzińskich	600803K	0,385
56.	Gmina	Lokalna	Rzeplin Kresy	600804K	1,270
57.	Gmina	Lokalna	Rzeplin do Kasperczyka	600805K	0,752
58.	Gmina	Lokalna	Rzeplin do Browarnika	600806K	0,300
59.	Gmina	Lokalna	Rzeplin Lipki	600807K	1,116
60.	Gmina	Lokalna	Rzeplin Pułanki	600808K	1,450
61.	Gmina	Lokalna	Rzeplin Ściąga	600809K	0,220
62.	Gmina	Lokalna	Cianowice Na Kamyk	600810K	0,288
63.	Gmina	Lokalna	Smardzowice do Webera	600811K	0,260
64.	Gmina	Lokalna	Smardzowice do Cieślaka	600812K	0,550
65.	Gmina	Lokalna	Smardzowice Peperówka	600813K	0,870
66.	Gmina	Lokalna	Smardzowice Wołówka	600814K	0,665
67.	Gmina	Lokalna	Maszyce Podedwór	600815K	0,620
68.	Gmina	Lokalna	Maszyce Brzeziny	600816K	0,657
69.	Gmina	Lokalna	Maszyce Podgóry	600817K	0,860
70.	Gmina	Lokalna	Świnczów: Alejka Dół II	600818K	0,683
71.	Gmina	Lokalna	Nowa Wieś do Oczyszczalni	600819K	0,880
72.	Gmina	Lokalna	Nowa Wieś do Adamka	600820K	0,483

73.	Gmina	Lokalna	Sobiesęki do Wiewióry	600821K	0,260
74.	Gmina	Lokalna	Sobiesęki – Podjedle II	600822K	0,787
75.	Gmina	Lokalna	Ojców Murownia	600823K	4,726
76.	Gmina	Lokalna	Ojców Caritas	600824K	1,408
77.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Armii Krajowej	600825K	0,346
78.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Topolowa	600826K	0,871
79.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Langiewicza	600827K	0,428
80.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Walecznych	600828K	0,787
81.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Bł. Salomei	600829K	0,644
82.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Boh. Września	600830K	0,463
83.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Cmentarna	600831K	0,195
84.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Długa	600832K	0,510
85.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Gołębia	600833K	0,123
86.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Graniczna	600834K	0,123
87.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Kościelna	600835K	0,199
88.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Krótka	600836K	0,054
89.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Łokietka	600837K	0,238
90.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Mydlarska	600838K	0,139
91.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Nowa	600839K	0,215
92.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Fr. Nullo	600840K	0,095
93.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Ojcowska	600841K	0,363
94.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Pasternak	600842K	0,227
95.	Gmina	Lokalna	Skała Plac Konstytucji 3 Maja	600843K	0,219
96.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Poddomie	600844K	0,234
97.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Polna	600845K	0,785
98.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Powstańców	600846K	0,448
99.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Rzeplińska	600847K	0,459
100.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Rzeźnicza	600848K	0,535
101.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Skałeczna -Parkowa	600849K	0,485
102.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Słoneczna	600850K	0,320
103.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Wesola	604500K	0,231
104.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Stawowa	604501K	0,161
105.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Stocka	604502K	0,102
106.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Szkolna	604503K	0,124
107.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Targowa	604504K	0,402
108.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Wąska	604505K	0,050
109.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Zagrodzka	604506K	0,278
110.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Ks. Poletka	604507K	0,891

111.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Jana Sobieskiego	604508K	0,290
112.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Ogrodowa	604509K	0,149
113.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Wejściowa	604510K	0,095
114.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Przechodnia	604511K	0,078
115.	Gmina	Lokalna	Skała, ul. Mleczna	604512K	0,140
116.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Zacisze	604513K	0,047
117.	Gmina	Lokalna	Skała Chmielarze	604514K	0,890
118.	Gmina	Lokalna	Skała Doły- Grodzisko	604515K	1,040
119.	Gmina	Lokalna	Stoki- Rzeplin	604516K	0,596
120.	Gmina	Lokalna	Skała- Grodzisko	604517K	2,090
121.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Szewska	604518K	0,170
122.	Gmina	Lokalna	Skała, ul. Krzywa	604519K	0,076
123.	Gmina	Lokalna	Skała, ul. Kurniki	604520K	0,084
124.	Gmina	Lokalna	Gołyszyn - Bocieniec	604521K	0,270
125.	Gmina	Lokalna	Poręba Laskowska do Kościelniaka	604522K	1,030
126.	Gmina	Lokalna	Minoga Aleja Kasztanowcowa	604523K	1,063
127.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Krakowska	604524K	1,700
128.	Gmina	Lokalna	Skała ul. Wolbromska	604525K	1,400

Jak wynika z przedstawionego powyżej wykazu dróg, gminny system drogowy (wyłączając drogi dojazdowe i wewnętrzne) ma około 128,901 km, gdzie:

- 3 to drogi klasy głównej, których łączna długość to 20,838 km;
- 9 to drogi klasy zbiorczej, których łączna długość to 27,977 km;
- 116 to drogi klasy lokalnej, których łączna długość to 80,086 km.

Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy Skała nie przebiegają żadne linie kolejowe.

Komunikacja autobusowa

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne S.A. w Krakowie realizuje usługi komunikacji publicznej w zakresie jednej linii nr 267 obsługującej miejscowości: Maszyce oraz Smardzowice. Dodatkowo w weekendy i dni świąteczne kursuje specjalna linia rekreacyjna LRO z Osiedla Podwawelskiego do przystanku Ojców Zamek.

Skała znajduje się w II Strefie Aglomeracyjnej, która obejmuje terytoria Miast i Gminy, które przystąpiły do porozumienia w sprawie publicznego transportu zbiorowego. Na trasie linii nr 267, w obrębie gminy Skała zlokalizowanych jest 9 przystanków autobusowych obsługujących pasażerów.

Poza MPK S.A. w Krakowie, komunikację publiczną zapewniają prywatne przedsiębiorstwa oferujące przewóz osób na podstawie zezwoleń wydawanych przez Starostwo Powiatowe w Krakowie. Oferta działających przewoźników jest obszerna i zapewnia transport zarówno na terenie całej gminy jak również na liniach międzymiastowych.

Poza przewozami osób, prywatne firmy transportowe realizują dodatkowo usługę przewozu dzieci do szkół.

Infrastruktura rowerowa

Na terenie gminy znajdują się 4 szlaki rowerowe: szlak Dłubni, szlak Wierzchowice – Gacki, szlak pętla wokół Pieskowej Skały oraz szlak rowerowy okrężny gminy Zielonki.

Obecnie istniejące szlaki rowerowe na terenie gminy Skała nie stanowią spójnego systemu. Większość znajduje się w północno-wschodniej oraz południowo-zachodniej części gminy. Brak jest odcinków w centrum łączących pozostałe elementy sieci w logiczną całość.

Ponadto, przez gminę przebiegać będzie trasa rowerowa w ramach projektu Zarządu Dróg Wojewódzkich w Krakowie „Koncepcja Programowej Budowy I Etapu Zintegrowanej Sieci Tras Rowerowych w Województwie Małopolskim – Zadanie nr 7 – VeloPrądnik (VP)” biegnąca z północy na południe przez Ojcowski Park Narodowy. Łączna długość trasy VeloPrądnik na terenie gminy Skała to około 7 km. Obecnie zadanie jest na etapie uzyskania odpowiednich uzgodnień przebiegu trasy oraz wstępnych zgód na dysponowanie terenem.

Infrastruktura parkingowa

Na system parkingowy gminy składają się:

- ogólnodostępne parkingi:
 - na Placu Konstytucji 3-go Maja,
 - ul. Rynek (obok budynku Urzędu Miasta),
 - parking pod Zamkiem w Ojcowie,
 - parking na Złotej górze;
- zespoły garażowe towarzyszące zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej, sporadycznie jednorodzinnej;
- parkingi powierzchniowe towarzyszące zabudowie mieszkaniowej, usługowej, terenom aktywności gospodarczej i innym obiektom i terenom generującym ruch samochodowy;
- parkingi w liniach rozgraniczających dróg.

Jak wynika z analizy systemu parkingowego gminy ilość dostępnych obecnie miejsc parkingowych nie zaspokaja potrzeb zarówno lokalnej społeczności, jak również utrudnia rozwój turystyki w regionie. Utworzenie sieci parkingów i miejsc postojowych, w tym parkingu typu „parkuj i jedź” wokół Ojcowskiego Parku Narodowego oraz w okolicach miasta Skała powinno być głównym celem polityki komunikacyjnej gminy. Ponadto, uporządkowania systemu parkowania wymagają rejonu wokół obiektów handlowych, sakralnych i urządzeń sportowych.

14.2 SYSTEMY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

14.2.1 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

• Ujęcia wód powierzchniowych

Gmina Skała korzysta z dwóch ujęć wód powierzchniowych wraz z towarzyszącymi im strefami ochronnymi:

- ujęcie wody powierzchniowej z rzeki Dłubni w km 10+960 w miejscowości Raciborowice, wraz ze strefą ochronną ustanowioną rozporządzeniem Nr 8/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 17 września 2012 r.,
- ujęcie wody powierzchniowej z rzeki Rudawy, wraz ze strefą ochronną ustanowioną rozporządzeniem Nr 1/2011 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej

w Krakowie z dnia 6 lipca 2011 r., zmienionym rozporządzeniem Nr 4/2011 z dnia 12 października 2011 r. oraz rozporządzeniem Nr 2/2012 z dnia 18 lipca 2012 r.

• Ujęcia wód podziemnych

Wody na terenie gminy Skała ujmowane są zgodnie z decyzjami Starosty Krakowskiego wydanymi na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz.U. 2017 poz. 1566 z późn. zm.). Obecnie na przedmiotowym terenie obowiązuje 7 decyzji w sprawie pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód podziemnych:

Tab. 27 Zestawienie obowiązujących decyzji w sprawie pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód podziemnych na terenie gminy Skała

LP		1.
MIEJSCOWOŚĆ		Barbarka
NR DZIAŁKI		195
NR DECYZJI		OS.II.6341.165.2013.MP
DATA WYDANIA DECYZJI		31.12.2013 r.
TERMIN OBOWIĄZYWANIA DECYZJI		31.12.2023 r.
UŻYTKOWNIK		Gmina Skała
INFORMACJE TECHNICZNE DOTYCZĄCE POBORU WODY	RZĘDNA UJĘCIA	199,84 m
	MAX GODZINNY POBÓR	$Q_{h \max} = 2,10 \text{ m}^3/\text{h}$
	ŚREDNI DOBOWY POBÓR	$Q_{\text{dśr}} = 30,0 \text{ m}^3/\text{d}$
	STREFA OCHRONNA	Bezpośrednia, w formie czworoboku o wymiarach: 30,0 m x 51,0 m x 27,0 m x 35,0 m ogrodzonego, oznakowanego i zamkniętego niedostępnego dla pracowników i osób postronnych z wyjątkiem bezpośredniej obsługi ustanowioną decyzją Starosty Krakowskiego z dnia 23.12.2003 r. znak: OS.62230/17/03/MP
LP		2.
MIEJSCOWOŚĆ		Ojców
NR DZIAŁKI		197
NR DECYZJI		OS.MP.62230-1/08
DATA WYDANIA DECYZJI		21.02.2008 r.
TERMIN OBOWIĄZYWANIA DECYZJI		21.02.2018 r.
INFORMACJE TECHNICZNE DOTYCZĄCE POBORU WODY	RZĘDNA UJĘCIA	-
	MAX GODZINNY POBÓR	$Q_{h \max} = 13,40 \text{ m}^3/\text{h}$
	ŚREDNI DOBOWY POBÓR	$Q_{\text{dśr}} = 155,0 \text{ m}^3/\text{d}$
	STREFA OCHRONNA	Bezpośrednia, o wymiarach 19,5 m x 24,0 m ogrodzona, oznakowana i zagospodarowana zielenią

LP		3.1	3.2
MIEJSCOWOŚĆ		Rzeplin	
NR DZIAŁKI		409/12	201/1
NR DECYZJI		OS.II.6341.213.2011.2012.MP	
DATA WYDANIA DECYZJI		01.02.2012 r.	
TERMIN OBOWIĄZYWANIA DECYZJI		01.02.2022 r.	
UŻYTKOWNIK		Gmina Skała	
INFORMACJE TECHNICZNE DOTYCZĄCE POBORU WODY	RZĘDNA UJĘCIA	Studnia 1 – 364,47 m	Studnia 2 – 386,49 m
	MAX GODZINNY POBÓR	$Q_{h \max} = 3,60 \text{ m}^3/\text{h}$	$Q_{h \max} = 11,00 \text{ m}^3/\text{h}$
	ŚREDNI DOBOWY POBÓR	$Q_{\text{dśr}} = 6,0 \text{ m}^3/\text{d}$	$Q_{\text{dśr}} = 343,0 \text{ m}^3/\text{d}$
	STREFA OCHRONNA	Bezpośrednia, w formie kwadratu o wymiarach 6,0 m x 6,0 m, ogrodzonego, oznakowanego i prawidłowo zagospodarowanego	Bezpośrednia, w formie kwadratu o wymiarach 30,0 m x 40,0 m, ogrodzonego, oznakowanego i prawidłowo zagospodarowanego
LP		4.	
MIEJSCOWOŚĆ		Smardzowice	
NR DZIAŁKI		279/1	
NR DECYZJI		OS.II.6341.159.2.2012.MZ	
DATA WYDANIA DECYZJI		02.01.2013 r.	
TERMIN OBOWIĄZYWANIA DECYZJI		31.12.2023 r.	
UŻYTKOWNIK		Gmina Skała	
INFORMACJE TECHNICZNE DOTYCZĄCE POBORU WODY	RZĘDNA UJĘCIA	405,97 m	
	MAX GODZINNY POBÓR	$Q_{h \max} = 24,20 \text{ m}^3/\text{h}$	
	ŚREDNI DOBOWY POBÓR	$Q_{\text{dśr}} = 280,0 \text{ m}^3/\text{d}$	
	STREFA OCHRONNA	Bezpośrednia, w formie koła o promieniu 10 m ogrodzona, oznakowana, zagospodarowana zielenią, bez dostępu osób trzecich ustanowiona decyzją Starosty Krakowskiego z dnia 13.12.2002 r. znak: OS.62230/18/2/02/MP	
LP		5.	
MIEJSCOWOŚĆ		Cianowice	
NR DZIAŁKI		120610_5.0002.AR_3.322/1	
NR DECYZJI		OS.MP.62230-2/08	
DATA WYDANIA DECYZJI		29.02.2008 r.	
TERMIN OBOWIĄZYWANIA DECYZJI		28.02.2018 r.	

UŻYTKOWNIK		Gmina Skała		
INFORMACJE TECHNICZNE DOTYCZĄCE POBORU WODY	RZĘDNA UJĘCIA	-		
	MAX GODZINNY POBÓR	Q _{h max} = 15,20 m³/h		
	ŚREDNI DOBOWY POBÓR	Q _{dśr} = 210,0 m³/d		
	STREFA OCHRONNA	Bezpośrednia, o wymiarach 26,0 m x 29,0 m ogrodzona, oznakowana i zagospodarowana zielenią		
LP		6.		
MIEJSCOWOŚĆ		Sobiesęki		
NR DZIAŁKI		120610_5.0015.AR_2.44		
NR DECYZJI		OS.II.MZ.6223-78/10/11		
DATA WYDANIA DECYZJI		05.05.2011 r.		
TERMIN OBOWIĄZYWANIA DECYZJI		05.05.2021 r.		
UŻYTKOWNIK		Gmina Skała		
INFORMACJE TECHNICZNE DOTYCZĄCE POBORU WODY	RZĘDNA UJĘCIA	-		
	MAX GODZINNY POBÓR	Q _{h max} = 29,50 m³/h		
	ŚREDNI DOBOWY POBÓR	Q _{dśr} = 708,0 m³/d		
	STREFA OCHRONNA	Bezpośrednia, o wymiarach 15,5 m x 20,0 m ogrodzona, oznakowana tablicami informacyjnymi, bez dostępu osób trzecich, prawidłowo zagospodarowana		
LP		7.1	7.2	7.3
MIEJSCOWOŚĆ		Minoga		
NR DZIAŁKI	120610_5.0005.			
	86/2	103/1	50/3	
NR DECYZJI		OS.MP.6223-3/08		
DATA WYDANIA DECYZJI		26.05.2008 r.		
TERMIN OBOWIĄZYWANIA DECYZJI		26.05.2018 r.		
UŻYTKOWNIK		Gmina Skała		
INFORMACJE TECHNICZNE DOTYCZĄCE POBORU WODY	RZĘDNA UJĘCIA	-		
	MAX GODZINNY POBÓR	Q _{h max} = 90,00 m³/h		
	(przy czym ilość wody pobieranej ze studni nie może przekroczyć)	22,3 m³/h	38,3 m³/h	40,0 m³/h
	ŚREDNI DOBOWY POBÓR	Q _{dśr} = 2160,0 m³/d		

	STREFA OCHRONNA	Bezpośrednia, o wymiarach 20,0 m x 17,0 m	Bezpośrednia, o wymiarach 58,0 m x 26,0 m	Bezpośrednia, o wymiarach 35,0 m x 19,0 m
		ogrodzona, oznakowana i zagospodarowana zielenią		

Ponadto, poza przedstawionymi w powyższym zestawieniu ujęciami wody, na terenie gminy Skała wyróżnić można dwa nieczynne już ujęcia zlokalizowane w miejscowościach Poręba Laskowska (dz. nr ewid. 52/1) oraz Skała (Rynek).

- Sieć wodociągowa

Głównymi źródłami zaopatrzenia w wodę mieszkańców Miasta i Gminy Skała w wodę są studnie głębinowe o głębokości 40 - 100 metrów z wykonaną siecią wodociagową. Sieć wodociągowa zaopatrująca mieszkańców w wodę jest podzielona na kilka rejonów (wodociągi grupowe). Wspólne ujęcie wody w Minodze mają Skała, Minoga, Nowa Wieś, Przybysławice, Sobiesęki, Zamłynie i Grodzisko. Ujęcie to składa się z czterech studni głębinowych. Woda z wyżej wymienionych ujęć jest przepompowywana z Minogi do przepompowni w Skale, a następnie do zbiorników wyrównawczych. Miejscowości Barbarka, Gołyszyn i Poręba Laskowska mają ujęcia wody ze studni głębinowych w Barbarce i Porębie Laskowskiej. Miejscowości Cianowice, Smardzowice, Niebyła-Świńczów i Maszyce zasilane są w wodę z ujęć zlokalizowanych w Cianowicach i Smardzowicach, a miejscowości Rzeplin i Szczodrkowice z ujęcia w Rzeplinie poprzez studnię głębinową. Miejscowość Ojców zasilana jest z ujęcia zlokalizowanego w studni napływowej ze źródła Św. Jana.

(Źródło: Raport o stanie Gminy Skała za 2021 rok)

Tab. 28. Rozwój sieci wodociągowej w gminie Skała w latach 2010-2020 roku

	Jednostka miary	Rok										
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	104,8	104,9	105,4	106,3	107,4	111	112	113,4	114,5	115,3	115,9
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3441	3520	3597	3629	3687	3640	3708	3748	3695	3748	3811
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	300	297	293	298,6	290	323,7	309,1	302,4	319,4	305,5	330,5
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m3	30,1	29,4	28,6	28,9	27,9	30,8	29,4	28,7	30,3	28,9	31,2
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	9304	9446	9572	9651	10268	10275	10319	10322	10347	10373	10352

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

- Sieć kanalizacyjna

Na terenie miasta istnieje system kanalizacji ogólnospławnej, obejmujący dwa główne kolektory spławne: jeden zbierający ścieki ze wschodniej części miasta Skała, do drugiego dopływają ścieki z terenu obejmującego zachodnią część. Ze wschodniej części miasta Skała ścieki spływają do oczyszczalni ścieków w Nowej Wsi. Jest to oczyszczalnia typu mechaniczno – biologicznego z tlenową stabilizacją osadu. Osad jest napowietrzany, a po uzyskaniu odpowiedniego zagęszczenia i mineralizacji grawitacyjnie spływa na poletka osadowe, gdzie jest odwadniany i suszony. Obecnie Gmina posiada pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie do rzeki Smródka w m. Skała istniejącym wylotem, ścieków socjalno – bytowych. Decyzja nr KR.ZUZ.2.421.1024.2018 wydana przez Dyrektora Zarządu Zlewni w Krakowie dnia 16.01.2020 r. obowiązuje do 15.01.2030 r.

Z zachodniej części miasta ścieki odbierane są przez oczyszczalnię w Ojcowie. Jest to oczyszczalnia typu mechaniczno-biologicznego. Łącznie z oczyszczalnią ścieków w Ojcowie, została wybudowana

sieć kanalizacji ciśnieniowej. Każde gospodarstwo w Ojcowie posiada przydomową przepompownię ścieków. Bezpośrednim odbiornikiem ścieków jest potok Prądnik położony na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego. Na podstawie wykonanych obliczeń technologicznych oraz przeprowadzonej wizji lokalnych stwierdza się, iż oczyszczalnia w Ojcowie wymaga wymiany istniejących, częściowo zużytych i przestarzałych urządzeń technologicznych. W celu spełniania aktualnych wymagań konieczna jest zmiana technologii procesu oczyszczania ścieków. Po dokonanej analizie ekonomicznej oraz warunków środowiskowych uznano, że oczyszczalnia ta stopniowo będzie wygaszana.

Obecnie jeszcze w części gospodarstw ścieki socjalno-bytowe gromadzone są w bezodpływowych zbiornikach, często nieszczelnych.

Na terenach wiejskich w przypadku braku zorganizowanego systemu odprowadzania ścieków sanitarnych, ścieki są zbierane w przydomowych szambach i wywożone taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków w Nowej Wsi.

14.2.2 ELEKTROENERGETYKA

Na terenie gminy Skała zaopatrzenie odbiorców w energię elektryczną odbywa się z podstawowych źródeł zasilania leżących poza terenem gminy. W samej Skale zlokalizowana jest napowietrzna rozdzielnia średniego napięcia stanowiąca punkt węzłowy układu zasilania po stronie średniego napięcia. Zasilanie rozdzielni po stronie średniego napięcia wykonane jest linią magistralną wyprowadzoną z GPZ „Słomniki”.

Poszczególni odbiorcy zaopatrywani są w energię elektryczną ze stacji transformatorowych 15/0,4 kV również w wykonaniu napowietrznym a także stacji transformatorowych wewnętrznych wolnostojących. Stacje transformatorowe wyposażone są w jednostki transformatorowe o mocy od 40 do 630 kVA. Układ sieci jak również rozmieszczenie stacji transformatorowych dostosowany jest do aktualnych potrzeb w zakresie zapotrzebowania na energię elektryczną.

Planowana jest budowa stacji elektroenergetycznej 110/15kV Skała wraz z liniami zasilającymi 110kV. Przewiduje się przebudowę napowietrznej linii 15kV Skała 2 na dwutorową linię elektroenergetyczną 110kV (zasilanie od strony SE Słomniki). Alternatywnym rozwiązaniem może być budowa linii 110kV od strony SE Wolbrom wykorzystując trasy istniejących linii średniego napięcia. Drugostronne zasilanie SE Skała planuje się poprzez budowę linii 110kV relacji SE Skała – nacięcie linii 110kV Siersza – Lubocza lub relacji SE Skała – SE Zabierzów.

14.2.3 GAZOWNICTWO

Na obszarze gminy Skała znajduje się gazociąg wysokiego ciśnienia DN500 PN63 relacji Łukanowice-Śledziejowice-Zederman. Zlokalizowane są tu także sieci gazowe średniego ciśnienia dostarczające gaz do poszczególnych miejscowości.

Źródłem zaopatrzenia w gaz gminy Skała jest magistralny gazociąg średnioprężny Ø350 przebiegający wzdłuż drogi Kraków - Olkusz, przez teren gmin Wielka Wieś i Jerzmanowice. Dla zasilania gminy Skała zostały zrealizowane dwa główne gazociągi średnioprężne:

- gazociąg Ø200 / Ø150 z rejonu wsi Prądnik Korzkiewski przebiegający przez miejscowości Smardzowice i Cianowice do Skały,
- gazociąg Ø225 PE / Ø150 z rejonu wsi Sąspów, biegnący dalej przez teren gminy Sułoszowa do Skały.

Gmina posiada także gazociąg Ø150 prowadzący ze Skały przez wieś Minogę dla zasilania wsi gminy Iwanowice. Pozostałe gazociągi pełnią rolę gazociągów rozdzielczych. Do większych należy gazociąg Ø 110 PE na terenie miejscowości Rzeplin. Pozostałe gazociągi posiadają średnice od Ø 80

do Ø 32.stniejące gazociągi średnioprężne obejmują obszar całej gminy. Realizowany system sieci gazowych średniego ciśnienia pozwala na dostawę gazu zarówno dla potrzeb komunalno - bytowych jak i grzewczych odbiorców

Obszar gminy Skała zgazyfikowany jest w całości siecią średniego ciśnienia w zakresie średnic dn 25 PE do dn 160 PE oraz DN 200 stal, które zasilane są ze stacji redukcyjnej I stopnia w Wielkiej Wsi poprzez sieci magistralne śr. dn 200 PE, dn 350 Pe oraz DN 150 stal, jak również średnioprężne sieci przesyłowe. Rozbudowa sieci gazowej możliwa będzie w oparciu o istniejące gazociągi średniego ciśnienia.

14.2.4 CIEPŁOWNICTWO

Na system zaopatrzenia w energię ciepłą składają się zarówno źródła indywidualne, jak i zbiorowe. Obiekty użyteczności publicznej zlokalizowane na terenie gminy, tj. szkoła, Urząd Gminy, przedszkola, dom kultury, remizy strażackie, oraz niewielka liczba odbiorców indywidualnych, do celów grzewczych wykorzystują gaz z lokalnych kotłowni gazowych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w roku 2020, już 1329 odbiorców gazu wykorzystywało ten surowiec do pozyskiwania energii cieplnej. Pozostała zabudowa zaopatrywana jest w ciepło z kotłowni opalanych węglem i koksem, a także ogrzewane tradycyjnymi piecami.

14.2.5 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię, przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych, wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych).

Występujące na terenie gminy instalacje OZE obejmują instalacje solarne, pompy ciepła oraz panele fotowoltaiczne. Zamontowane są one na indywidualnych budynkach mieszkalnych.

14.2.6 TELEKOMUNIKACJA

Stan techniczny sieci i urządzeń telekomunikacji kablowej jest dobry, zapewniając wysoki standard obsługi telekomunikacyjnej. Dostawcy usług telekomunikacyjnych świadczy na terenie gminy usługi telefoniczne, internetowe oraz telewizyjne zarówno dla klientów prywatnych jak i instytucjonalnych. W ostatnich latach duże znaczenie uzyskała bezprzewodowa obsługa telekomunikacyjna. Połączenia między urządzeniami mobilnymi a siecią zapewniane są za pomocą stacji przekąźnikowych (stacji bazowych) wyposażonych w antenę i zwykle umieszczonych na wysokim maszcie lub innym obiekcie budowlanym.

Zgodnie z danymi Urzędu Komunikacji 4 stacje bazowe zlokalizowane są w obrębie Skała-miasto, oraz po jednej w Ojcowie, Smardzowicach i Porębie Laskowskiej.

14.2.7 GOSPODARKA ODPADAMI

Od właścicieli nieruchomości na terenie gminy Skała pobierane są opłaty za gospodarowanie odpadami. W zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę z nieruchomości odbierane są wytwarzane w gospodarstwach domowych następujące frakcje odpadów komunalnych:

- papier i tektura,
- tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metale,
- opakowania ze szkła,
- pozostałe zmieszane odpady komunalne,
- odpady wielkogabarytowe oraz zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny - zbiórka raz w roku w formie tzw. „wystawki”, w podanych do publicznej wiadomości terminach,

- przeterminowane leki - zbiórka w dwóch miejscach na terenie Gminy: - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skale, ul. Słomnicka 69 - Gabinet zabiegowy, - „Apteka z Sercem” w Skale, ul. Rynek 18.

Zmieszane odpady komunalne odbierane są z zamieszkałych nieruchomości zgodnie z opublikowanym przez gminę harmonogramem, z częstotliwością nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie. Selektywnie zebrane odpady z papieru, szkła oraz tworzyw sztucznych i metalu gromadzone oddzielnie w odpowiednich workach z folii odbierane są z nieruchomości zgodnie z opublikowanym przez gminę harmonogramem nie rzadziej niż raz na miesiąc. Odpady ulegające biodegradacji gromadzone w odpowiednich workach z folii lub w pojemnikach do gromadzenia bioodpadów odbierane są z nieruchomości nie rzadziej niż raz na miesiąc (zgkboleslaw.com – czerwiec 2022).

Odpady komunalne odebrane od właścicieli nieruchomości w ramach gminnego systemu gospodarki odpadami przekazywane są uprawnionym podmiotom w celu poddania procesom odzysku lub unieszkodliwienia zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Na obszarze gminy Skała funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), zlokalizowany na terenie Bazy Magazynowo-Technicznej w Cianowicach przy ul. Do Cegielni. W ramach ponoszonej opłaty z tytułu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Miasta i Gminy Skała, zbierane są tu następujące odpady:

- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- odpady wielkogabarytowe,
- mieszane odpady z budowy i remontów,
- zużyte opony,
- odpady zielone.

Transport odpadów do punktu selektywnego zbierania odpadów mieszkańcy zapewniają we własnym zakresie i na własny koszt.

14.3 DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- System komunikacji

Sieć komunikacyjna jest ważnym elementem zagospodarowania przestrzennego, gdyż służy do zaspokajania potrzeb transportowych oraz potęguje rozwój obszaru. Układ komunikacyjny gminy Skała oparty jest na dwóch drogach wojewódzkich: nr 773 oraz nr 794, które łączą się krzyżowo w mieście Skała, co wpisuje gminę w układ drogowy województwa.

Wzrost liczby pojazdów stanowi źródło zagrożenia dla środowiska. Transport drogowy, w tym tranzytowy, powoduje emisję spalin, hałasu i wibracji, niekorzystne przekształcanie walorów przyrodniczych. W 2018 roku oddano do użytku wyczekiwaną obwodnicę miasta, która usprawnia ruch kołowy, wyprowadzając samochody z centrum., a co za tym idzie zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza w mieście.

Z racji, iż gmina stanowi dobrą bazę turystyczną ze względu na atrakcyjność terenów Ojcowskiego Parku Narodowego, rozwija się tutaj sieć szlaków zarówno rowerowych jak i pieszych. Brakuje jednak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych zarówno dla społeczności gminnej jak i dla osób przyjezdnych w okolicach szlaków turystycznych.

- System infrastruktury technicznej

Gmina Skała charakteryzuje się bardzo wysokimi wskaźnikami wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Odznacza się przede wszystkim najwyższym zwodociągowaniem w powiecie krakowskim,

na poziomie 98%. Z roku na rok wzrasta liczba osób korzystająca z wodociągu, co wynika z budowy nowych mieszkań i domów. Gmina korzysta z dwóch ujęć wody powierzchniowej oraz siedmiu ujęć podziemnych. Woda pobierana jest ze studni głębinowych. Wskaźnik skanalizowania gminy jest nieco niższy od zwodociągowania, jednak nadal utrzymuje się na wysokim poziomie. Większość mieszkańców korzysta z istniejącego systemu kanalizacji ogólnospławnej połączonej z występującymi na terenie gminy oczyszczalniami ścieków. Nieliczni korzystają z indywidualnych zbiorników bezodpływowych.

System zasilania w energię elektryczną gminy Skała jest dobrze skonfigurowany i znajduje się w dobrym stanie technicznym. Istniejąca sieć elektroenergetyczna zaspokaja obecne potrzeby, posiada rezerwy przepustowości i może stanowić źródło energii elektrycznej dla nowych odbiorców.

Istniejący system gazowniczy zabezpiecza obecne zapotrzebowanie na paliwo gazowe istniejących odbiorców. Ponad 60% mieszkańców gminy ma dostęp do sieci gazowej, z czego większy odsetek korzystający z sieci gazowej to ludność wiejska. Stan sieci gazowych na terenie gminy jest zadowalający, co zapewnia bezpieczeństwo zarówno dostaw gazu jak również bezpieczeństwo publicznej. Na terenie gminy odbiorcy są zaopatrywani w energię ciepłą z kotłowni lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła – należących do podmiotów gospodarczych, instytucji lub poszczególnych gospodarstw domowych. W związku z rozwojem działań dotyczących zagadnienia odnawialnych źródeł energii zauważa się wzrost domostw posiadających instalacje solarne czy panele fotowoltaiczne. Ma to zwiększać efektywność energetyczną przy zminimalizowaniu kosztów i zmniejszeniu negatywnego oddziaływania na środowisko. Do tego zalicza się również modernizację pieców i kotłów węglowych, oraz wymiana ich na źródło ogrzewania o innym paliwie stałym.

Odnosnie gospodarki odpadami w gminie funkcjonuje system odbierania odpadów przez gminę według ustalonego przez firmę harmonogramu, a dodatkowo w miejscowości Cianowice zlokalizowany jest PSZOK. System ten ma za zadanie zapobieganie między innymi powstawianiu dzikich wysypisk, a także wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów co przyczynia się do ochrony środowiska.

15 STAN PRAWNY GRUNTÓW

15.1 STRUKTURA WŁASNOŚCI

Struktura własności gruntów wchodzących w skład miasta i gminy Skała jest mocno zróżnicowana. W Skale dominują grunty prywatne należące do osób prywatnych, oraz spółek reprezentujących przedsiębiorstwa niepubliczne funkcjonujące na terenie gminy, które ogółem stanowią ponad 71% wszystkich gruntów.

Kolejną, wyróżniającą się grupą, są grunty należące do Skarbu Państwa, które obecnie zajmują prawie 24% powierzchni gminy. Należy również wspomnieć o trzeciej grupie własności, czyli grunty należące do Gminy Skała – stanowią 3% wszystkich gruntów.

Pozostałe 2% gruntów są własnością między innymi: powiatu krakowskiego, gminy Zielonki, ochotniczej straży pożarnej, związków wyznaniowych, spółdzielni oraz towarzystw. W tym miejscu warto zwrócić uwagę, że aż połowa pozostałych gruntów nie posiada danych dotyczących własności. Grunty te zostały ujęte w poniższej tabeli jako „Brak danych”.

Tab. 29. Struktura własności Gminy Skała z udziałem procentowym w ujęciu ogólnej powierzchni gminy

Struktura własności gruntów	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy w ogólnej pow. Gminy
Skarb Państwa	1762,6623	23,62%
Powiat krakowski	27,4688	0,37%
Gmina Skała	206,2149	2,76%
Gmina Zielonki	0,2475	0,00%
Ochotnicza Straż Pożarna	2,5996	0,03%
Związki wyznaniowe	30,6693	0,41%

Podmioty gospodarcze prywatne	56,8904	0,76%
Spółdzielnie	29,1841	0,39%
Towarzystwa	0,6926	0,01%
Prywatne	5272,246	70,64%
Brak danych	74,718	1,00%
SUMA	7463,5935	100,00%

Źródło: opracowane własne, na podstawie danych pochodzących z PODGiK.

Jak wynika z poniższego zestawienia tabelarycznego znacząca większość gruntów należących do gminy Skała znajduje się w obrębach Skała – wieś oraz Skała – miasto. Ogółem stanowią one ponad 44%. Wyróżniającymi się obrębami są również Cianowice, gdzie grunty gminy zajmują około 8% oraz Minoga (9%). Większość wszystkich gruntów gminnych to tereny już zainwestowane np. drogi, place, parkingi, placówki oświatowe oraz obiekty sportowo-rekreacyjne. Pokażne, niezainwestowane obszary zlokalizowane są w obrębie Skała – wieś, w granicach Ojcowskiego Parku Narodowego oraz przy granicy gminy Sułoszowa. Atrakcyjna lokalizacja ww. gruntów z pewnością stanowi podstawę do rozwoju tej części gminy. Co więcej, bliskie sąsiedztwo OPN determinuje przyszłe przeznaczenie wyłącznie pod tereny związane z usługami turystyki, obsługą komunikacji samochodowej lub usługami sportu i rekreacji.

Tab. 30. Powierzchnia gruntów we własności gminy Skała w podziale na poszczególne obręby, z udziałem procentowym w ujęciu ogólnej powierzchni gruntów gminnych oraz ogólnej powierzchni gminy

Obręb	Własność gminna - powierzchnia [ha]	Udział procentowy w ogólnej pow. gruntów gminnych	Udział procentowy w ogólnej pow. gminy
Barbarka	2,2735	1,10%	0,03%
Cianowice	16,2906	7,90%	0,22%
Gołyszyn	6,7219	3,26%	0,09%
Maszyce	2,3446	1,14%	0,03%
Minoga	18,603	9,02%	0,25%
Niebyła – Świnczów	1,8092	0,88%	0,02%
Nowa wieś	5,149	2,50%	0,07%
Ojców	11,1436	5,40%	0,15%
Poręba Laskowska	1,2538	0,61%	0,02%
Przybysławice	5,3494	2,59%	0,07%
Rzeplin	12,2304	5,93%	0,16%
Smardzowice	10,0403	4,87%	0,13%
Sobiesęki	8,1735	3,96%	0,11%
Stoki	2,2742	1,10%	0,03%
Szczodrkowice	9,1232	4,42%	0,12%
Zamłynie	2,1247	1,03%	0,03%
Skała – wieś	61,3957	29,77%	0,82%
Skała – miasto	29,9143	14,51%	0,40%
SUMA	206,2149	100%	2,76%
Ogólna pow. gminy	7463,5935		100,00%

Źródło: opracowane własne, na podstawie danych pochodzących z PODGiK.

Tereny należące do Skarbu Państwa w zdecydowanej większości stanowią lasy publiczne w zarządzie Lasów Państwowych. Duży udział własności Lasów Państwowych, stwarza możliwości prawidłowego

kształtowania przestrzeni przyrodniczej gminy- szczególnie w obrębie Ojcowskiego Parku Narodowego.

Tab. 31. Powierzchnia lasów w gminie Skała w latach 2010-2020.

Powierzchnia lasów												
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
lasów ogółem	ha	1 570,9	1 572,1	1 581,1	1 528,14	1 528,14	1 527,92	1 527,95	1 526,95	1 527,95	1 526,95	1 526,95
lasów publiczne ogółem	ha	1 438,9	1 440,1	1 443,1	1 443,14	1 443,14	1 442,92	1 442,95	1 442,95	1 442,95	1 442,95	1 442,95
lasów publiczne Skarbu Państwa	ha	1 396,2	1 397,4	1 400,4	1 400,44	1 400,44	1 400,22	1 400,25	1 400,25	1 400,25	1 400,25	1 400,25
lasów publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	521,2	521,2	523,8	523,83	523,83	523,83	523,83	523,83	523,83	523,83	523,83
lasów publiczne Skarbu Państwa - Parki Narodowe	ha	875,0	876,2	-	876,61	876,61	876,39	876,42	876,42	876,42	876,42	876,42
lasów publiczne gminne	ha	42,7	42,7	42,7	42,70	42,70	42,70	42,70	42,70	42,70	42,70	42,70
lasów prywatne ogółem	ha	-	132,0	138,0	85,00	85,00	85,00	85,00	84,00	85,00	84,00	84,00

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

15.2 DIAGNOZA UWARUNKOWAŃ WYNIKAJĄCYCH ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Analiza stanu zagospodarowania terenu gminy Skała wykazała, że ok. 21% terenu gminy pokrywają grunty leśne a przekształcone przez człowieka zurbanizowane tereny stanowią 4%. Pozostałą powierzchnię stanowią tereny rolne, łąk i pastwisk. Struktura własnościowa lasów w gminie wykazuje, że około 92% powierzchni lasów jest własnością Skarbu Państwa z czego ok. 63% znajduje się w obszarze Parku Narodowego, a 37% jest w zarządzie Lasów Państwowych, co stwarza dogodne warunki do prowadzenia gospodarki leśnej z uwzględnieniem funkcji ochronnych.

We własności gminy jest około 2,8% gruntów w skali całej gminy, Najwięcej terenów znajduje się w obrębach Skała –wieś oraz Skała – miasto. Z racji że większość tych terenów jest już zagospodarowana, gmina nie posiada większych zasobów gruntów możliwych do zabudowy. Gminna polityka w zakresie powiększenia zasobów gruntów komunalnych mogłaby przyczynić się do rozwoju gminy i kształtowania nowych celów publicznych.

16 NAJWAŻNIEJSZE CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

16.1 WPROWADZENIE - ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH

Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz obszary realizacji tych zadań zostały wskazane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego oraz innych dokumentach strategicznych. W niniejszym rozdziale zebrano uwarunkowania i kierunki rozwoju wynikające z obowiązujących dokumentów strategicznych mających wpływ na rozwój gminy, to jest:

- uwarunkowania i kierunki rozwoju wynikające z Uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 pn. **Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”**,

- uwarunkowania i kierunki rozwoju wynikające z Uchwały Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr XV/174/03 z dnia 22 grudnia 2003 roku w sprawie uchwalenia **Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego**.

Ponadto przeanalizowano uwarunkowania i kierunki rozwoju wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy Skała przyjętej Uchwałą XLIX/365/14 Rady Miejskiej w Skale z dnia 24 czerwca 2014 r.

16.2 UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU WYNIKAJĄCE PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO (UCHWALONEGO UCHWAŁĄ NR XLVII/732/18 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO Z DNIA 26 MARCA 2018 R. W SPRAWIE ZMIANY UCHWAŁY NR XV/174/03 Z DNIA 22 GRUDNIA 2003 R.)

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest głównym elementem systemu planowania w województwie i służy do określania przestrzennych aspektów polityki rozwojowej. Podstawą formułowania ustaleń Planu jest zasada równoważenia rozwoju województwa, zakładająca spójność środowiska przyrodniczego, społecznego i gospodarczego.

Obowiązujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego został uchwalony Uchwałą Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018r. Formułuje on podstawowy cel rozwoju przestrzennego Małopolski jako „utrzymanie, a w pewnych elementach nawet poprawienie stanu środowiska i podniesienie jakości krajobrazu i zasobów kultury, przy zapewnieniu warunków do stabilnego wzrostu gospodarczego i podniesienia standardów jakości życia mieszkańców drogą bardziej efektywnej gospodarki przestrzennej.”

Realizacja celu zależy nie tylko od aktywności samorządu województwa, ale także od skali i jakości wsparcia rządowego oraz od współpracy z samorządami lokalnymi i osiągnięcia z nimi synergii działań w planowaniu przestrzennym. Kluczowe zasady polityki przestrzennej, których realizacja wymaga skoordynowanych działań na poziomie regionalnym i lokalnym to:

1. Oszczędne gospodarowanie przestrzenią zurbanizowaną i racjonalne jej wykorzystanie rozumiane jako:

- koncentracja rozwoju w terenach już zurbanizowanych (recycling przestrzenny),
- zapobieganie rozpraszaniu zabudowy,
- zapewnienie właściwego poziomu usług odpowiednio do hierarchii ośrodków,
- oszczędność komunikacyjna, czyli minimalizowanie długości ciągów komunikacyjnych i preferencje dla transportu publicznego.

2. Oszczędne gospodarowanie zasobami naturalnymi i dbałość o poprawę jakości środowiska:

- ochrona wód i zwiększanie retencji naturalnej, w tym także na terenach zurbanizowanych,
- ochrona ekosystemów leśnych i starych drzewostanów oraz zwiększanie lesistości,
- ochrona warunków do prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego w miejscowościach uzdrowiskowych,
- utrzymanie korytarzy przewietrzania w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym.

3. Zachowanie bioróżnorodności w najcenniejszych obszarach:

- bezwzględna dominacja ochrony bioróżnorodności na terenach Obszarów Węzłowych
- ochrona ciągłości ekologicznej w skali ponadregionalnej, regionalnej i lokalnej.

4. Ochrona dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu:

- wzmocnienie faktycznej ochrony i świadome kształtowanie najcenniejszych krajobrazów Małopolski przy wykorzystaniu ustawy krajobrazowej,

- rewitalizacja i rewaloryzacja najcenniejszych zespołów i obiektów dziedzictwa urbanistycznego, ruralistycznego i architektonicznego,
- rozwój różnych form turystyki zachowującej potencjał i wartości środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu.

5. Zmniejszanie ryzyka katastrof naturalnych:

- powstrzymanie, a z czasem eliminacja, zabudowy w terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym,
- powstrzymanie zabudowy na terenach osuwiskowych.

Teren gminy Skała charakteryzuje się bogactwem przyrodniczo - krajobrazowym. Składa się na to urozmaicona rzeźba i szata roślinna, a także krajobrazów. W obszarze gminy występują różnorodne formy ochrony przyrody (Ojcowski Park Narodowy, Dłubiański Park Krajobrazowy, obszary Natura 2000 „Dolina Prądnika”, a także pomniki przyrody i lasy ochronne), dla których obowiązują warunki zagospodarowania, ograniczenia, zakazy i nakazy określone obowiązującymi przepisami odrębnymi, dlatego konieczne jest uwzględnienie uwarunkowań wynikających z ich występowania. Konieczna jest m. in. ochrona ujęć wód, stosowanie obudowy biologicznej cieków wodnych, zapewnienie ochrony GZWP nr 326 oraz nr 409 – zgodnie z aktualnie obowiązującą dokumentacją hydrogeologiczną, ochrona ciągłości cieków, ekosystemów leśnych i starych drzewostanów, realizacja ustaleń Planu gospodarki odpadami województwa małopolskiego na terenie gminy.

Obszar gminy znajduje się w zasięgu wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego korytarzy ekologicznych regionalnych. gionalne korytarze ekologiczne tworzą sieć niezbędnych powiązań pomiędzy Obszarami Węzłowymi, zapewniając ciągłość całego systemu i przeciwdziałając jego fragmentacji. Tym samym gwarantują warunki dla utrzymania bioróżnorodności gatunkowej i genetycznej poszczególnych ekosystemów. Ich przebiegi (RDOŚ; 2012 r., 2013 r.) wynikają z rozpoznania istniejących migracji poszczególnych gatunków oraz analiz istniejących warunków dla ich swobodnego przemieszczania się. Regionalne korytarze ekologiczne tworzą z kolei sieć niezbędnych powiązań pomiędzy obszarami węzłowymi, zapewniając ciągłość całego systemu i przeciwdziałając jego fragmentacji, gwarantują warunki dla utrzymania bioróżnorodności gatunkowej i genetycznej poszczególnych ekosystemów. Ich przebiegi wynikają z rozpoznania istniejących migracji poszczególnych gatunków oraz analiz istniejących warunków dla ich swobodnego przemieszczania się. Zagospodarowanie przestrzenne korytarzy ekologicznych winno być ukierunkowane na:

- zachowanie ich ciągłości, polegającej na utrzymaniu terenów przyrodniczych stanowiących koncentracje i naturalne trasy migracji zwierząt i roślin;
- utrzymanie terenów leśnych, szczególnie drzewostanów starych oraz zalesianie nowych terenów z uwzględnieniem wymagań ekologii oraz obowiązującymi Planami urządzania lasu (PUL) – szczególną ochronę lasów glebochronnych i wodochronnych;
- ochronę naturalnych dolin rzek i potoków przed zainwestowaniem, zapewnienie drożności cieków wodnych wraz z ich obudową biologiczną;
- zachowanie terenów podmokłych, łąk wilgotnych, terenów bagiennych w stanie naturalnym;
- ograniczenie ingerencji turystycznej (strefy ciszy) w rejonach siedlisk i tras migracji zwierząt
- w przypadku korytarzy biegnących przez tereny zabudowy rozproszonej, zachowanie powiązań przyrodniczych (zakaz tworzenia nowych barier, przegradzania istniejących tras migracji)
- zapewnienie przejść i połączeń w formie sztucznej w miejscach kolizji.

Obszary węzłowe zachowały najwyższy stopień naturalnego charakteru i wysoką bioróżnorodność. Są ostoją cennych gatunków i ekosystemów. Prawie cały ich zasięg jest już objęty różnymi formami prawnej ochrony. Wymaga przede wszystkim respektowania ustalonych zasad tej ochrony i bezwzględnego priorytetu dla zachowania przedmiotów ochrony. Główny kierunek

zagospodarowania przestrzennego to wsparcie ochrony przyrodniczej i kształtowanie krajobrazu przyrodniczo-kulturowego i genetycznej tereny przyrodnicze. Gmina Skała znajduje się w **Jurajskim Obszarze Węzłowym**. Obejmuje on: trzy enklawy obszarów o najwyższych wartościach przyrodniczych i walorach krajobrazu jurajskiego: najcenniejsze przyrodniczo fragmenty Parku Krajobrazowego Dolinki krakowskie, Ojcowski Park Narodowy oraz przy północnej granicy województwa – fragment Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Są to obszary mające kluczowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania sieci korytarzy ekologicznych, łączących Jurę Krakowsko-Częstochowską z systemem korytarzy karpaccich na południu i systemem korytarzy w województwie śląskim i świętokrzyskim (Bory Stobrawskie i Lasy Przedborskie).

W dokumencie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego dokonano strukturalizacji przestrzeni województwa. Zaproponowano podział na obszary *funkcjonalno-krajobrazowe – terytoria*; obszar gminy Skała znalazł się w ramach wyznaczonego **Terytorium „Farma” – F1** (obszar wyżyn – Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej oraz Wyżyny Miechowskiej i Płaskowyżu Proszowickiego). Obszar funkcjonalny „Farma” wyróżnia się na tle województwa dominacją rolniczego zagospodarowania na dobrych jakościowo glebach, z wysokim udziałem gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych (I-III). Stanowi nie tylko zaplecze żywnościowe dla aglomeracji krakowskiej i tarnowskiej, ale także kluczowy obszar produkcji warzywniczej w skali kraju. Obszar „Farma” rozdzielono na obszary F1 (rejon Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej oraz Wyżyny Miechowskiej i Płaskowyżu Proszowickiego) oraz P2 (obszar Niziny Nadwiślańskiej oraz Podgórze Bocheńskiego i Płaskowyżu Tarnowskiego). Taka rozległość wynika z wyjątkowości obszaru zarówno pod względem przyrodniczym, jak i uwarunkowań kulturowych, tradycji, specyfiki gospodarowania.

Charakterystyka społeczno-gospodarcza

Jest to region słabo zurbanizowany, gdzie ludność miejska stanowi 21,0 %. Obecnie coraz silniej zaznaczają się powiązania północnej części obszaru z Krakowem, co wyraża się wzrostem dojazdów do pracy i do szkół w stolicy regionu.

Największym wyzwaniem rozwojowym obszaru jest utrzymanie jego konkurencyjnej pozycji jako strefy produkcji rolniczej (specjalizacja, modernizacja, integracja), przy jednoczesnym wzbogaceniu i zróżnicowaniu profilu gospodarczego. Chodzi tutaj nie tylko o miejsca pracy w sektorze usług dla mieszkańców i usług dla rolnictwa, ale także w przemyśle spożywczym i innych działach gospodarki, w tym w turystyce i logistyce.

Główne **kierunki działań rozwojowych w obszarze F1** – w ramach gminy Skała - powinny uwzględniać:

- Wprowadzenie zadrzewień i zalesień śródpolnych,
- Tworzenie małych zbiorników wodnych powinno przyczynić się do poprawy stanu środowiska,
- Akcje scaleniowe na obszarach gleb najwyższych klasach bonitacyjnych (I-III),
- Rozwój doradztwa rolniczego oraz utworzenie giełd rolniczych w celu aktywizacji tego obszaru, rozwoju innowacyjnych technik uprawy i polepszenia dystrybucji towarów;
- Inwestycje w poprawę jakości usług poprzez odpowiednie wyposażenie w obiekty oświatowe, kultury, rekreacji, rynku pracy i opieki społecznej;
- Rozwój turystyki weekendowej;
- Rozwój placówek związanych z systemem opieki nad osobami starszymi.

Transport

Obszar Farmy pokryty jest rzadką siecią dróg wojewódzkich. Postuluje się jej zagęszczenie, zwłaszcza poprzez rozbudowę połączeń z miasteczkami województwa świętokrzyskiego, aby zostały one silniej wciągnięte w orbitę Krakowa. Budowa drogi ekspresowej S7 wymusi zresztą głęboką

przebudowę dróg regionalnych i lokalnych. Pozytywnym czynnikiem rozwoju będzie budowa mostu na Wiśle pomiędzy Borusową a Nowym Korczynem.

Koniecznym elementem rozwoju transportu będzie także budowa lub dokończenie drogowych obejść głównych miejscowości – Skały, Miechowa, Proszowic, Koszyc, Szczurowej oraz Dąbrowy Tarnowskiej. Po przeprowadzeniu odpowiednich analiz, należy ponadto uwzględnić budowę postulowanej obwodnicy Słomnik. Pilnym zadaniem jest poprawa stanu dróg od strony Dąbrowy Tarnowskiej do Tarnowa. Do priorytetów zaliczyć także należy zapewnienie dwujezdniowego wjazdu do Krakowa od strony Proszowic.

Warunkiem rozwoju gospodarczego i utrzymania potencjału demograficznego jest poprawa warunków dojazdu do pracy w ośrodkach poza obszarem funkcjonalnym – stąd znaczenie szybkiej kolei aglomeracyjnej w kierunkach do Krakowa, Tarnowa, Miechowa.

Rekomendacje do kształtowania polityki przestrzennej w dokumentach planistycznych i strategicznych związanych z gminą Skała w obszarze P1:

- Kształtowanie terenów zadrzewień i zakrzewień śródpolnych;
- Wyznaczanie terenów pod zadania z zakresu mikroretencji;
- Planowanie zwartej zabudowy mieszkaniowej i zdecydowane zapobieganie procesom rozpraszania zabudowy;
- Objęcie programami rewitalizacyjnymi centrów miast oraz kreacja centrów we wsiach gminnych z urządzoną atrakcyjną przestrzenią publiczną (zwłaszcza poprzez programy odnowy wsi);
- Utworzenie parku kulturowego w Dolinie Prądnika (Ojców, Zamek Pieskowa Skała);
- Ustalenia dotyczące sposobów i zasad ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu w obszarach parków krajobrazowych, sformułowane na podstawie planów ochrony tych parków;

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Małopolski wyrażona jest poprzez: hierarchiczną sieć ośrodków oraz powiązania pomiędzy nimi w postaci osi rozwojowych. Gmina Skała znajduje się na uzupełniającej osi łączącej ośrodek lokalny (m. Skała) z ośrodkiem metropolitalnym jakim jest Kraków. Dodatkowo leży w obszarze intensyfikacji wielkotowarowej produkcji rolniczej i modernizacji wsi.

Podniesienie atrakcyjności turystycznej będzie możliwe przez działania związane m.in. z :

- poprawą dostępności komunikacyjnej oraz poprawą funkcjonowania transportu publicznego pomiędzy miejscowościami atrakcyjnymi turystycznie;
- rozwojem nowych szlaków turystycznych i infrastruktury turystycznej na szlakach (w tym budową połączeń lokalnych szlaków z projektowanymi trasami rowerowymi pn. „VeloMałopolska”);
- rozwojem ośrodków uprawiania sportu i kwalifikowanej turystyki aktywnej;
- poprawą infrastruktury istniejących szlaków tematycznych;
- wsparciem mniej znanych miejscowości turystycznych oraz ochroną ich układów urbanistycznych i zabytków przed degradacją;
- unowocześnieniem lokalnych i regionalnych instytucji kultury;
- wspieranie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej;
- stworzenie nowych funkcjonalności obiektom tracącym swój dotychczasowy charakter.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa może oddziaływać na lokalne akty planowania przestrzennego. Są nimi studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz lokalne przepisy dotyczące małej architektury i reklam. Priorytety lokalnego planowania przestrzennego winny się ogniskować wokół procesów dostosowania, rewitalizacji, likwidacji przestrzeni „śmieciowych” na

obszarach zurbanizowanych i radykalnym postawieniu zapór przed terytorialną ekspansją zabudowy na tereny rolnicze i leśne, szczególnie w gminach, przez które przebiegają główne korytarze ekologiczne.

16.3 UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2011-2020 PN. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA „MAŁOPOLSKA 2030” (UCHWAŁA NR XXXI/422/20 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO Z DNIA 17 GRUDNIA 2020 R.)

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011–2020 (SRWM 2011–2020). Dokument ten reprezentuje czwartą generację strategii opracowywanych przez samorząd regionalny. Ewolucja Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego ilustruje wzrastające znaczenie, a co za tym idzie także odpowiedzialność samorządowych władz regionalnych za rozwój Małopolski. Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” stanowi przejaw woli samorządowych władz regionalnych do dalszego wzmacniania pozycji samorządu województwa jako koordynatora i animatora działań rozwojowych podejmowanych w przestrzeni regionalnej.

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem przygotowywanym przez samorząd województwa, określającym cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie regionu. Jako nadrzędny dokument programowy samorządu województwa, strategia jest wdrażana poprzez budżet, plan zagospodarowania przestrzennego województwa, strategie dziedzinowe, programy (w tym regionalny program operacyjny i programy wojewódzkie) oraz działania bieżące i projekty realizowane zarówno przez Urząd Marszałkowski, jak i jednostki podległe oraz podmioty zależne. W realizacji strategii uczestniczą także partnerzy strategii, w tym głównie przedsiębiorstwa, organizacje pracodawców i pracowników, instytucje i organizacje pozarządowe oraz samorządy i administracja rządowa.

Cel główny Strategii, zdefiniowany jako **zrównoważony rozwój województwa w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym**, będzie realizowany w ramach pięciu wskazanych powyżej obszarów tematycznych, dla których zostały zdefiniowane cele szczegółowe. W każdym z obszarów zostały wyodrębnione główne kierunki polityki rozwoju, dla których wskazano strategię postępowania oraz główne kierunki działań. Osiągnięciu celów w czterech obszarach tematycznych ma służyć realizacja przedsięwzięć strategicznych.

• Obszar I – Małopolskie.

Cel szczegółowy - Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie.

Działania w tym obszarze ukierunkowane są przede wszystkim na zapewnienie jak najlepszej jakości życia mieszkańców oraz ich rodzin, co zostanie zapewnione poprzez zrównoważony rozwój regionu w aspekcie społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym a także działania ukierunkowane na gości przybywających do regionu w celu zaspokojenia potrzeb zawodowych, edukacyjnych czy też związanych ze spędzaniem czasu wolnego.

Główne kierunki polityki rozwoju w ramach obszaru obejmują wskazane w Strategii działania z zakresu:

1. Małopolskie rodziny.
2. Opieka zdrowotna.
3. Bezpieczeństwo.
4. Sport i rekreacja.
5. Kultura i dziedzictwo.
6. Edukacja.
7. Rynek pracy.

• Obszar II – Gospodarka.

Cel szczegółowy - Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka.

Działania w tym obszarze ukierunkowane są przede wszystkim na dalszy rozwój oraz umacnianie konkurencyjnej oraz innowacyjnej pozycji Małopolski zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym, przy zapewnieniu wsparcia zrównoważonego rozwoju gospodarczego z poszanowaniem zasobów środowiska naturalnego.

Główne kierunki polityki rozwoju w ramach obszaru obejmują wskazane w Strategii działania z zakresu:

1. Innowacyjność.
2. Konkurencyjność i przedsiębiorczość.
3. Turystyka.
4. Transport.
5. Cyfrowa Małopolska.
6. Gospodarka o obiegu zamkniętym.

- **Obszar III - Klimat i środowisko.**

Cel szczegółowy - Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej.

Działania w tym obszarze skoncentrowane są nie tylko na ochronie oraz racjonalnym korzystaniu z zasobów środowiska naturalnego Małopolski, ale również na nadaniu im charakteru czynników wspierających rozwój gospodarczy regionu oraz przyczyniających się do poprawy jakości życia Małopolan oraz ich rodzin.

Główne kierunki polityki rozwoju w ramach obszaru obejmują wskazane w Strategii działania z zakresu:

1. Ograniczanie zmian klimatycznych.
2. Gospodarowanie wodą.
3. Bioróżnorodność i krajobraz.
4. Edukacja ekologiczna.

- **Obszar IV - Zarządzanie strategiczne rozwojem.**

Cel szczegółowy - System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030.

Działania w tym obszarze ukierunkowane są przede wszystkim na wspieranie realizacji polityk rozwoju samorządu województwa opisanych w pozostałych obszarach.

Główne kierunki polityki rozwoju w ramach obszaru obejmują wskazane w Strategii działania z zakresu:

1. System zarządzania strategicznego rozwojem..
2. Współpraca i partnerstwo.
3. Promocja Małopolski.

- **Obszar V - Rozwój zrównoważony terytorialnie.**

Cel szczegółowy - Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach.

Działania w tym obszarze stanowią wyraz terytorializacji interwencji publicznej realizowanej na kanwie zapisów Strategii, w taki sposób, aby w większym stopniu była ona dopasowana do specyfiki wyzwań rozwojowych, przed którymi stoją poszczególne części Małopolski.

Główne kierunki polityki rozwoju w ramach obszaru obejmują wskazane w Strategii działania z zakresu:

1. Ład przestrzenny.
2. Wsparcie miast.
3. Rozwój obszarów wiejskich.
4. Spójność wewnątrzregionalna i dostępność.

16.4 UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU WYNIKAJĄCE ZE „STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY SKAŁA” (UCHWAŁA NR XLIX/365/14 RADY MIEJSKIEJ SKAŁA Z DNIA 24 CZERWCA 2014 R.)

Władze gminy opracowały Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Skała 2014 – 2020, przy sporządzaniu której zostały uwzględnione wnioski płynące z analizy dokumentów strategicznych

opracowywanych na szczeblu krajowym i regionalnym, a bezpośrednio wpływających na sposób planowania rozwoju w horyzoncie roku 2020. Baza wiedzy wynikająca z dokumentów: ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju; Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020; Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030; Krajowa Polityk Miejska (aktualnie konsultowana społecznie przed przyjęciem jej ostatecznej wersji) oraz Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011 – 2020 i Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego 2013 – 2020 stanowiły ramy merytorycznej podstawy prac Zespołu ds. Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała 2014 – 2020.

Biorąc pod uwagę okres obowiązywania opracowanej strategii, pracowano nad konstrukcją wizji Miasta i Gminy Skała w kontekście roku 2020, dbając, aby wizja pełniła kilka podstawowych funkcji:

- obrazowała stan docelowy – czyli określała cel nadrzędny rozwoju,
- informowała o ambicjach/aspiracjach lidera/inicjatora strategii,
- jednoczyła „pracowników strategii” wokół idei – twórcy strategii powinni się z nią utożsamiać.

WIZJA Miasta i Gminy Skała 2020

Gmina Skała ważnym lokalnym ośrodkiem funkcjonalnym, korzystająca w działaniu z tradycji i przedsiębiorczości, potencjału edukacyjnego i sportowego, zapewniająca mieszkańcom nowoczesne warunki życia, inwestująca w tworzenie warunków dla rozwoju gospodarki, udostępniająca potencjał kulturowy, przyrodniczy i turystyczny z poszanowaniem potrzeb wewnętrznych i otoczenia.

Podczas dyskusji nad zakresem i głębią diagnozy zdecydowano o realizacji tego procesu w trzech powiązanych ze sobą etapach:

- analiza publicznie dostępnych danych i informacji
- badanie opinii mieszkańców nt. Gminy
- analiza SWOT/TOWS

Jako podsumowanie dokonano wnikliwej analizy zasobów gminy – jego mocnych i słabych stron, jak również zewnętrznych szans i zagrożeń mogących w istotny sposób wpływać na ograniczenia rozwojowe.

Analizę przeprowadzono techniką SWOT. Narzędzie to pozwoliło na analizowanie wskazywanych czynników w kontekście miejsca występowania. Poniżej przedstawiono analizę SWOT jakiej dokonano w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Skała 2014 – 2020. Była ona niezbędna do opracowania poszczególnych celów do realizacji.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Dobry stan dróg gminnych 2. Bardzo dobrze rozwinięta sieć opieki zdrowotnej 3. Bardzo dobre warunki do rozwoju rolnictwa 4. Położenie geograficzne: w pobliżu aglomeracji krakowskiej i konurbacji śląskiej 5. Potencjał ludzki (stosunkowo młode, dobrze wykształcone społeczeństwo), 6. Baza oświatowa (Gimnazjum Nr 1 w Skale, ZSiPO w Skale, SP, Hala widowiskowo-sportowa, Orlik) 7. Bardzo dobre warunki dla rozwoju turystyki: potencjał Ojcowskiego Parku Narodowego i zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych, 8. Bezpieczeństwo obywateli (najbezpieczniejsza gmina w powiecie krakowskim) 9. Otwartość i aktywność lokalnej społeczności, 10. Dobrze rozwinięta infrastruktura komunalna 11. Obiekty dziedzictwa kulturowego / potencjał kulturowy Gminy 12. Lokalne przetwórstwo spożywcze (wyroby mleczarskie, mięsne, ciastkarsko-piekarskie) 13. Profesjonalna baza sportowa 14. Dysponowanie potencjalnymi terenami inwestycyjnymi	1. Brak obwodnicy Skały i parkingów na terenie Skały i Ojcowa 2. Brak wystarczającej sieci połączeń komunikacyjnych na terenie gminy (komunikacja nocna, komunikacja weekendowa) 3. Nieuporządkowana przestrzeń urbanistyczna 4. Rozdrobnienie i rozproszenie gospodarstw rolnych 5. niespójny system informacji turystycznej 6. Brak ścieżek rowerowych i tras rekreacyjnych 7. Przerwy w dostawie energii elektrycznej 8. Brak motywacji do kontynuowania nauki w Gminie 9. Ograniczenia inwestycyjne wynikające z funkcjonowania na terenie Gminy OPN 10. Brak infrastruktury turystycznej, brak gospodarstw agroturystycznych 11. Brak znaczących przedsiębiorstw sektora MSP 12. Ograniczona przestrzeń i utrudniona dostępność do bibliotek publicznych

SZANSE [O]	ZAGROŻENIA [T]
1. Utworzenie systemu tras rekreacyjnych 2. Wykorzystanie potencjału terenów inwestycyjnych 3. Przekształcenie Strefy Aktywności Gospodarczej w Skale w Specjalną Strefę Ekonomiczną 4. Budowa obwodnicy 5. Pozyskanie inwestorów do rozwoju infrastruktury turystycznej 6. Nowy budżet UE na lata 2014 – 2020 7. Wykorzystanie potencjału edukacyjnego gminy 8. Rozwój współpracy zagranicznej 9. Wykorzystanie możliwości inwestycyjnych w odnawialne źródła energii 10. Rozwój nowoczesnych technologii, przyjaznych dla środowiska 11. Utworzenie lokalnego ośrodka funkcjonalnego w oparciu o potencjał miejski Skąły 12. Zrównoważony rozwój turystyki kwalifikowanej, weekendowej oraz agroturystyki 13. Ekorozwój sektora rolnego 14. Skuteczne wykorzystanie funduszy europejskich 15. Wprowadzanie atrakcyjnych ofert edukacyjnych 16. Wypromowanie lokalnych produktów 17. Utworzenie przestrzeni „parkuj i jedź”	1. Ograniczanie dostępności do usług publicznych o charakterze ponadgminnym 2. Wysokie koszty utrzymania obiektów publicznych 3. Upadające rolnictwo, malejący poziom produkcji rolnej i hodowli zwierzęcej 4. Malejące znaczenie targowisk 5. Brak zainteresowania ofertą inwestycyjną Gminy 6. Wzrost bezrobocia 7. Rosnące zanieczyszczenie powietrza 8. Bariery formalne w dostępie do funduszy zewnętrznych 9. Ekstremalne zjawiska przyrodnicze

Ryc. 15 Analiza SWOT charakteryzująca siły Gminy, jej szanse, a także słabe strony i zagrożenia

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Skąły 2014 - 2020

Następnie zidentyfikowano obszary strategicznego działania, w których planowany jest rozwój Miasta i Gminy Skąły. Poniżej przedstawiono poszczególne cele w różnych obszarach.

Obszar 1. PRZESTRZEŃ CZASU WOLNEGO

Cel strategiczny: **Wysoka atrakcyjność turystyczna Miasta i Gminy Skąły**

Cel operacyjny 1: **Rozwój infrastruktury turystycznej i możliwości spędzania czasu wolnego**

Cel 1. realizowany będzie głównie poprzez działania i inicjatywy w zakresie:

- 1.1. Zapewnienia możliwości korzystania z krytego kąpieliska na terenie Miasta Skąły.
- 1.2. Stworzenie systemu ścieżek rekreacyjnych (rowerowych, narciarskich, tras wspinaczkowych) wokół Ojcowskiego Parku Narodowego.
- 1.3. Utworzenie sieci parkingów wokół Ojcowskiego Parku Narodowego wraz z infrastrukturą odpoczynku.

Cel operacyjny 2: Utworzenie oferty turystycznej, kulturalnej i rekreacyjnej Miasta i Gminy Skała

Cel 2. realizowany będzie głównie poprzez działania i inicjatywy w zakresie:

- 2.1. Opracowanie spójnego systemu informacji turystycznej (atrakcje turystyczne, obiekty rekreacyjne, produkty lokalne, obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego).
- 2.2. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego Lokalnej Grupy Działania Jurajska Kraina na rzecz tworzenia wspólnej oferty turystycznej.
- 2.3. Tworzenie i udostępnianie nowych atrakcji turystycznych i rekreacyjnych.
- 2.4. Lokowanie w sieciach organizujących oferty turystyczne w regionie produktów i wydarzeń Miasta i Gminy Skała.
- 2.5. Prowadzenia zintensyfikowanych zadań promujących ofertę Gminy Skała.

Cel operacyjny 3: Współpraca z Ojcowskim Parkiem Narodowym w zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej i oferty spędzania wolnego czasu

Cel 3. realizowany będzie głównie poprzez działania i inicjatywy w zakresie:

- 3.1. Organizowanie cyklicznych spotkań eksperckich wskazujących możliwe kierunki otwarcia turystycznego OPN z poszanowaniem prawa, przestrzeni i dziedzictwa przyrodniczego.
- 3.2. Opracowanie wspólnego programu działania Miasta i Gminy Skała i OPN na rzecz zrównoważonego turystycznego udostępniania obszaru Parku.
- 3.3. Rozwój agroturystyki w otulinie OPN.

Obszar 2. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA

Cel strategiczny: **Kompetencje gospodarcze Miasta i Gminy Skała**

Cel operacyjny 1: Rozwój infrastruktury gospodarczej na terenie Miasta i Gminy

Cel 1. realizowany będzie głównie poprzez działania i inicjatywy w zakresie:

- 1.1. Rozwijanie potencjału inwestycyjnego utworzonej strefy aktywności gospodarczej (SAG), również w kierunku jej przekształcenia w Specjalną Strefę Ekonomiczną.
- 1.2. Stworzenie inkubatora przedsiębiorczości wspierającego działalność przedsiębiorców mieszkańców.
- 1.3. Organizowanie współpracy przedsiębiorstw SAG – badania, nowoczesne technologie, sieci kooperacyjne.
- 1.4. Budowa nowej przestrzeni targowej dla produktów wielobranżowych oraz płodów rolnych.

Cel operacyjny 2: Rozwój kwalifikacji i postaw przedsiębiorczych mieszkańców Miasta i Gminy

Cel 2. realizowany będzie głównie poprzez działania i inicjatywy w zakresie:

- 2.1. Uruchomienie „szkoły przedsiębiorczości” we współpracy z systemem edukacji, organizacjami gospodarczymi, przedsiębiorcami, praktykami biznesu.
- 2.2. Marketing możliwości rozwoju przedsiębiorczości – turystyka, agroturystyka, tradycje w zakresie: przetwórstwa rolnego, przemysłu ciastkarskiego, mleczarstwa, wędliniarstwa.

Obszar 3. MIESZKAŃCY – SPOŁECZEŃSTWO – GOŚCIE

Cel strategiczny: **Wysoki i bezpieczny standard życia**

Cel operacyjny 1: Poprawa stanu środowiska naturalnego

Cel 1. realizowany będzie głównie poprzez działania i inicjatywy w zakresie:

- 1.1. Inwestycji w infrastrukturę wodno-ściekową w obszarze miejscowości nie objętych systemem wodno-kanalizacyjnym.
- 1.2. Opracowanie programu ochrony powietrza.
- 1.3. Demontowanie i bezpieczne składowanie wyrobów azbestowych.
- 1.4. Regulację cieków wodnych.
- 1.5. Rozbudowę sieci wodociągowej poprzez budowę zbiorników wyrównawczych

Cel operacyjny 2: Dywersyfikacja źródeł energii

Cel 2. realizowany będzie głównie poprzez działania i inicjatywy w zakresie:

- 2.1. Podejmowania działań edukacyjnych adresowanych do mieszkańców w zakresie budowania postaw ekologicznych, uświadamiających celowość i wskazujących na możliwość wprowadzania alternatywnych źródeł energii.

- 2.2. Prowadzenie działań informacyjnych dla sektora MSP w zakresie możliwości wprowadzania alternatywnych źródeł energii w działalności biznesowej.
- 2.3. Kompleksowa termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej z uwzględnieniem możliwych odnawialnych źródeł energii.

Cel operacyjny 3: Wzmacnianie potencjału usług edukacyjnych i kulturalnych Gminy

Cel 3. realizowany będzie głównie poprzez działania i inicjatywy w zakresie:

- 3.1. Reorganizacji bazy oświatowej (przedszkola, ujednolicenie systemu nauczania języków obcych, tworzenie szkolnictwa zawodowego oraz uruchamianie nowych kierunków kształcenia zgodnych ze strategią i kierunkami rozwoju Gminy).
- 3.2. Podejmowanie szerszej współpracy z uczelniami wyższymi.
- 3.3. Zwiększania dostępności do infrastruktury oraz oferty kulturalnej Gminy.

Obszar 4. KOMUNIKACJA

Cel strategiczny: **Spójny układ i dobre warunki dla komunikacji**

Cel operacyjny 1: Poprawa funkcjonalności transportu na terenie Gminy Skąła

Cel 1. realizowany będzie głównie poprzez działania i inicjatywy w zakresie:

- 1.1. Likwidację ograniczeń tonażowych na drodze wojewódzkiej w Gminie.
- 1.2. Utworzenia linii MPK.
- 1.3. Budowę przestrzeni dworcowej dla podróżnych.
- 1.4. Skoordinowanie rozkładów jazdy środków transportu dostępnych na terenie Gminy.
- 1.5. Zwiększenia dostępności komunikacyjnej Gminy w weekendy i okresy świąteczne.
- 1.6. Zapewnienie oferty przewozowej turystom w kierunku Ojcowa.
- 1.7. Utworzenie sieci parkingów i miejsc postojowych, w tym parkingu typu „parkuj i jedź”.

Cel operacyjny 2: **Udrożnienie komunikacyjne centrum Skąły**

Cel 2. realizowany będzie głównie poprzez działania i inicjatywy w zakresie:

- 2.1. Podejmowania działań budujących partnerstwo z Powiatem i Województwem na rzecz wyprowadzenia ruchu tranzytowego z centrum miasta.
- 2.2. Prowadzenia prac przygotowawczych i projektowych.

Obszar 5. SKAŁA – MIEJSKIM OŚRODKIEM FUNKCJONALNYM

Cel strategiczny: **Nowy wymiar zarządzania publicznego**

Cel operacyjny 1: Współpraca – tworzenie partnerstwa w układzie instytucjonalnym i zadaniowym

Cel 1. realizowany będzie głównie poprzez działania i inicjatywy w zakresie:

- 1.1. Diagnozy powiązań jednostek samorządu terytorialnego partnerstwa wraz z określeniem potencjalnych obszarów współpracy.
- 1.2. Badania kierunków rozwojowych partnerstwa zdefiniowanych w diagnozie powiązań.
- 1.3. Badania kolizyjności kierunków rozwojowych partnerstwa.
- 1.4. Opracowania Planów Działania dla najważniejszych kierunków rozwojowych.
- 1.5. Opracowania autorskiego projektu zapisu planistycznego spójnego dla wszystkich samorządów tworzących partnerstwo.

Cel operacyjny 2: **Zarządzanie przestrzenią Miasta i Gminy**

Cel 2. realizowany będzie głównie poprzez działania i inicjatywy w zakresie:

- 2.1. Porządkowania przestrzeni publicznej z wykorzystaniem narzędzi planowania przestrzennego oraz systemu ewidencjonowania gruntów.
- 2.2. Opracowanie programu rewitalizacji miasta i odnowy fizycznej terenów wiejskich.
- 2.3. Wykonywanie zadań inwestycyjnych wynikających z planów rewitalizacji miasta i obszarów wiejskich.

Wyżej przedstawione cele strategiczne będą realizowane poprzez wdrażanie celów operacyjnych, z których wynikają sprecyzowane inicjatywy i działania, które władze gminy Skąła będą podejmować w celu wypracowania swojej wizji Miasta i Gminy Skąła na 2020 r.